

JÄMSÄN KAUPUNKI

Talousarvio vuodelle 2021
Taloussuunnitelma vv. 2021 – 2023
Investointisuunnitelma vv. 2021 - 2024

SISÄLLYSLUETTELO

1	YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	3
1.1	Taloussuunnittelun 2021 lähtökohdat	3
	Talouden perusteet	3
1.1.1	Yleiset kehitysnäkymät	3
	Maailmantalous ja Suomi	3
	Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät	4
1.1.2	Kuntatalous Jämsässä	5
	Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys	5
	Verotulot ja valtionosuudet	5
	Talouden ohjaus ja seuranta	6
	Väestö ja työpaikat	7
	Työllisyys	8
	Hyvinvoinnin edistäminen	10
	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	10
1.2	Jämsä 2025 –Strategia	12
	Kuntastrategian lähtökohdat	12
	Strategian päivittäminen	13
	Kuntastrategian tavoitteet	13
2	TULOSLASKELMA	14
2.1	Talouden vertailtavuus	14
2.2	Toimintatuotot	14
2.3	Toimintakulut	14
2.4	Toimintakate	15
2.5	Verotulot	15
	2.5.1 Kunnallisvero	15
	2.5.2 Yhteisövero	16
	2.5.3 Kiinteistövero	17
2.6	Valtionosuudet	18
2.7	Rahoitustuotot ja kulut	19
2.8	Vuosikate	19
2.9	Poistot	19
2.10	Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen	19
	Tuloslaskelma	20
	Tuloslaskelmavertailu	21
	Tunnusluvut	21
2.11	Talousarvion ja –suunnitelman sitovuus ja seuranta	22
3	KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA	24
3.1	Konserniyhtiöt	25
3.2	Osakkuusyhteisöt	32
4	KÄYTTÖTALO USSUUNNITELMA	33
4.1	Henkilöstö	33
	Henkilöstömäärä ja tavoitteet	34

4.2	Konsernipalvelut	36
4.3	Sosiaali- ja terveystoimi	44
4.4	Sivistystoimi	56
4.5	Elinvoima	70
5	INVESTOINTISUUNNITELMA	77
5.1	Investoinnit 2021 – 2024	77
6	RAHOITUSSUUNNITELMA	86
6.1	Rahoituslaskelma	86
6.2	Lainoitus	87
	Antolainat	87
	Pitkäaikaisten lainojen muutos	87
7	LIKELAITOKSET	88
7.1	Jämsän Ateria ja Puhtauspalvelut liikelaitos	88
7.2	Jämsän Vesi liikelaitos	92
7.3	Liikelaitosten vaikutus tilikauden tulokseen	96
8	TALOUSSUUNNITELMA 2021 – 2023	97
8.1	Käyttösuunnitelmat	97
8.2	Eriyiset rajoitukset ja ohjeet	97
8.3	Raportointi	98
	LIITE nimistö	

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2021 lähtökohdat

Talouden perusteet

Kaupungin keskeisenä tavoitteena on tasapainoinen ja terve talous, joka mahdollistaa kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian toteuttamisen. Vuosikate on saatava suunnitelmakaudella nostettua nettoinvestointien tasolle, joka näyttää vakiintuneen noin 10 milj. €:n tasolle, suunnitelman taso keskimäärin on noin 8,0 milj.€. Investointitaso on taloussuunnitelmassa laskeva. Strategian tavoitteiden toteuttaminen vaatii kaupungilta kuitenkin taloudellisia panostuksia, joita ei ilman vuosikatetason nostoa pystytä toteuttamaan.

Talouden tervehdyttämistoimia on tehty jo vuosia, joita on jatkettava, jotta kaupungin talous saadaan tasapainoon. Avain talouden kuntoon laittamisessa ovat rakenteelliset uudistukset ja toimintakatteen nousun pitäminen maltillisena. Palvelurakenteessa panostetaan tehokkaampaan ja tiivistetympään toimintaan, jossa hyödynnetään eläköityminen. Investoinnit mitoitetaan verotuloihin ja passiivisesta tuloa tuottamattomasta omaisuudesta luovutaan, eli kiinteistöjen käyttöastetta tehostetaan. Tavoite on, että kaupungin käyttötalouden menojen nousu pystytään leikkaamaan tulopohjan edellyttämälle tasolle.

Tasapainoinen ja terve talous tarkoittaa konkreettisesti sitä, että:

1. Vuosikate on pysyvästi terveen talouden tasolla; se kattaa keskimäärin uus- ja korvausinvestoinnit.
2. Kaupunki tekee riittävää ylijäämää ja taseeseen voidaan kerätä puskuria noususuhdanteessa.
3. Kilpailukykyinen verotus; kunnallisveroprosentti pystytään pitämään nykyisellä tasolla, jolloin se putoaa aikaa myöden valtakunnan keskimääräiselle tasolle.
4. Velkamäärää vähennetään pitkällä tähtäimellä, lainaa otetaan vain investointeihin.
5. Organisaation kustannustietoisuutta ja -tehokkuutta lisätään.
6. Kaupunki harjoittaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikka.
7. Omaisuusmassan mitoitetaan tulevaisuudessa ennustetun asiakasmäärän mukaisesti.

Vuosikate nostetaan rakenteellisilla uudistuksilla ja toimintaa tehostamalla. Konsernin talous laitetaan kuntoon organisaation kustannustietoisuuden lisäämisellä ja rakenteita muuttamalla. Kustannustietoisuus tarkoittaa kustannusrakenteen ja mahdollisten -vuotojen ymmärtämistä ja jokaisen työntekijän vaikutusmahdollisuuden hyödyntämistä. Kolmanneksi talouden menestyksekkäässä hoidossa varmistetaan tulopohja; kaupunki noudattaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikkaa. Tehokkuuden nostamisessa oleellista on työprosessien ja -ketjujen sujuvuus sekä henkilöstön yhteistoiminta. Toimenpiteillä vähennetään henkilöstön kokonaismäärää eläköitymisten kautta, mahdollistava tekijä on toiminnan uudelleen organisointi. Uudelleen organisoinnissa kiinnitetään huomiota toimipisteiden määrään, palveluvalikoimaan ja tuotantovolyymiin sekä toimintaprosesseihin.

Kaupungin konsernin velkamäärän alentamisessa tavoitteena on, että velan hoitokustannukset (korot ja lainan lyhennykset) eivät mahdollisesta korkojen noususta huolimatta nouse. Konsernin emoyhteisön on pystyttävä hoitamaan myös aiemmin syntyneet konserniyhtiöiden vastuut. Toimintojen mitoitukset on suunniteltava ennakoitusta tulevaisuuden vision tarpeesta lähtien. Kiinteistöjen käyttöastetta tehostetaan. Palvelujärjestelmään kohdistuvissa investoinneissa etusijalla ovat palvelun tuottamista tehostavat investoinnit.

1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät

Maailmatalous ja Suomi

Maailmantalouden kasvu alkoi hidastua jo vuoden 2019 loppupuolella. Kevään 2020 koronapandemia ja sen vuoksi tehdyt poikkeuksellisen voimakkaat toimenpiteet asettivat kuitenkin niin kansantalouden kuin maailmataloudenkin uuteen asentoon, eikä sen lopputulemaa ole vielä nähty. Koronashokki on vaikuttanut talouteen useita kanavia pitkin supistamalla sekä kysyntää että tarjontaa. Lomautukset, työttömyys tai työttömyyden uhka sekä yleinen huoli ovat johtaneet kotitalouksien kulutuksen laskuun. Yritysten investointikysyntä on vähentynyt voimakkaasti epävarmuuden lisääntyessä. Suomen Pankin syyskuisen

arvion mukaan euroalueen talous näyttää sukeltavan syvemmälle kuin Yhdysvaltojen, molempien elpymisvauhdin ollessa hyvin epävarmaa. Kiinassa epidemian vaikein vaihe oli alkuvuodesta, joten jyrkin talouden lasku osui siellä vuoden ensimmäiseen neljännekseen. OECD on arvioinut, että mikäli vuoden 2020 lopulle osuu merkittävä pandemian toinen aalto, maailman bruttokansantuote voi supistua lähes 8 % ja euroalueen 11,5 %.

Euroalueen näkökulmasta EU:n ja Iso-Britannian kauppaneuvottelujen heikko edistyminen on taloudellinen riski. Neuvotteluiden päätyminen sopimuksettomaan tilanteeseen lisää epävarmuutta talouteen ja hidastaa euroalueen elpymistä. Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä olevat kauppajännitteet ovat edelleen vaikuttavia. Euroopan keskuspankki on heinäkuun 2020 kokouksessaan pitänyt ohjauksorkonsa edelleen 0,0 prosentissa. Lisäksi EKP on aiemmin kertonut korkojen pysyvän ennallaan ainakin vuoden 2021 kesäkuun loppuun saakka.

Suomen talouden supistuminen vuoden toisella neljännekselle on osoittautunut pienemmäksi kuin mitä alkukesästä pelättiin, mutta siitä toipuminen tulee olemaan hidasta. Valtiovarainministeriön arvion mukaan Suomen bruttokansantuote supistuu -4,5 % vuonna 2020, kasvuennuste vuodelle 2021 on 2,6 % ja vuodelle 2022 vain 1,7 %. Ennakoitua heikompi kehitys on kuitenkin edelleen riskinä, mikäli viruksen leviämisen estämisessä ei onnistuta tai tulee uusia aaltoja. Työmarkkinoiden osalta vuosi 2020 on ollut historiallisen huono; yt-neuvottelujen ja lomautusten määrä räjähtivät alkuvuodesta ennätykselliseen kasvuun. Huolestuttavaa on teollisuuden tulevaisuuden näkymät, sillä varsinkin uusien tilausten osuus on laskenut koko alkuvuoden, laskun oltua erityisen jyrkkää huhti-kesäkuussa. Lasku oli voimakkainta paperiteollisuudessa, joka kulminoituikin paikkakunnalla Kaipolan paperitehtaan sulkemiseen.

Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät

Suomen taloudessa muutaman vuoden ajan kestänyt hyvä suhdanne kohensi jonkin verran julkisen talouden tilaa. Tämä kehitys taittui kuitenkin koronapandemiaan ja kuntien näkymät näyttävätkin talousarviovuoden osalta varsin heikoilta. Hallitus päätti budjettiriihessä jatkaa vuoden 2020 elvyttävää finanssipolitiikkaa ja suuntasi myös vuodelle 2021 tukipaketin kuntatalouteen. Julkisen sektorin rahoitus on pitkälti talous- ja työllisyyskehityksen varassa ja siksi onkin tärkeää varmistaa edellytyksiä työllisyyden kohenemiseksi.

Kuntatalouden keskeisiä tunnuslukuja		VM, taloudellinen katsaus syksy 2020				
Muutos%	2018	2019*	2020**	2021**	2022**	
BKT (määrä)	1,5 %	1,1 %	-4,5 %	2,6 %	1,7 %	
Palkkasumma	4,6 %	3,2 %	-2,0 %	2,9 %	2,6 %	
Ansiotaso	1,7 %	2,1 %	1,7 %	2,5 %	2,0 %	
Työlliset, määrä	2,6 %	1,1 %	-2,0 %	-0,5 %	0,5 %	
Inflaatio	1,1 %	1,0 %	0,4 %	1,2 %	1,4 %	
%-yksikköä	2018**	2019**	2020**	2021**	2022**	
Työttömyysaste	7,4 %	6,7 %	8,0 %	8,2 %	8,0 %	
Veroaste (Verot/BKT)	42,4 %	42,2 %	41,9 %	42,7 %	42,3 %	
Julkiset menot/BKT	53,4 %	53,3 %	59,8 %	57,6 %	56,0 %	
Rahoitusjäämä/BKT	-0,9 %	-1,0 %	-7,7 %	-5,0 %	-3,9 %	
Julkinen velka/BKT	59,6 %	59,2 %	70,2 %	72,8 %	74,3 %	
Vaihtotase/BKT	-1,6 %	-0,8 %	-3,1 %	-2,2 %	-1,8 %	
Euribor 3kk	-0,3 %	-0,3 %	-0,4 %	-0,4 %	-0,3 %	
10 vuoden korko, %	0,7 %	0,1 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,1 %	

Kuntien ja kuntayhtymien tunnuslukuja		** ennuste				Kuntaliitto 8.10.2020	
painelaskelman mukaan, mrd €	2018	2019	2020**	2021**	2022**	2023**	
Toimintakate	-28,57	-29,84	-30,53	-32,05	-32,89	-33,96	
Vuosikate	2,67	2,22	4,13	2,94	2,42	2,62	
Poistot	-2,82	-2,94	3,04	-3,14	-3,24	-3,34	
Satunnaiset erät, nto	0,07	0,40	0,13	0,13	0,13	0,13	
Tilikauden tulos	-0,08	-0,32	-1,22	-0,07	-0,7	-0,6	

Kuntatyönantajien sosiaaliturvamaksut ovat laskeneet viime vuosina. Ennusteen mukaan vuoden 2021 työnantajamaksu olisi 0,41 % korkeampi kuin kuluvana vuonna. Tarkat maksuprosentit varmistuvat vasta kuluvan vuoden loppupuolella.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja eri vuosina						
(prosenttia maksun perusteena olevasta palkasta)						
Suomen Kuntaliitto, 25.8.2020						
SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT	2017	2018	2019	2020	2021*	2022*
Sairasvakuutus	1,08	0,86	0,77	1,34	1,53	1,42
Työttömyysvakuutusmaksu	3,30 ^{a)}	2,60 ^{b)}	2,05 ^{c)}	1,70 ^{d)}	1,90 ^{d)}	1,90 ^{e)}
KuEL-maksu (keskimäärin)	21,95	21,60	21,20 ^{f)}	20,80	20,80	20,80
VaEL -maksu (keskimäärin)	16,99	16,88	16,76	16,85	16,85	16,85
MUUT (keskimäärin)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,70	0,7
Työnantajan maksut keskimäärin	26,53	25,29	24,28	24,09	24,50	24,4
Vakuutetun eläkemaksu keskimäärin	6,9	7,1	7,5	7,9	7,9	7,9
a) 0,80 % palkkasumman ensimmäiseen 2.059.500 euroon asti						
b) 0,65 % palkkasumman ensimmäiseen 2.083.500 euroon asti						
c) 0,50 % palkkasumman ensimmäiseen 2.086.500 euroon asti						
d) 0,45 % palkkasumman ensimmäiseen 2.125.500 euroon asti						
e) Palkkasummarajan ylittävältä osalta. Rajan alla maksu olisi 0,50 %.						
f) Vuodesta 2019 palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu, joka sisältää työnantajan ja työntekijän eläkemaksun sekä uuden työkyvyttömyyseläkemaksun. Taulukossa km. työnantajan osuus.						
g) Varhe poistui 2019. Sen korvasi jäsenyhteisökohtaisesti vaihteleva työkyvyttömyyseläkemaksu, joka peritään osana palkkaperusteista maksua.						
h) Eläkemenoperusteista maksua maksetaan niistä maksussa olevista eläkkeistä, jotka ovat karttuneet jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005.						

*ennuste

1.1.2 Kuntatalous Jämsässä

Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys

Jämsän kaupungin talouden taustatekijänä vaikuttaa teollisuuden rakennemuutos, joka yhdistettynä talouden yleismaailmallisiin suhdanteisiin, on pitänyt kaupungin tulokertymän varsin vaatimattomana, vaikka viime vuodet ovatkin olleet yleismaailmallisesti kasvun aikaa. Viime vuosina on kaupungin organisaatiossa tehty runsaasti tervehdyttämistoimia, joilla on korjattu kaupungin taloutta tulopohjan pettäessä valtiovallan toimien seurauksena. Kaupungin tulopohja perustuu pääosin verorahoitukseen. Verotuloissa yhteisöverotuloilla on kansainvälisen teollisuuden myötä suuri vaikutus kokonaistalouteen ja sen kestokykyyn. Neljästä edellisestä tilinpäätöksestä vain vuoden 2018 tulos oli ylijäämäinen, mutta sekin vain osinkotulojen ja kertaluonteisena osakkeiden myynnin tuloksena. Kumulatiivinen alijäämä oli 2019 tilinpäätöksen jälkeen on kaupungin taseessa noin 0,6 milj. €.

Verotulot ja valtionosuudet

Jämsän kaupungin ongelmana on ollut jo pitkään uusien työpaikkojen saaminen teollisten työpaikkojen vähentyessä rakennemuutoksen seurauksena. Kilpailukyky sopimuksen mukaiset kompensatiot henkilötasolla tehtiin verotuloista, joka edelleen heikensi kertymää, lisäksi valtio vähensi kuntien jako-osuutta yhteisöverotuloista. Kuntien verotulojen kehitysnäkymät näyttävät yleisestikin hyvin hitailta, vaikka talous kasvaisi ja työllisyys paranisi. Kunnallisverojen ennuste Jämsän kaupungin taloussuunnitelmassa lähtee valtionvarainministeriön ja kuntaliiton keskimääräisestä valtakunnallisesta arviosta. Kunnallistalouden rahoitus pohjan muutokset ovat syöneet erityisesti pienten teollistuneiden kaupunkien talouden perustaa. Verotulot ovat nousseet valtakunnassa lähinnä vain veroprosentin noston seurauksena. Jämsän kaupungin verotuloprosentti on vuodesta 2010 ollut 21 %.

Valtakunnallinen painotettu keskimääräinen verotuloprosentti on noussut vuoden 2001 17,67 %:sta vuoden 2021 20,02 %:iin (Keski-Suomen keskiarvo 20,56 %). Maan korkein tuloveroprosentti on 23,50 %. Lähtökohtana taloussuunnitelmassa on kunnallisveroprosentin pitäminen 21 %:ssa koko suunnitelmakauden. Muiden kuntien nostaessa veroprosenttiaan Jämsän kaupungin veroprosentti lähenee maan keskiarvoa, aritmeettisen keskiarvon ollessa jo 20,98 %:a.

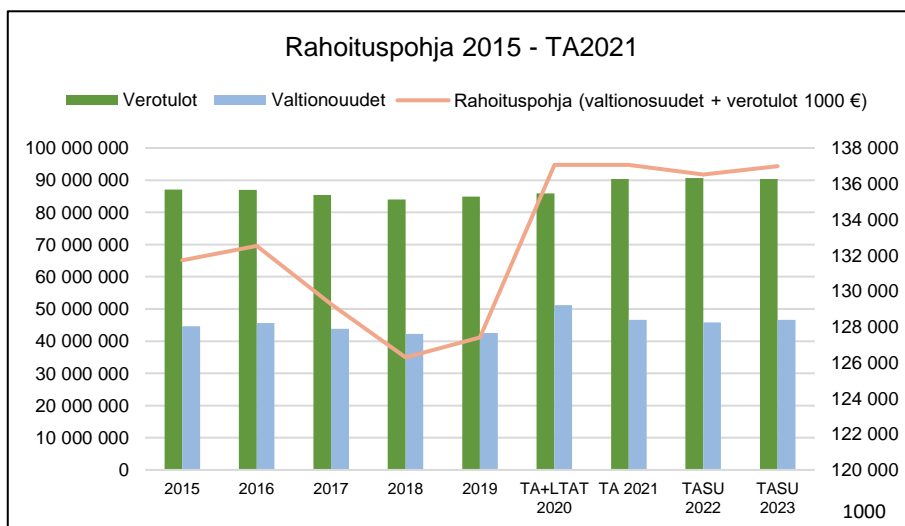
Jämsän kaupungin tulokseen vaikuttivat KIKY-sopimuksen valtionosuuksien leikkaukset vuoteen 2019 asti. Vaikka sopimus purkautui vuonna 2020, suinkaan kaikki valtion vähentämät valtionosuudet eivät palautuneet

kunnille, vaan osa jää edelleen valtion hyödyksi, näitä ovat mm. työajan pidennyksen laskennallinen leikkaus ja vuonna 2019 etukäteen maksettu ”verokertymän kompensatio”.

Jämsän kaupungin vero- ja valtionosuuspohja oli vuonna 2015 noin 131 milj.€ ja vuonna 2019 127 milj.€, eli menneet viisi vuotta on kaupunki tullut toimeen pienemmillä tuloilla. Verorahoituspohja (verot ja valtionosuudet) on noin 75 % kaupungin tuloista. Rahoituspohjan pettäminen on pidemmällä ajanjaksolla kestämaton tilanne, koska kustannustason nousun lisäksi valtiovalta asettaa vuosittain kunnille uusia velvoitteita. Vuonna 2020 on valtionosuuspohjaa korjattu useaan otteeseen ja samaan aikaan verotuloennusteet ovat parantuneet, joten kaupungin tulopohja on parantunut ennusteiden mukaan noin 137 milj.€:on. Kuitenkin on nähtävissä, että jo koronatukien lasku vuonna 2022 huonontaa kaupungin tulopohjaa reilut 0,5 milj.€ ja voidaan todeta, että se ei ole edelleenkään riittävä nykyiseen palvelutasoon. Uhkakuvana on, että kaupunki ajautuu alijäämän kierteeseen. Tällä hetkellä kuntalain 118 §:n mukaisista kriisikunnan mittareista ei Jämsän kaupungilla täyty kuin veroprosentti. Alijäämää kaupungilla on taseessaan noin 0,6 milj.€, ennusteiden mukaan alijäämä pystytään kattamaan tilinpäätöksessä vuodelta 2020.

Haasteena suunnitelmakaudella on palvelurakenteen organisointi siten, että henkilöstön eläköityminen pystytään hyödyntämään. Ulkoisia haasteita on mm. verotulopohjan säilyttäminen riittävällä tasolla. Haastetta lisää UPM:n Kaipolan tehtaan sulkeminen joulukuussa 2020 ja Patria Aerostructures Oy:n YT-neuvottelut, yhteensä näissä on kyseessä noin 500 henkilön työpaikka suoraan ja reilut 1.000 työpaikkaa välillisesti. Avainasemassa on uusien työpaikkojen luominen ja olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen. Työ korvaavien työpaikkojen saavuttamiseksi on jo aloitettu ja tuloksia on saavutettu mm. Hallin alueella. Kaipolan tehdasalueen tulevaisuus on vielä avoin. Taloussuunnitelma sisältää useita projektiluonteisia määrärahoja, joilla tilannetta paikataan ja pyritään saamaan valtion lupaamat noin 8,7 milj.€ yritystuet täysimääräisesti alueen hyväksi. Kaupunki voi vaikuttaa osaltaan elinkeinopolitiikallaan työpaikkojen syntymiseen, mutta suuri osa elinkeinopolitiikan reunaehdoista muodostuu markkinoista ja kansainvälisistä tekijöistä, joihin kaupungilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia. Kansallisella tasolla pyritään edunvalvonnalla vaikuttamaan alueen elinvoimaisuuteen, kuten veropolitiikkaan, aluepalveluiden sijoittumiseen ja kuntarakenteen palveluiden muutoksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tulossa loppuvuoden 2020 aikana poliittiseen käsittelyyn. Jämsän kannalta uudistus sisältää merkittäviä epävarmuuksia ulkoisen palvelutuotannon jatkuvuuden sekä taloudellisten vaikutusten kannalta. Suunnitelmakaudella on noudatettava edelleen tarkan euron talouspolitiikkaa. Tämä tarkoittaa kriittistä suhtautumista uusiin toimintoihin, vaihtoehtoista kustannuslaskentaa, toiminnan uudelleen organisointia ja tehostamista sekä sopimusohjauksen edelleen parantamista.

Talouden ohjaus ja seuranta

Konsernin talouden ohjausjärjestelmä perustuu kaupungin keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään. Taloushallinto koordinoi keskitetysti toimialoille ja yhteisöille hajautettua talouden osaamista. Talouden kannalta organisaation rakenne korostaa tulosvastuuta ja organisaatiossa on toiminnan ja talouden

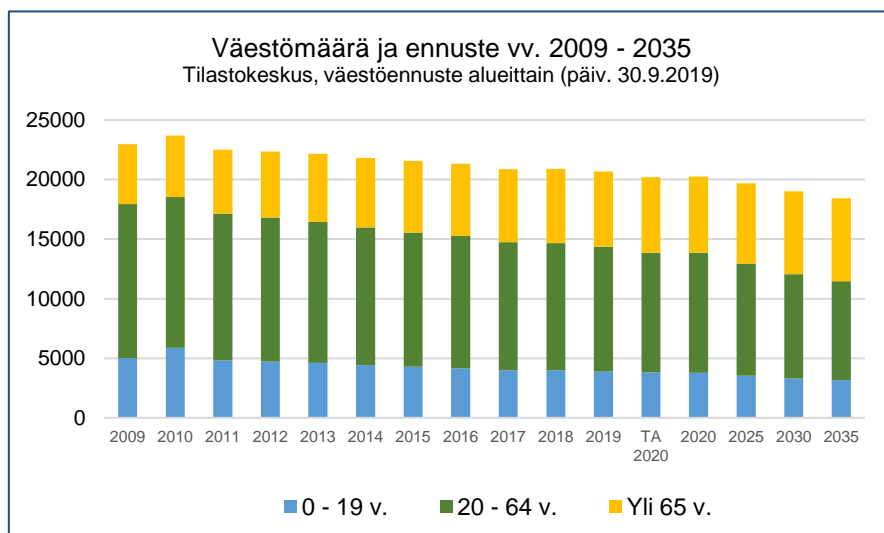
toimivallan sekä vastuun rajat ovat yhteneväiset. Toimialoilla ja tulosalueilla toteutetaan valtuuston hyväksymän strategian pohjalta hyväksymää taloussuunnitelmaa ja -arviota. Valtuustoon nähden vastuutasona on tulosalueitaso. Taloussuunnitelmaan toteutuman seuranta tehdään säännönmukaisilla neljännesvuosiraporteilla, joihin sisällytetään myös toiminnan mittarit, henkilöstömäärän seuranta ja tuotemäärien myynnin toteutuminen. Vuositasolla toimintaa seurataan tilinpäätöksen, talousarvion raamituksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kustannuslaskenta ja hinnoitteluperiaatteet ratkaistaan yhtäläisin periaattein ja sisäistä laskutusta käytetään harkiten eri yksiköiden välillä. Käytettävät kustannuslaskennan periaatteet dokumentoidaan yksikkökohtaisesti. Ulkopuolisten hintojen vertailussa käytetään erillisiä seurannan ja kustannuslaskennan apuvälineitä sekä -ohjelmia. Tuotteiden hinnoittelu järjestetään läpinäkyväksi.

Väestö ja työpaikat

Jämsä on pinta-alaltaan laaja monine taajamineen. Väestöstä suurin osa asuu kaupungin keskustassa, Seppolassa, ja Jämsänkosken alueella, näille alueille on keskittynyt myös asuntorakentaminen. Muut taajamat ovat Halli, Kaipola, Koskenpää ja Länkipohja. Merkittävä loma-asumisen keskittymä on Himoksen alueella, jossa sijaitsee myös Suomen viidenneksi suurin laskettelukeskus.

Väestömäärä on ollut 1990-luvun alkupuoliskolta lähtien laskusuunnassa ja muuttoliikkeen lisäksi kehitykseen on vaikuttanut myös väestönkasvun negatiivisuus. Työikäisen väestön (ikävuodet 20 - 64) vähenemä vuodesta 2009 vuoden 2019 loppuun on ollut noin 2.730 henkilöä. Samalla ajanjaksolla yli 65 vuotiaiden määrä on lisääntynyt noin 1.295 henkilöllä.

Puunjalostusteollisuus on ollut alueen perinteikäs ja vahva ala. Viime vuosina ala on muuttuvan ympäristön vuoksi joutunut tekemään sopeuttamistoimia, jotka valitettavasti elokuussa 2020 johtivat myös ilmoitukseen Kaipolan paperitehtaan lopettamisesta vuoden vaihteeseen mennessä. Kerrannaisvaikutuksineen tehtaan lakkauttaminen tulee välillisesti vaikuttamaan pitkälti yli tuhanteen työpaikkaan Jämsän seudulla. Mekaaninen puunjalostus on loppunut alueelta jo aikaisemmin. Lentokoneteollisuus on ollut 2000-luvulla merkittävä työllistäjä, joskin ala on kärsinyt vaikeuksista kuluvana vuonna ja ilmoittanut loppuvuotta koskevista lomautuksista. Metall- ja kuljetustoimiala on viime vuosina alueella jonkin verran laajentunut. Tärkeimpänä lähiajan tavoitteena on pystyä luomaan uusia korvaavia työpaikkoja mahdollisuuksien ja resurssien puitteissa.

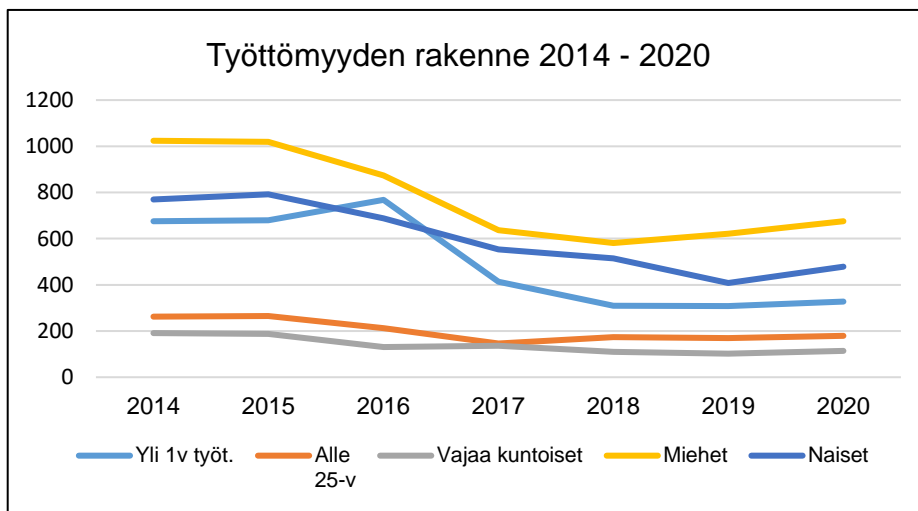
Matkailu on pääosin keskittynyt Himoksen laskettelukeskuksen ympärille. Himoksen kehittämisessä tavoitellaan ympärivuotisen käytön lisäämistä uudenlaisten ratkaisujen ja toimintojen myötä.

Työllisyys

Keski-Suomen alueella oli syyskuun 2020 lopussa 16 285 työtöntä työnhakija. Se on 20,4% enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta 750 henkilöä vähemmän kuin kuukausi sitten. Vain 3 kuntaa saavutti alle kymmenen prosentin työttömyyden. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on tällä hetkellä 12,9 prosenttia. Jämsässä työttömyys on vuoden takaisesta noussut 12,2 % (126 hlöä).

Vuosi	Työvoima	Työttömät	Tyött. aste	Muutos %	Yli 1v työt.	Osuus -%	Alle 25-v	%	Vajaa kuntoiset	%	Miehet	%	Naiset	%
2014	9944	1794	18	2,7	676	37,7	262	14,6	191	10,6	1024	57,1	770	42,9
2015	9826	1811	18,4	0,9	680	37,5	265	14,6	187	10,3	1019	56,3	792	43,7
2016	9586	1562	16,3	-13,7	768	49,1	213	13,6	131	8,3	874	55,9	688	40
2017	9429	1190	12,6	-23,8	413	34,7	146	12,3	136	11,4	637	53,5	553	46,5
2018	9334	1096	11,7	-7,9	309	28,2	173	15,8	110	10	581	53	515	47,0
2019	8977	1029	11,5	-6,1	308	29,9	170	16,5	102	9,9	621	60,3	408	39,7
2020	8814	1162	13,2	12,9	328	28,2	179	15,4	114	9,6	685	58,9	477	41,1

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta koko Keski-Suomen alueella oli syyskuun lopussa 12,9 %, Jämsässä vastaava osuus oli 13,2 %. Jämsässä pitkäaikaistyöttömien määrä nousi hieman, mutta niiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista laski hiukan. Keski-Suomessa syyskuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli kaikista työnhakijoista 29,1 % (4.743 hlöä), Jämsässä vastaava luku oli 28,2% (328 hlöä), kun vuotta aikaisemmin pitkäaikaistyöttömien osuus Jämsässä oli 29,9 %:a (308).

Työllistäminen

Työllistämisyksikkö toimii suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on tukea pitkään työtä hakeneiden jämsäläisten työllistymistä ja hoitaa kaupungin työllistämismenettelyjä.

Vuoden 2021 henkilöstöresursseiksi on vastaava työhönvalmentaja, kaksi työhönvalmentajaa ja kaksi sosiaaliohjaajaa (50 % työpanos, sisältyy sosiaalitoimen budjettiin). Lisäksi yksi työsuunnittelija ilman palkkatukea ja kaksi palkkatuella on palkattu määräaikaisiin työsuhteisiin. Ostopalveluina hankitaan työkyvyn arvioinnin palveluja, mm. neuropsykologin ja erikoislääkärin lausuntoja. Yksikön budjettiin sisältyvät kaupungin työllisyyden edistämisen määrärahat ja kaupungin korvaus Kelalle yli 300 ja 1000 päivää työmarkkinatukea saaneista.

Työllistämistoimikunta kokoontuu tarvittaessa seurataksaan ja kehittääkseen toimintaa. Yhteistyössä työllistämisyksikön kanssa toimivat edelleen Työvalmennussäätiö Avitus, kaupungin yrityspalvelut, sosiaalitoimi ja muut kaupungin työyksiköt sekä Jämsän Terveys Oy. Lisäksi jatketaan kiinteää yhteistyötä TE-toimiston kanssa. Hanketoimintaa seurataan ja osallistutaan työttömyyttä ehkäiseviin hankkeisiin resurssien sen mahdollistaessa.

Työllisyyden kuntakokeilu

Jämsän kaupunki on hyväksytty mukaan työllisyyden kuntakokeiluun, joka alkaa Jämsässä 1.3.2021. Jämsä on kokeilussa mukana Keuruun ja Saarijärven kaupunkien kanssa ja jokainen kokeilukunta vastaa kaikista julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisten palveluiden järjestämisestä kohderyhmään kuuluville asukkailleen. Kuntakokeilun kohderyhmänä on kaikki ne työttömät, jotka eivät saa ansiosidonnaista päivärahaa ja nuoret ja maahanmuuttajat. Kohderyhmään kuuluu Jämsässä yli 1.000 työtöntä.

Työllisyyden kuntakokeiluun on varattu olemassa olevista resursseista noin 3 henkilötyövuotta ja lisäksi työllistämisyksikköön palkataan kaksi työhönvalmentajaa. Tämän lisäksi TE-toimistosta siirtyy Jämsän kaupungin työnjohdon alle 4,6 henkilötyövuotta resurssia, mutta he pysyvät TE-toimiston työntekijöinä ja TE-toimisto vastaa kaikista henkilöstökuluista. Kuntien ja TE-toimiston resurssien yhteensovittamisella tavoitellaan työttömille henkilökohtaista ja oikea-aikaista lähipalvelua ja aktivointiasteen nousua.

Työllisyyden hoito

Työllistämisen toimenpiteisiin on panostettu viime vuosina, jotta Kelalle maksettavat korvaukset pysyisivät kohtuullisina. Kelan maksuosuuksiin meni vuonna 2019 reilu 1,68 milj. €. Kuluvana vuonna osuuksiin oli varattuna 1,7 milj. €, mutta lisätalousarviossa varauduttiin 200.000 € nousuun. Työmarkkinatuen saajat ovat poikkeustilanteen aikana lisääntyneet. Vuodelle 2021 Kelan osuuksiin on varattu 1,8 milj. €, joka perustuu siihen, että yrittäjien oikeus työttömyysturvaan loppuu nykyainsäädännön mukaan 31.12.2020.

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020*	TA 2021
Maksuosuus keskim. kk	116 738	190 667	196 558	181 048	155 228	140 131	150 953	150 000
Henkilöitä keskim. kk	331	455	483	443	394	352	356	360
Maksuosuus/vuosi	1 400 856	2 287 999	2 358 695	2 172 572	1 862 740	1 681 569	1 811 440	1 800 000
Budjetti	1 250 000	2 000 000	2 200 000	2 321 900	2 050 000	1 700 000	1 900 000	1 800 000
Yli-/ali	150 856	287 999	158 695	-149 328	-187 259	-18 431	111 440	0
Maksuosuuden kasvu ed vuoteen	88 698	887 143	70 696	-186 123	-309 832	-181 171	129 871	0
Nousu - %	6,8 %	63,3 %	3,1 %	-7,9 %	-14,3 %	-9,7 %	7,7 %	0,0 %
*TA:n ennuste								

Keskimäärin yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneesta maksetaan noin 345,5 euroa/kk (50 % työmarkkinatuesta) ja yli 1000 päivää saaneesta 501 euroa/kk (70 % työmarkkinatuesta). Henkilöitä on ollut yli 300-päiväisissä keskimäärin 179 henkilöä ja yli 1000-päiväisissä 176 henkilöä. Työllistämisen toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti Kelan maksuosuuden piirissä oleville henkilöille.

Työllistämisyksikkö keskittyy pitkään työttömänä olleiden yli 300 päivää työttömyysetuutta saaneiden ja TYP-asiakkaiden (monialaista palvelua tarvitsevien) aktivointiin ja työllisyyden edistämiseen. Yksikön toimintaan kuuluu yksilöllinen asiakastyö, kuntouttava työtoiminta, työkyvyn arviointi, työkokeilut ja palkkatuettu työ kaupungin työyksiköissä, Jämsän Terveys Oy:llä, Työvalmennussäätiö Avituksessa, yhdistyksissä ja yrityksissä. Työllistämisyksikkö tukee pitkään työttömänä olleiden työllistymistä maksamalla työnantajille Jämsä-lisää.

Työllistämisyksikössä työskentelevät työsuunnittelijat suunnittelevat ja ohjaavat kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä, jonka tavoitteena on saada mahdollisimman moni henkilö toimenpiteiden piiriin ja pois kelan maksuosuudesta. Ryhmätoimintaan on ohjattu erityisesti yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneita.

Kaupunki ja liikelaitokset	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020	TA 2021
Työllistetyt henkilöt keskim/kk	16,5	24,3	19,7	29,1	28	34	38	42
Maksettu palkka brutto	259 212	461 558	359 467	699 671	699 783	829 043	875 000	908 400
Saatu palkkatuki	116 645	276 004	208 603	343 961	349 891	385 837	480 000	499 000
Netto	142 567	185 554	150 864	355 710	349 892	349 892	395 000	409 400

Työllistämiseen käytettävää määrärahaa budjettiin sisältyy kaikkiaan noin 1 068 000 euroa, kun Jämsä-lisä, nuorten kesätyöllistäminen ja kesätyösetelit on laskettu mukaan. Tavoite on työllistää kaikkiaan noin 42 henkilötyövuotta. Tarkemman työllistämisuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus.

Jämsän kaupungin työllistämistoimenpiteisiin sekä sosiaali- ja kehitysvammalain mukaiseen työtoimintaan ja pajatoimintaan osallistuu Työvalmennussäätiö Avitus. Tavoitteena on lisätä työllistämisen yhteistyötä myös kaupungin konserniyhtiöiden kanssa. Ulkoistetulle sosiaali- ja terveydenhoidon osalle annettun

työllistämismääräysten mukaan sen kuuluu työllistää vuosittain 6 % Jämsän kaupungin pitkäaikaistyöttömistä, tämä tarkoittaa 17,7 henkilötyövuoden vuositasoitetta (2020), tavoitetasosta neuvotellaan yhtiön kanssa.

Työllistämisyksikkö järjestää kaupungin nuorten kesätyöllistämisen yhteistyössä sivistystoimen kanssa ja tukee yrityksiä, yhdistyksiä ja seurakuntia kesätyöasetelillä, jos ne tarjoavat nuorelle kesätyötä. Budjettiin sisältyy määrärahat 130 kesätyöntekijän palkkaamiseen ja 120 kesätyöaseteliin.

Hyvinvoinnin edistäminen

Jämsän kaupungissa hyvinvoinnin edistämisen tehtävä nähdään laajana ja poikkihallinnollista yhteistyönä. Jämsäläisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Jämsän kaupungissa nähdään, että hyvinvoinnin edistämiseksi monet yhteistyötahot ovat tärkeitä, kuten vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat. Jämsän kaupunki muun muassa tukee jämsäläisille erilaisia aktiviteetteja järjestäviä yhdistyksiä ja järjestöjä.

Hyvinvointi on olennaisella tavalla kytköksissä elinvoimaan. Hyvinvoivat asukkaat ovat myös elinvoimaisen kaupungin edellytys. Toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Jämsän kaupunki edistää omalta osaltaan jämsäläisten hyvinvointia. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään. Jokaisella kaupunkilaisella on myös vastuu omasta hyvinvoinnistaan.

Hyvinvointiin liittyy keskeisesti turvallisuuden kokemus. Turvallisuuden tunne muodostuu muun muassa liikennejärjestelyistä, rikollisuuden ehkäisemisestä, hyvästä ilmanlaadusta sekä elinympäristön puhtaudesta ja rauhallisuudesta. Turvallisuutta luovat myös riittävät ja laadukkaat palvelut, tietoturvalliset sähköiset palvelut, yhteisöllisyys ja turvaverkostot sekä turvallinen työympäristö.

Hyvinvoinnin edistämisen työkalu on hyvinvointikertomus. Jämsän kaupungissa on laadittu laaja hyvinvointikertomus (Jämsäläinen hyvinvointitarina) vuosille 2017-2020. Hyvinvointikertomus pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin tilan arviointia kuin tulevaisuuden suunnittelua.

Jämsän kaupungissa kokoontuu hyvinvointiryhmä koordinoimaan hyvinvointia edistävää työtä. Hyvinvointijohtamista toteutetaan strategian suunnassa ja sen toteutumista valvoo kaupungin johtoryhmä. Hyvinvoinnin raportti ja suunnitelmat julkaistaan neljän vuoden välein laajassa hyvinvointikertomuksessa. Vuosittainen suunnittelu sisältyy kunkin toimialan omaan taloussuunnitteluun. Vastaavasti vuosiraportointi toteutetaan toimialoittain tilinpäätöksessä.

Laajan hyvinvointikertomuksen laadinta vuosille 2021–2024 on käynnistetty vuoden 2020 aikana nykytilan kuvauksella. Hyvinvoinnillinen nykytilan kuvaus on pitänyt sisällään laajaa mittaritiedon tarkastelua sekä jämsäläisten hyvinvoinnin tilaa on tarkasteltu kysymällä tästä heiltä itseltään sekä kysymällä näkemyksiä jämsäläisten parissa työtä tekevilta henkilöiltä (mm. kaupunki, Jämsän Terveys). Tulokset esitetään tulevassa hyvinvointikertomuksessa. Hyvinvointikertomustyö on jatkunut nykytilan kuvauksesta tavoitteiden asettamiseen ja edelleen työn alla ovat hyvinvoinnillisten toimenpiteiden suunnittelu seuraavalle kertomuskaudelle 2021–2024. Työtä koordinoi henkilöstöhallinnon kehittämisspäällikkö. Hyvinvointikertomus tulee kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi tulevan vuoden vaihteessa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan. Sisäisellä valvonnalla pyritään:

- toiminnan tulokellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen (taloudellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus);
- toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen;
- kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen;
- erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä
- varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava,

arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunkin toimielimen ja toimialan sekä liikelaitosten ja tytäryhteisöjen on järjestettävä toimintansa sekä johtamis- ja ohjaamisjärjestelmänsä niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisvastuu on kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, liikelaitosjohtajilla, tulosaluejohtajilla sekä kaupungin muilla tilivelvollisilla ja esimiesasemassa olevilla.

Riskien toteutumisen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi on kullakin toimialalla ja tulosalueella sekä liikelaitoksissa on oltava merkittävimpien riskien osalta ajantasaiset riskikartoitukset ja riskienhallintasuunnitelmat.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaisesti konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sekä konsernijohtajan antamien ohjeiden mukaisesti. Konsernijohtamisen kehittämiseksi Jämsän kaupunki osallistuu FCG:n konsernijohtamisen verkostohankkeeseen syksystä 2020 alkaen.

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa antaa kaupunginhallitus tarkemmat käytännön ohjeet riskienhallinnan raportoimisesta.

Jämsän kaupungin merkittävimmät riskit ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin merkittävimmät kokonaisriskit on kartoitettu ja arvioitu riskin vaikutuksen ja tapahtuman todennäköisyyden perusteella. Riskin toteutumisen vaikutusta arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: lievä riski (1), merkittävä riski (2) ja vakava riski (3). Samoin on arvioitu riskin todennäköisyyttä: harvoin sattuva tapahtuma eli pieni todennäköisyys (1), kohtalainen todennäköisyys (2) ja suuri todennäköisyys (3). Näin arvioidut luvut (vaikutus x todennäköisyys) on kerrottu keskenään, jolloin on saatu tapahtuman riskiluku. Kaupunkitason riskejä on arvioitu talouden tasapainon, toiminnan laadun sekä turvallisuuden ja jatkuvuuden näkökulmasta.

Merkittävimmät riskit on arvioitu myös toimialoittain ja liikelaitoksittain sekä konserniyhtiöittäin. Riskien seurantaan on nimetty vastuuhenkilöt. Toimielimenä kaupunginhallitus ja sen alaiset konsernipalvelut -toimialan tulosalueet vastaavat kaupunkia koskevista yleisistä riskeistä.

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	RISKI-TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Väestömäärän vähenemisen (keskim. 1,1 %/vuosi 2010-luvulla) jatkuminen pienentää verotuloja ja valtionosuuksia.	3	3	9	1) Elinvoiman kehittäminen 2) Edunvalvonta; Jämsän ajallisen saavutettavuuden parantaminen 3) Paluumuuton vetovoimatekijät
Talouden tasapaino	Työllisyystilanteen merkittävä heikkeneminen ja kaupungin ns. Kela-maksuosuuden nousu.	3	3	9	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka. Yhteydenpito yrityksiin ja tarpeiden huomioiminen.
Talouden tasapaino	Vesihuoltoverkoston ja tieverkoston korjausvelka, rapistuminen voi aiheuttaa miljoona-luokan taloudelliset vahingot sekä vaikeuttaa muuta palvelutoimintaa .	3	2	6	Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja kunnossapidon priorisointi.
Talouden tasapaino	Lainakorkoihin merkittävä korotus, 2 prosenttiyksikön nousu aiheuttaa 0,5 milj. € vuotuisen lisäkustannuksen.	2	2	4	Talouden tasapaino, investointien mitoitus ja ajoitus, korkoallokatio tasapainossa
Talouden tasapaino	Rakennusten korjausvelka ja sisäilmaongelmat. Epäkurantin kiinteistömässän sijainti nykyiseen toimintaan sopimattomilla paikoilla.	2	2	4	Harkitut päätökset palvelutuotannon sijainnista ja tilojen käytöstä ja tarpeesta ottaen huomioon tuleva väestömäärä ja palvelut.

Toiminnan laatu	Yhteisyritykselle ulkoistettujen sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannon laatu poikkeaa palvelusopimuksessa sovitusta.	2	2	4	1) Seuranta ja nopea reagointi sopimuspoikkeamiin 2) Raportoinnin kehittäminen 3) Yhteistyön sujuvoittaminen
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen henkilöstön vaihtuvuus on suurta ja uuden työvoiman rekrytointi on vaikeaa	3	2	6	Työsuhte-etujen parantaminen. Työn sisällön kehittäminen. Etätöiden tekeminen.
Toiminnan laatu	Eläköityminen ja henkilöstön vähenemä heikentää asiantuntemusta	2	2	4	Toiminnan ja työtehtävien suunnittelu henkilöstövähennysten ja eläkkeelle jäämisten yhteydessä. Ns. hiljaisen tiedon siirtäminen.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeukselliset olosuhteet (pandemia, säätila) aiheuttavat laajasti rajoituksia ja katkoksia palvelutuotantoon ja koko yhteiskunnalliseen toimintaan.	3	2	6	1) Turvallisuus- ja varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Koulutus ja harjoittelu. Varautumisen resursointi. 2) Tiedottaminen. Viranomaisohjeiden ja -suositusten noudattaminen. 3) Tilannetietoisuus. Proaktiivinen toiminta viranomaisten ja paikallisten yhteistyöverkoston kanssa
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sosiaali- ja terveystoimissa palvelutoimittajan konkurssi tai yritysjärjestely aiheuttaa suuria ja välittömiä ongelmia asiakkaiden ja potilaiden tarvitsemisessa palveluissa.	3	2	6	1) Varasuunnitelma tuottaa palveluita toimittajan tuotantokatkon tai konkurssin varalta 2) Markkinatilanteen seuranta, keskustelut konsernin emon ja sairaanhoitopiiriin kanssa.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Palvelutoimittajan ja urakoitsijan sopimusrikkomus, kyvyttömyys tai konkurssi aiheuttaa katkoksen palvelussa tai urakassa.	3	1	3	1) Palvelutoimittajan ja urakoitsijan taloudellisen tilanteen selvittäminen sopimusta tehdessä sekä seuranta 2) Vaihtoehtoisten palvelutoimittajien tunnistaminen 3) Varasuunnitelmat toiminnalle
Turvallisuus ja jatkuvuus	Puutteelliset ostopalvelusopimukset palvelun tuotannossa voivat aiheuttaa taloudellisia menetyksiä tai heikentää palvelun laatua.	3	1	3	1) Sopimustekniikka 2) Sopimusten seuranta ja hallinta 3) Kilpailuttamisen kehittäminen
Turvallisuus ja jatkuvuus	Vesihuollon tai lämmöntuotannon tekniset ongelmat aiheuttavat vakavan terveyshaitan tai käyttökatkoksen palvelutiloihin.	3	1	3	1) Riskien läpikäynti ja varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan 2) Korvaavat/vaihtoehtoiset toimintamallit ja palvelutoimittajat
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmäkatkos aiheuttaa katkoksen kaupungin toiminnossa. Potilastieto-järjestelmän häiriö voi aiheuttaa hengen / terveyden vaaran.	3	1	3	1) Tietohallinnon sekä toimialojen, liikelaitosten ja yhtiöiden omat varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan 2) Kaupungin tietoturvaliikkeen ja tietoturvaohjeistus

1.2 Jämsä 2025 –strategia

Kuntastrategian lähtökohdat

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiaa koskevilta osin kuntalaki tuli sovellettavaksi valtuustokauden 1.6.2017 alusta.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja – suunnitelmassa on hyväksyttävä kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Taloutta koskevilta osin kuntalaki on tullut voimaan jo 1.5.2015 lukien.

Strategian päivittäminen

Jämsän kaupungilla on valtuuston 27.5.2019 § 29 hyväksytty kuntastrategia, joka tähtää vuoteen 2025. Strategia perustuu visioon Jämsän kaupungista: ”Vetovoimainen ja luonnonläheinen asumisen, yrittämisen ja matkailun kaupunki”. Strategian mukaisesti Jämsän kaupungin arvot ovat yhteistyökykyisyys, palveluhenkisyys ja avoimuus. Strategiaa toteutetaan kiinteässä yhteydessä taloussuunnitteluun ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan erityisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Strategiaprosessi jatkuu ns. rullaavana ja sitä päivitetään aina tarvittaessa toimintaympäristössä tai kaupungin toimintaedellytyksissä tapahtuneiden muutosten sitä edellyttäessä.

Kuntastrategian tavoitteet

Strategiaan on määritelty viisi tavoitetta:

Kilpailukyky ja elinvoima

Vahvistetaan Jämsän kilpailukykyä ja vetovoimaa sekä lisätään yrittäjyyttä yritysten toimintaympäristöä kehittämällä ja työllisyyteen panostamalla.

Asukkaiden peruspalvelut

Palvelut vastaavat väkiluvun ja väestörakenteen muutoksia sekä talouden kantokykyä. Toiminta ja talous sovitetaan yhteen kunnan perustehtävän kanssa.

Hyvä asuminen

Jämsän kaupunki tarjoaa monipuoliset asumismahdollisuudet ja hyvä palveluiden saavutettavuus tuottaa hyvinvointia ja elinvoimaa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Rakennamme yhdessä hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää. Oikea-aikaisella ja ennakoivalla tuella vahvistamme kuntalaisten hyvää elämää.

Ympäristö

Jämsän kaupungilla on ympäristöohjelma ja kaupunki on sitoutunut ohjelman mukaisiin ympäristötekoihin.

2 TULOSLASKELMA

2.1 Talouden vertailtavuus

Talousarvioasetelma on kaupungin suunnittelun ja taloudenpidon keskeinen väline, jonka mukaan kaupungin taloudellinen raportointi ja tiedon saanti on järjestetty. Muutoksina vuodelle 2021 Jämsek Oy:n henkilöstö siirtyi konsernipalveluihin ja elinvoimatoimialalle. Konsernipalvelut-toimialalle on perustettu tulosalue Matkailu, markkinointi ja viestintä, ja työllistäminen-tulosyksikköön on perustettu kustannuspaikka Työllistämisen kunta-kokeilu. Tekninen lautakunta muuttuu 1.6.2021 alkaen elinvoimalautakunnaksi. Tekninen hallinto ja Kaavoitus ja tonttutuotanto – tulosalueet muuttuvat vuoden alusta Maankäyttö ja elinvoima -tulosalueeksi. Ympäristölautakunta muuttuu 1.6.2021 alkaen teknisen lautakunnan jaostoksi.

Työllisyysvarojen käsittely talousarviovaiheessa on työllisyysyksikössä, eikä kustannuksia tai korvauksia ole vyörytetty eri yksiköille. Eläkemenoperusteinen eläkevakuutusmaksu on kirjattu suoraan aiheuttamisperiaatteella jokaiselle talousyksikölle aikaisempien vuosien käytännön mukaisesti.

2.2 Toimintatuotot

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatuotot sekä saadut tuet ja avustukset. Myyntituottoihin kirjataan tulot tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Myyntituotot ovat alenneet viime vuosina mm. sosiaali- ja terveystoimen ulkokuntien myynnin vähenemisen vuoksi ja toisaalta palvelujen myynnin (lähettipalvelut, puhelinkekus, materiaali) loputtua Jämsän Terveys Oy:lle. Toimintaan sopimattomista ja mahdollisesti korjausta tarvitsevista kiinteistöistä ja toimitiloista on pyrittävä luopumaan mahdollisimman nopeasti. Sirpalemaisista maaomistuksista ja pieniä metsäpalstoista pyritään myös eroon.

Maksutuottoihin kirjataan asiakasmaksut ja mm. erilaiset sosiaalipalvelumaksut, suunnittelu- ja mittautusmenot, rakennusvalvonnan ja tarkastusten maksut. Maksutuottoja kertyy talousarviovuonna kaupungin osalla noin 6,4 % vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2019. Varhaiskasvatuksen uudet tulorajat sekä indeksitarkistukset tulivat voimaan 1.8.2020, asiakasmaksutulot vähenevät vuonna 2021 arviolta 55.800 euroa. Kaupunginvaltuusto päätyi marraskuussa 2020 poistamaan hulevesimaksut vuodesta 2021 alkaen. Kaupungin tavoitteena on tarkistaa maksut ja taksat kustannustasoa vastaaviksi vuosittain. Maksuissa pyritään omakustannushintaan lainsäädännön sen salliessa. Kaupungin tulopohjasta on huolehdittava siltä osin kuin se on omassa päätöksenteossa, joten maksuja ja taksoja on tarkasteltava vuosittain ja tarvittaessa korjattava inflaatio- ja kulukertoimilla.

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. valtiolta saadut tuet. Tähän lukuun sisältyy mm. työllistämistuki.

Käyttötalouden tuottotaso on lähes samaa tasoa kuin aikaisempina vuosina. Koko organisaation osalta toimintatuotot laskevan vuoden 2019 tilinpäätökseen verrattuna noin prosentin verran. Ilman liikelaitoksia toimintatuotot laskevat vuoden 2019 tilinpäätökseen verrattuna noin 1,2 %.

2.3 Toimintakulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkemaksut, sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut). Henkilöstökulut ovat kaupungin osalta noin 23 % toimintakuluista. Henkilöstökuluihin on sopimuskorotusten vuoksi arvioitu 1 %:n suuruisen palkankorotusvara.

Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot. Palvelujen ostot ovat suurin erä toimintakuluista, kaupungin osalta 62,8 %, kaupunki ja liikelaitokset yhteen lukien n. 61 %. Palveluiden ostojen on arvioitu säilyvän muuten nykytasossa talousarviovuonna, mutta sopimuksen mukaiset korotukset sosiaali- ja terveystoimen osalta on huomioitu talousarviossa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavariin kirjataan mm. tarvikkeet, lämmitys, sähkö, muu materiaali ja pienkalusto. Nämä menoerät ovat suhteessa edellä mainittuihin eriin verraten pieniä.

Avustuksiin kirjataan kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille. Avustukset kohdassa on myös työmarkkinatuen kunta-osuus, jota on lisätty vuoden 2020 toisessa lisätalousarviossa 200.000 eurolla (1,9 milj.€) ja arvioidaan vähenevän noin 1.8 milj. euroon talousarviovuonna. Toimintamenojen nousu on n. 3,3 % tilinpäätökseen 2019 verraten.

2.4 Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, ja se osoittaa, paljonko jää verovaroin ja valtion-osuuksin katettavaksi toimintamenoista. Toimintakate on vertailukelpoinen edellisten vuosien lukuihin. Toimintakatteen nousuksi talousarvion raamissa muodostui tiedossa olevilla toiminnan muutoksilla sekä arvioidulla palkankorotusvarauksella, noin 1,9 % verrattuna vuoden 2020 lisätalousarvioon. Laaditussa hallintokuntien esityksessä talousarvioksi toimintakatteen nousu oli kaupunginhallituksen antamassa raamissa. (0,9 %). Käytöstäloudesta on kuitenkin poistettu mm. liian optimistisia kiinteistöjen myyntivoittoja, hulevesilaskutus ja tehty muutamia pienempiä korjauksia, jolloin toimintakatteen nousuksi on tullut 1,87 %. Tehty talousarvio osoittaa organisaation sitoutumisen strategian mukaisesti oikeansuuntaisiin toimenpiteisiin talouden tervehdyttämiseksi pitkällä aikajänteellä

TOIMINTAKATE 1000 €	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020	2021	2022	2023
Toimintatulot	38 620	40 807	60 428	59 469	62 379	62 584	62 986	61 835	61 927	61 931
Toimintamenot	157 789	163 308	185 922	184 293	184 636	185 238	190 036	191 239	191 070	190 866
Toimintakate	-119 169	-122 501	-125 494	-124 824	-122 257	-122 654	-128 050	-129 405	-129 143	-128 936
Nousu ed. vuosi	-1 136	3 332	2 993	-670	-2 567	397	5 396	1 355	-262	-207
Nousu % ed. vuosi	1,00 %	2,72 %	2,38 %	-0,54 %	-2,10 %	0,32 %	4,40 %	1,06 %	-0,20 %	-0,16 %

Toimintakatteen tasoon vaikuttavina huomattavimpina seikkoina ovat arvioitu palkankorotustaso, palveluiden ostojen kallistuminen yleisen hintatason mukaan, eläköitymisen hyödyntäminen, kiinteistökustannusten pienentyminen ja varhaiskasvatuksen hoitajamitoitukset.

2.5 Verotulot

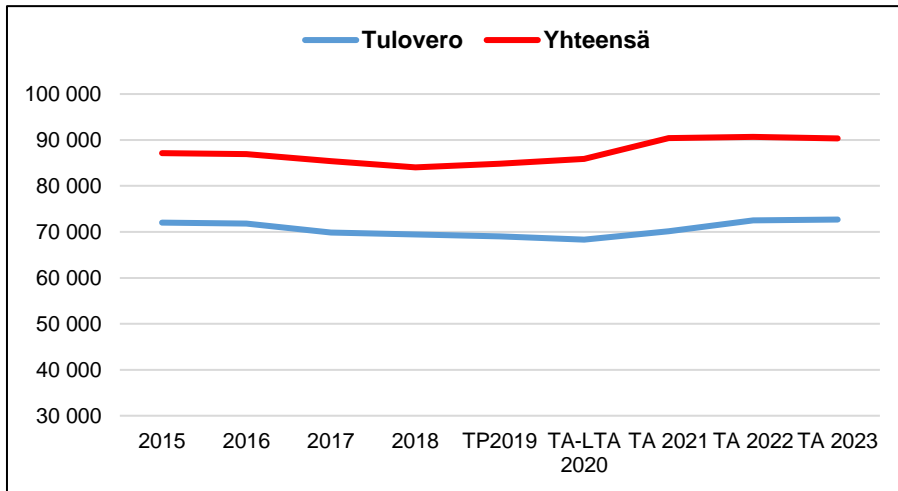
2.5.1 Kunnallisvero

Jämsän kaupungin kunnallisverotulot olivat vuonna 2011 67,4 milj.€, vuoden 2019 tilinpäätöksessä 69,0 milj.€, kunnallisveron kertymän ennustetaan olevan vuonna 2020 vain 1 milj.€ parempi. Kunnallisveron tuoton nousu on ennustettu olevan 2,7 % vuodelle 2021, nousu johtuu osin tilitysjärjestelmän muutoksesta. Enimmillään kunnallisveron tuotto on ollut vuonna 2013 73,3 milj.€, tämä johtui verontilityslain muutoksesta. Tuolloin ylitettiin veroprosentin nostamisvuoden (2010) kunnallisverokertymä, kehityksessä näkyy selkeästi teollisuuden rakennemuutos, kun uusia korvaavia työpaikkoja ei kaupungissa synny tarpeeksi. Maltillinen ennuste talousarviovuodelle perustuu työpaikkojen negatiiviseen kehitykseen. Jämsän kaupungin kunnallisverotulojen kasvu on ollut valtakunnallista kehitystä hitaampaa. Kunnallisverotulon kasvu ei valtakunnallisesti ole ollut oletettua luokkaa, vaikka ennusteet ovat parantuneet vuoden kuluessa. Pohjana olevan verovuoden 2020 palkkasumman muutos on arvioitu olevan -2,5 %.

Verokorttiuudistus on vuonna 2019 tehty ja sen vaikutuksesta kunnallisverotuloja siirtyi osittain vuodelle 2020. Kuntien ennakonpalautusten ja jäännösverojen netto on -785 milj.€, joka on reilu 320 milj.€ positiivisempi kuin vuosi sitten. Näin ollen viime vuoden verokorttiuudistuksesta aiheutuva ennakkokertymien tilitysvaje saadaan kurottua umpeen. Työpaikkojen lisäksi on ansiotasoindeksi tarkistus veroperusteisiin huomioitu ennusteessa sekä huomioitu myös ansiotuloverotuksen muutokset (172 milj.€ valtakunnan tasolla). Verorennustekehikossa vuosille 2021-2023 on huomioitu myös Tilastokeskuksen väestöennuste. Väestötiedoilla on oleellinen vaikutus tulevien vuosien ansiotuloihin ja jako-osuuksiin.

Efektiivinen kunnallisveroaste, eli todellinen veroprosentti, jolla tuloista maksetaan veroa, on Jämsässä melko korkea. Vuonna 2013 se oli Keski-Suomen korkein (15,62 %), 2019 se oli 14,81 %, ennuste vuodelle 2020 14,89 %. Vaikka kunnat ovat nostaneet veroprosenttiaan, kunnallisverolla koottava tulo ei ole noussut, toisin sanoen efektiivinen tuloveroprosentti on pysynyt samana, 14 – 16 %:n välillä. Jämsässä on laskettu yhden prosentin kunnallisveron nostolla saatavan noin 0,77 %:n veroprosentin tuotto eli 3,068 milj.€. Kunnallisvero-

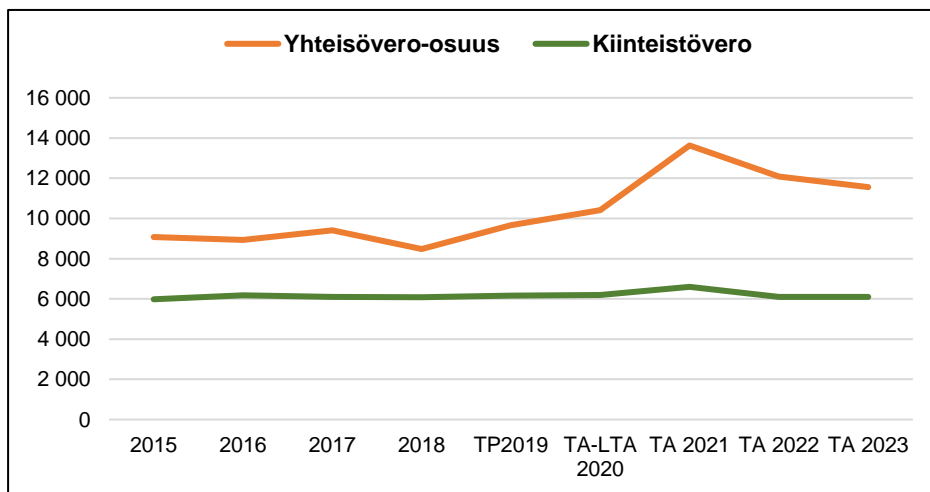
tuoton ennustettu kasvu toteutuu, mikäli koronapandemia ei pysäytä yhteiskuntaa kuten keväällä 2020. Suunnitelmavuosien ennustettu kasvu edellyttää taloudellisen toimeliaisuuden kasvua. Tulevien vuosien veroperustemuutokset on huomioitu arvioissa valtion talousarvion tilanteen mukaisina. Veroprosentti on suunnitelmassa 21 % koko kauden.

Veroperusteiden muutokset ovat yhteydessä valtioneuvoston budjettiesitykseen ja niiden toteutumiseen sekä vaikuttavuuteen liittyy paljon laskennallisia epävarmuustekijöitä. Suunnitelmavuosien verokehitys edellyttää normaalia yleistalouden kehitystä ja paikallisen elinkeinotoiminnan vireyttä, vaikka suunnitelmavuosien verotuloennusteet ovat maltillisia. Verokertymän lisäämisessä on oleellista uusien työpaikkojen luominen, monipuolisten asumismahdollisuuksien lisääminen, peruspalveluiden toimivuus, saavutettavuus, opiskelupaikat ja asuin ympäristön viihtyisyys, jotta Jämsä on kilpailukykyinen asuinpaikan valinnassa.

2.5.2 Yhteisövero

Yhteisöveron tilitykset olivat pudonneet jo vuosituhanen alkupuolella ja jääneet tuolle tasolle. Parhaimmillaan vuosituhanen alkupuolella yhteenlasketut yhteisöverotulot olivat yli 20 milj. € nykyisen Jämsän kaupungin alueella. Tehdyt valtiovallan kompensatiot valtion ja kuntien välisessä rahoituksessa eivät ole kattaneet nettotappiota yhteisöveron kertymässä. Pohjanoteeraus koettiin vuonna 2012, jolloin yhteisöveroa tilitettiin Jämsälle vain noin 2,9 milj. €. Viime vuosina leimallista yhteisöverolle on ollut, että valtiolta on muuttanut yhteisöveron jako-osuutta vuosittain. Pääosa kaupungin yhteisöverotuloista on riippuvainen Jämsässä sijaitsevan kansainvälisen teollisuuden kehityksestä.

Yhteisöveron voimakas nousu johtuu osittain korotetuista yhteisöveron jako-osuuksista, josta päätettiin budjettiriihessä. Kuntien yhteisöveron jako-osuuteen tehdään sama 10 %-yksikön määräaikainen korotus myös

vuodelle 2021 kuin 2020 (KTO: 2021: +510 milj. € 2022: +50 milj. €). Lisäksi kunnille kompensoidaan varhaiskasvatusmaksujen alentamiset korottamalla yhteisöveron jako-osuutta pysyvästi 2 %-yksiköllä verovuodesta 2021 eteenpäin. (KTO: 2021: +102 milj. €). Tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennykset ovat vuosina 2021–2024: +0,4-0,5 % -yks.

Yhteisöveron jako-osuuksien perustevedot ovat 2018 ja 2019 verovuodelle 2021. Yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet määräytyvät kahden tekijän perusteella, joita ovat Yritystoimintaerä: kokonaismäärä on käytännössä kuntien osuus yhteisöverosta vähennettynä metsäerien määrällä. Yritystoimintaerässä yksitoimipaikkaiset yritykset hyödyttävät kuntaa suoraan yhteisöveronsa määrällä, monitoimipaikkaiset henkilöstön sijoittumisen suhteessa. Konserniensa osalta konserniyhtiöiden yhteisöverot lasketaan yhteen ja jyvitetään kunnille henkilöstömäärien suhteessa. Metsäerä: vuosittainen metsäerien määrä muuttuu bruttokantorahatulojen muutoksen verran, lisäksi Metsähallituksen yhteisöverot lisätään perusteeseen erikseen. Kuntakohtaista metsäerää laskettaessa kunta hyötyy alueensa metsäkeskusalueen bruttokantorahatuloista metsähehtaariensa suhteessa. Lisäksi luonnonsuojelumetsistä tulee erillinen korvaus. Metsävero-osuuden (metsäerät - Metsähallituksen yhteisöverot) määrä on ollut 5 - 15 % kuntien yhteisöverosuudesta, viime vuosina keskimäärin aika lähellä 10 %.

Jämsän kaupungin osalta yhteisövero pienenee suunnitelmakaudella Kaipolan tehtaan lakkautuksesta johdettuna. Laskentavan mukaisesti vähenevän työntekijämäärän suhteesta puolet yhteisöveron määrän pudotuksesta otetaan huomioon vuonna 2022 ja vuoden 2023 yhteisöverotilitys huomioi kokonaisuudessaan tehtaan sulkemisen työpaikkavähennyksen.

2.5.3 Kiinteistövero

Kiinteistöveroprosentteja korotettiin Jämsässä viimeksi vuosille 2009 ja 2010. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä alle keskiarvojen. Valtion taholta luodaan koko ajan paineita kiinteistöveroprosenttien nostamiseen. Rakentamattomalle tontille on Jämsässä määrätty 3 %:n vero, näitä tontteja on noin 250 – 300 kappaletta ja tonteista saatava lisätuotto on noin 30.000 euroa. Verontilityslain mukaisille yleishyödyllisille yhteisöille on myönnetty täysi verovapaus kiinteistöverosta edelleen vuodelle 2021. Kiinteistöveron määrä on suunnitelmassa pidetty koko suunnittelukauden samana, vaikka mahdollisesti Himokselle suuntautuvan uusrakentamisen johdosta verotuotto saattaa nousta suunnitelmakauden lopulla.

Jämsän kaupungin kiinteistöjen tarkistustyö on aloitettu uudelleen vuonna 2020, toimenpiteellä on tarkoitus kasvattaa kiinteistöveropohjaa. Samalla tarkistetaan, että kaikki kiinteistöt ovat rekisterissä. Työ vie muutamaa vuoden ja sen vuotuinen lisätuotto arvioidaan olevan 100.000 euroa/vuosi. On hyvin todennäköistä, että suunnitelmakaudella joudutaan harkitsemaan tulopohjan nostoa, ja kiinteistövero on siihen yksi keino. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä maakunnan alhaisimpia ja huomattavasti maan keskiarvojen alapuolella, riittävien lisätulojen saaminen kiinteistöverosta on mahdollista maltillisilla korotuksilla. Kiinteistövero tuli aikanaan korvaamaan katumaksua ja siitä näkökulmasta monitaajamaisen kaupungin kiinteistöveron ei ole oikealla tasolla (veron oli määrä korvata kunnallistekniikan investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kulut).

Kiinteistö veroprosenttirajat 2017 alkaen	Min	Max
Yleinen	0,93	1,80
Vakituinen asuminen	0,41	0,90
Muut asuinrakennukset	0,93	1,80
Rakentamaton rakennuspaikka	0,00	6,00
- jos määrätään alaraja	2,00	
Voimalaitos	0,00	3,10
Yleishyödyllinen yhteisö (Mahdollista määrätä,)		0,00

Verovuoden 2020 kiinteistöverotus saatiin päätökseen lokakuun lopussa. Kiinteistöverotuksessa siirryttiin joustavaan valmistumiseen, tarkoittaen sitä, että eri kiinteistönomistajilla verotus valmistui toukokuusta alkaen eri aikaan. Samaan aikaan kiinteistöverotuksessa on siirrytty käyttämään uutta tietojärjestelmää.

Arvio, että tammi-helmikuussa 2021 kertyisi jopa 200 miljoonaa euroa vuoden 2020 kiinteistövero, on voimassa. Kiinteistöveron kertymä jää vuonna 2020 näin ollen noin 10 % ennustettua alemmaksi. Tilitysten siirtyminen vuoden 2021 puolelle vaikuttaa suhteellisesti samalla tavoin kaikille kunnille. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka suuri osa verotuksen ennakoitua myöhemmästä valmistumisesta johtuu kertaluontoisista tekijöistä siirryttäessä uuteen järjestelmään ja toimintatapoihin. Verohallinto arvioi verotuksen valmistumisen jälkeen tilannetta ja vaikutuksia vuoden 2021 kertymän osalta. Jämsässä siirtymän on ennustettu olevan noin 0,5 milj.€.

Jämsän kaupungin veroprosentit	2009	2010	2017	2018	2019	2020	2021
Tulovero	19,50	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
Kiinteistövero yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,40	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Muut asuinrakennukset	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05
Voimalaitokset	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Rakentamattomat tontit	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

2.6 Valtionosuudet

Kuntien valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta, jotka kumpikin on huomioitava;

1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 1704/2009) ja
2. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet. Peruspalvelujen laskennallisia kustannuksia koskee yksi yhteinen ikäryhmittäminen. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Järjestelmään sovelletaan ikäryhmittämisestä lisäksi kriteereitä: sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta. Laskennallisen osan valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohti yhtä suuri. Tämän lisäksi kunnalle myönnetään valtionosuutta lisäosien perusteella. Lisäosissa ei ole omarahoitusosuutta. Lisäosia ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaisuus.

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä. Lopulliset päätökset seuraavan vuoden valtionosuudesta tehdään edeltävän vuoden joulukuussa. Vuoden 2021 valtionosuuden ennakkolaskelmat ovat muuttuneet vuoden aikana moneen kertaan, johtuen korona pandemian aiheuttamasta yhteiskunnan muutoksesta. Talousarvion valtionosuudet on otettu talousarvioon kuntaliiton laskelman 5.11.2020 mukaisesti, joka perustuu valmistuneeseen verotukseen ja valtioneuvoston päätöksiin. Siinä on otettu huomioon myös vuodelle 2021 tehdyt koronatukipäätökset, vuoden 2019 lopulliset verotiedot tulopohjan tasauksessa ja uusimmat laskentatiedot mm. koulutustaustakertoimessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudessa ei ole otettu huomioon oppivelvollisuuden laajenuksen vaikutusta koulutuksen järjestäjän ylläpitäjärahoitukseen vuonna 2021.

Hybridistrategian toteuttamiseksi hallitus on varautunut korvaamaan kaupunkien, kuntien ja sairaanhoitopiirien koronasta aiheutuvia kustannuksia lähes 1,7 miljardilla eurolla vuonna 2021. Tämä testauskustannusten korvaus tultaneen jakamaan valtionavustuksena toteutuneisiin kustannuksiin perustuen erillisellä hakumeneteltyllä vuoden 2021 aikana. Lisäksi hallitus on sitoutunut purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023.

Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 0,12 %-yksikköä ja on 25,63 % (25,46 % 2020) Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien 11/2020 mukaan. Valtionosuusprosentin nousu johtuu kunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden lisääntymisestä vuonna 2021. Tehtävien lisäyksestä aiheutuva kustannusten kasvu rahoitetaan hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti (100 % valtionosuus), mikä osittain toteutetaan valtionosuusprosenttia korottamalla. Jämsän kaupungin valtionosuudet laskevat vuodesta 2020 vuoteen 2021 noin 4,5 milj.€ eli 8,9 %. Lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista vuodelle 2021 tehdään joulukuun 2020 lopussa.

2.7 Rahoitustuotot ja kulut

Kaupungilla ei ole varsinaisia pitkäaikaisia rahamääräisiä sijoituksia. Lainojen määrä oli vuodenvaihteessa 2019 noin 38,4 milj.€. Vuoden 2020 aikana lainamäärää on pysynyt suunnilleen samana. Korot ovat olleet historiallisen alhaalla ja taloussuunnitelmassa niiden oletetaan pysyvän alhaisina.

Lainakanta pyritään rajaamaan alle 50 milj.€. Mahdollinen korkojen nousu aiheuttaisi kasvavia korkomenoja ja siten paineita käyttötalouden menojen hillitsemiseen. Toisaalta korkokannan nousu on merkki taloudellisen toimeliaisuuden ja nousukauden alkamisesta, joten pienellä viiveellä korkokannan noususta on odotettavissa positiivisia vaikutuksia. Korkokannan nousuun voidaan vaikuttaa lainakannan korkorisikin minimoimisella lainasalkun allokaatiossa, jolloin korkoriskiä voidaan tasata useammalle vuodelle. Korkoa voi kasvattaa rahoituslaitosten ja valtion luottoluokituksen mahdollinen huononeminen, rahamarkkinaverot ja monet muut EU:n sekä valtiovallan poliittiset ratkaisut. Korkoriskeiltä voidaan myös suojautua, mutta tärkein on näkemys siitä, sidotaanko laina pitkään vai lyhyeen markkinakorkoon. Korkotuotot pysyvät pääoman käytön vuoksi alhaisina. Euriborin keskikoron on ennustettu pysyvän negatiivisena.

Antolainojen korkotuotot nousevat hieman suunnitelmakaudella, mikäli meneillään olevat yritystoiminnan hankkeet rahoitetaan emoyhteisön toimesta. Muutoin korkotuotot ovat laskusuunnassa mm. pääoman pienentymisen vuoksi. Kertaluontoiset ja epävarmat rahoituserät, kuten esim. viivästys- ja verontilityskorot on budjetoitu neutraalisti. Lainoitusta käytetään rahoituskeinona investointeihin suunnitelmakaudella.

2.8 Vuosikate

Talousarviossa vuosikate on 8 milj.€, joka ei aivan riitä poistojen kattamiseen, eikä siten ole vähimmäistavoitteen mukainen ja jää 2 milj.€ tavoitteesta (tavoite 10 milj.€ vuosikate). Taloussuunnitelman keskimääräinen vuosikate on samalla tasolla. Vuosikate on viimeksi riittänyt poistojen kattamiseen vuonna 2015. Vuosikate on vuonna 2022 noin 7,5 milj.€. Vuosikatteen lasku vuodesta 2021 johtuu yhteisö- ja kunnallisverokertymän ennustetusta laskusta. Vuosikatteen nostaminen käyttötaloudesta (toimintakatteen nosto) on mahdollista palvelutuotannon rakenteen muuttamisella, palveluverkon supistamisella tai maksujen korotuksilla. Investointisuunnitelma on sinänsä maltillinen. Pitkjänteisiä lisäsäästöjä on kaikesta huolimatta haettava toiminnasta.

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020	2021	2022	2023
Vuosikate 1.000 €	11 466	9 915	4 752	2 513	5 966	5 497	10 155	8 070	7 701	8 367
Muutos ed. vuosi	1 350	-1 551	-5 163	-2 239	3 453	-578	4 658	-2 086	-369	666
Muutos - %	13,4 %	-13,5 %	-52,1 %	-47,1 %	137,4 %	-9,7 %	84,7 %	-20,5 %	-4,6 %	8,6 %
Vuosikate/Poistot%	123,80 %	121 %	80,90 %	29,30 %	70,73 %	67,69 %	120,12 %	93,6 %	90,46 %	98,29 %
Vuosikate/asukas €	525	460	334	119	282	255	396	419	381	414

2.9 Poistot

Poistojen taso on korkeampi kuin investointiohjelman hankkeiden keskimääräiset nettokustannukset suunnitelmakaudella. Tämän suunnitelmakauden investointitaso on vuodessa keskimäärin noin 5,7 milj. € ja poistot vuositasolla ovat suunnitelmakaudella keskimäärin 8,5 milj. €. Tämä tarkoittaa pitkällä tähtäyksellä poistopohjan pientymistä ja tuloksen paranemista sitä kautta. Poistojen suuruus riippuu vuosittaisista uusinvestoinneista ja aikaisemmista suunnitelman mukaisista poistoista. Kaupunki noudattaa poistoajoissa ja -menetelmissä kunnille annettua yleisohjetta.

2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen

Suunnitelmavuosien menoja ja tuloja on ennakoitu muuttuvan toiminnan mukaisesti eri toimialoilla. Tällöin on huomioitu myös uusinvestointien aiheuttamat kustannussäästöt ja -lisäykset tulosalueittain. Taloussuunnitelmavuosilla on myös ennakoitu henkilöstön eläköitymistä ja muita toiminnan muutoksia siinä laajuudessa, kuin se on mahdollista nykyisin tiedoin, varovaisuuden periaatetta noudattaen. Suunnitelmassa on otettu huomioon tulosaluetasolla menojen muutokset, jotka poikkeavat yleisestä meno- tai tulokehityksestä. Suunnitelmassa ei ole otettu huomioon mahdollista sote ja maakuntauudistusta, vain sen valmistelu. Sosiaali- ja terveystoimi on arvioitu 2020 vuoden laajuudessaan. Uudistusta ei loogisuuden vuoksi ole ennustettu tukitoiminnoissaan.

ALI-/YLIJÄÄMÄ JA ENNUSTE			Kumulat Ali-/Ylijäämä		
Vuosi	Selite	TP/TA ja ennuste jäämä	euroa	euroa/asukas	
2015	Tilinpäätös	1 965 100	4 943 926	230	
2016	Tilinpäätös	-1 412 250	3 531 676	164	
2017	Tilinpäätös	-3 279 813	251 863	12	
2018	Tilinpäätös	1 514 383	1 766 246	86	
2019	Tilinpäätös	-2 368 217	-601 971	-30	
2020	LTA 2020	1 947 566	1 345 595	67	
2021	Talsu 2021	47 093	1 392 688	70	
2022	Talsu 2022	-564 974	827 714	42	
2023	Talsu 2023	101 038	928 752	47	

Vuosi 2019 oli alijäämäinen ja kaupungilla on taseessaan 0,6 milj.€ kumulatiivinen alijäämä. Vuoden 2020 toisen lisätalousarvion mukaan kaupungille syntyy ylijäämää enemmän kuin taseen alijäämä, joten on todennäköistä, että kumulatiivinen alijäämä kuittaantuu vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Kumulatiivinen ylijäämä kestää myös vuoden 2022 alijäämäisyyden.

Yleisesti käytetyn kuntatalousmittariston mukaan talouden tasot ovat seuraavat:

- **Vahvan talouden taso** = vuosikate on suurempi kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, uus- ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainossa olevassa kuntataloudessa** = vuosikate on yhtä suuri kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainon alarajalla** = talous on, kun vuosikate on yhtä suuri kuin suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit).
- **Heikkenevä talous on, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen, ilman satunnaisia eriä.**
- **Kriisitaloudessa vuosikatekin on negatiivinen**

Laaditussa talousarviossa Jämsän kaupungin talous kuuluu tasapainon alarajalla olevan talouden kategoriaan. Suunnitelmakaudella tulopohjaa on pakko laajentaa ja lisäsäästöjä saatava, jotta kaupungin talous saadaan nousemaan kohti todellista tasapainoa. Heikkojen verotulo- ja työpaikkaennusteiden vuoksi kaupungin taloudessa on haasteita, joita ei pystytä hoitamaan yhdessä vuodessa tai yhdellä suunnitelmalla kuntoon. Tasapainotustoimenpiteiden on oltava jatkuvaa toimintaa ja kaupungin organisointia on muutettava tavoitteiden mukaisesti tehokkaampaan suuntaan. Riskit luisumisesta alijäämäisten tilinpäätöksien kierteeseen ja kohtuutomaan lainamäärään ovat olemassa.

Tuloslaskelma

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulkoiset ja sisäiset	Tp 2019	Ta+lta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	50 022 181	50 456 897	50 636 330	50 728 767	50 732 767
Myyntituotot	27 060 172	27 605 369	27 182 770	27 198 100	27 199 100
Maksutuotot	8 268 806	7 657 070	7 768 220	7 817 227	7 818 227
Tuet ja avustukset	1 689 900	2 340 938	2 689 140	2 724 230	2 725 730
Muut tuotot	13 003 303	12 853 520	12 996 200	12 989 210	12 989 710
Valmistus om. käyttöön	286 411	219 380	219 380	218 000	218 000
Toimintakulut	174 833 523	181 221 167	182 543 688	182 373 223	182 171 223
Henkilöstökulut	38 618 230	40 394 196	42 167 200	42 157 773	42 072 862
Palvelujen ostot	111 402 022	115 005 274	114 605 118	114 595 171	114 545 171
Aineet, tarvikkeet	5 182 196	5 579 294	5 417 700	5 417 520	5 413 520
Avustukset	8 335 718	8 685 350	8 835 050	8 651 950	8 628 950
Muut kulut	11 295 358	11 557 054	11 518 620	11 550 809	11 510 720
TOIMINTAKATE	-124 524 932	-130 544 890	-131 687 978	-131 426 456	-131 220 456
Verotulot	84 863 344	85 852 000	90 390 000	90 675 722	90 342 478
Valtionosuudet	42 542 782	51 176 979	46 660 490	45 836 744	46 630 000
Rahoitustuotot- ja kulut	874 816	1 344 000	592 000	500 000	500 000
Korkotuotot	171 250	193 000	179 000	120 000	120 000
Muut rahoitustuotot	1 041 833	1 483 000	654 000	620 000	620 000
Korkokulut lainoista	337 737	323 000	240 000	240 000	240 000
Muut rahoituskulut	530	9 000	1 000	0	0
VUOSIKATE	3 756 009	7 828 089	5 954 512	5 586 010	6 252 022
Poistot ja arv.alennukset	7 008 130	7 211 000	7 026 118	7 270 300	7 270 300
TILIKAUDEN TULOS	-3 252 121	617 089	-1 071 606	-1 684 290	-1 018 278
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	247 000	247 000
TILIK.YLVALIJÄÄMÄ	-3 005 509	863 699	-824 996	-1 437 290	-771 278

Tuloslaskelmavertailu

Tuloslaskelmavertailu, kaupunki ja liikelaitokset, ulkoiset, ei eliminoiteja	Tp 2019	Ta+lta 2020	Ta 2021	ero 21-19 €	ero 21-20 €	ero % 21/19	ero % 21/20
Toimintatuotot	42 473 215	47 738 123	47 674 610	5 201 395	-63 513	12,2 %	-0,1 %
Myyntituotot	28 064 086	33 679 661	32 908 140	4 844 054	-771 521	17,3 %	-2,3 %
Maksutuotot	8 268 806	7 715 070	7 768 220	-500 586	53 150	-6,1 %	0,7 %
Tuet ja avustukset	1 766 358	2 379 333	2 727 540	961 182	348 207	54,4 %	14,6 %
Muut tuotot	4 373 965	3 964 059	4 270 710	-103 255	306 651	-2,4 %	7,7 %
Valm. om. käyttöön	342 395	287 380	287 380	-55 015	0	-16,1 %	0,0 %
Toimintakulut	165 470 855	176 075 193	177 366 549	11 895 694	1 291 356	7,2 %	0,7 %
Henkilöstökulut	43 063 698	44 406 857	46 119 990	3 056 292	1 713 133	7,1 %	3,9 %
Palvelujen ostot	103 227 697	111 791 312	111 269 004	8 041 307	-522 308	7,8 %	-0,5 %
Aineet, tarvikkeet	7 648 089	8 012 128	7 904 330	256 241	-107 798	3,4 %	-1,3 %
Avustukset	8 335 718	8 685 350	8 835 050	499 332	149 700	6,0 %	1,7 %
Muut kulut	3 195 654	3 179 546	3 238 175	42 521	58 629	1,3 %	1,8 %
TOIMINTAKATE	-122 655 244	-128 049 690	-129 404 559	-6 749 315	-1 354 869	5,5 %	1,1 %
Verotulot	84 863 344	85 852 000	90 390 000	5 526 656	4 538 000	6,5 %	5,3 %
Valtionosuudet	42 542 782	51 176 979	46 660 490	4 117 708	-4 516 489	9,7 %	-8,8 %
Rahoit.tuotot- ja kulut	744 583	1 175 770	423 770	-320 813	-752 000	-43,1 %	-64,0 %
Korkotuotot	46 215	193 000	179 000	132 785	-14 000	287,3 %	-7,3 %
Muut rahoitustuotot	1 059 956	1 495 000	666 000	-393 956	-829 000	-37,2 %	-55,5 %
Korkokulut lainoista	359 348	503 230	420 230	60 882	-83 000	16,9 %	-16,5 %
Muut rahoituskulut	2 241	9 000	1 000	-1 241	-8 000	-55,4 %	-88,9 %
VUOSIKATE	5 495 464	10 155 059	8 069 701	2 574 237	-2 085 358	46,8 %	-20,5 %
Poistot ja arv.alennukset	8 110 293	8 454 104	8 269 218	158 925	-184 886	2,0 %	-2,2 %
Satunnaiset tuotot+/kulut-							
TILIKAUDEN TULOS	-2 614 829	1 700 954	-199 517	2 415 312	-1 900 471	-92,4 %	-111,7 %
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	0	0	0,0 %	0,0 %
Rahastojen muutos				0	0		0,0 %
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 368 218	1 947 565	47 093	2 415 311	-1 900 472	-102,0 %	-97,6 %

Tuloslaskelmavertailu kaupunki ja liikelaitokset, sisäiset ja ulkoiset	Tp 2019	Ta+lta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	62 558 038	61 986 019	61 834 700	61 927 267	61 931 267
Toimintakulut	-185 213 283	-190 035 709	-191 239 258	-191 070 073	-190 868 073
TOIMINTAKATE	-122 655 244	-128 049 690	-129 404 558	-129 142 806	-128 936 806
Verotulot	84 863 344	85 852 000	90 390 000	90 675 722	90 342 478
Valtionosuudet	42 542 782	51 176 979	46 660 490	45 836 744	46 630 000
Rahoitustuotot- ja kulut	744 583	1 175 770	423 770	331 770	331 770
VUOSIKATE	5 495 464	10 155 059	8 069 702	7 701 430	8 367 442
Poistot ja arv.alennukset	-8 110 293	-8 454 104	-8 269 218	-8 513 404	-8 513 404
Satunnaiset tuotot+/kulut-		0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-2 614 829	1 700 955	-199 516	-811 974	-145 962
Var. ja rah. muutos	246 610	246 610	246 610	247 000	247 000
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 368 218	1 947 565	47 093	-564 974	101 038

Tunnusluvut

(sisältää kaupungin ja liikelaitokset)	Tp 2018	Tp 2019	Ta+Lta 2020	Ta2021
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	25,50 %	33,78 %	32,62 %	32,33 %
Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista	65,0 %	-67,8 %	-120,1 %	-97,6 %
Vuosikate euroa/asukas	258	272	494	405
Tilikauden tulos	1 387 579	-2 614 829	1 700 955	-199 516
Taseen kertynyt yli- alijäämä (1000 euroa)	1 766	-602	1 345	1 393
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas	86	-30	67	70

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Kaupunginvaltuuston on kuntalain 110 §:n mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Jämsän kaupungissa suunnitelmakausi on kolme vuotta.

Taloussuunnitelman on mukaan oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taaseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuuston alaisten toimielinten on noudatettava kaupunginvaltuuston hyväksymää talousarviota vuodelle 2021. Talousarviossa esitetyt perustelut sekä toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toimielimiä ja niiden alaisia talousyksiköitä sitovia. Liikelaitosten osalta noudatetaan kunnallisen liikelaitoksen ohjeistusta. Talousarviossa ovat liikelaitosta sitovia eriä: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaisuudet.

Toimielimillä ja niiden alaisilla yksiköillä on velvollisuus ottaa huomioon kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asettamat talouden tavoitteet ja toimia siten, että tasapainoinen ja terve taloustilanne saavutetaan suunnitelmakaudella. Toimialojen tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtuuston hyväksymät strategiset linjaukset ja koko kaupunkia koskevat tavoitteet.

Kaupunginhallitus antaa erikseen talousarvion yksityiskohtaiset täytäntöönpano-ohjeet, jotka täydentävät kaupunginvaltuuston hyväksymää hallintosääntöä sekä talousarvion sitovuus- ja seurantaohjetta. Kaupunginhallituksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä talousarvion sitovuudesta ja puuttua vuoden kuluessa minkä tahansa määrärahan käyttöön.

Talousarvion määrärahojen käyttöön liittyvät erityisohjeet

1. Talousarvioon merkityt toimialan ja tulosalueen menot ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia.
2. Talouden hoidossa on kirjanpitolain mukaisesti käytössä bruttoperiaate. Kukin toimielin ja ao. tilivelvollinen on vastuussa tulosalueen menoista ja tuloista erikseen. Tulojen ylittyminen talousyksikön käyttötaloudessa ei oikeuta menojen ylittämiseen.
3. Toimialan ja tulosalueen menojen yhteismäärää ei ilman kaupunginvaltuuston lupaa saa ylittää, eikä käyttää kuin toimialan ja tulosalueen tehtävien ja tavoitteiden sekä perusteluiden mukaiseen tarkoitukseen. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat sitovia. Talousarvioon tehtävistä menojen ja tulojen muutosista toimiala- ja tulosaluetasolla päättää kaupunginvaltuusto talousarviovuoden aikana.
4. Tulosityksikön menojen yhteismäärää ei ilman asianomaisen toimielimen lupaa saa ylittää, eikä käyttää muutoin kuin tulosityksikön tavoitteiden ja päämäärien mukaisesti. Ylityspäätöstä tehdessä ao. toimielimen/viranhaltijan on samalla tehtävä päätös, miltä saman tasoiselta toiselta tai useammalta tulosityksikön kohdalta vastaava säästö saadaan ylityksen katteeksi. Katetta ei voida osoittaa sisäisistä eristä, eikä omien liikelaitosten eristä.
5. Tilien käyttäjät ovat ensisijaisessa vastuussa määrärahan riittävydestä lakimääräisten tehtävien osalta ja toissijaisesti kaikkien suunniteltujen tehtävien suorittamisesta. Lakimääräisten tehtävien suorittamiseen kaupunginvaltuusto on varannut riittävät määrärahat. Ehdotukset työohjelman tai toiminnan muutoksista, jatkamisesta tai lisäämisestä on tehtävä niin ajoissa, että kaupunginhallitus ja -valtuusto voivat olla siitä aiheutuvaa ja ehdotettua menoylitystä hyväksymättä.
6. Määrärahojen riittävyyteen liittyvät ennakoinnit ja päätökset on tehtävä etukäteen. Havaitessaan toiminnan muutoksen, joka on aiheuttamassa talousarviomäärärahan käytön ylityksen, on tulosalueen tai yksikön tai kustannuspaikan esimiehen etsittävä aktiivisesti ratkaisuja ja tehtävä esityksiä toiminnan muutoksista ja/tai rakenteiden uudistamisesta, jotta määrärahaylityksiltä vältytään. Jos kattaminen ei

ole mahdollista oman tulosalueen/ -yksikön tai kustannuspaikan toiminnasta, kattamiset tehdään ensisijaisesti oman toimialan sisällä.

7. Tulosalueiden on huolehdittava siitä, että tulot kertyvät ajallaan ja että kustannustason nousua seurataan huolellisesti.
8. Taksat ja maksut tarkistetaan vuosittain. Maksujen ja taksojen tarkistaminen tarkoittaa myös niiden rakenteen ja määräytymisperusteiden tarkistamista. Hintoihin tulee sisällyttää yleiskustannuslisä sekä poistot ja laskennalliset korot, ellei sitä ole lain tai muun säädöksen nimenomaisen määräyksen perusteella kielletty.
9. Mikäli on odotettavissa tulovajaus, mistä syystä tahansa, on asianomaisten toimielimien huolehdittava vastaavan menosäästön syntymisestä. Tilannetta on seurattava ja esitettävä kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi hyvissä ajoin tarpeelliset toimintaan vaikuttavat muutokset.
10. Jämsän kaupungin virkojen/toimien täyttämiseen tarvitaan kaupunginhallituksen täyttölupa (kaikki vakinaiset palvelussuhteet). Sijaisuuksien täyttämässä noudatetaan hallintosääntöä ja täyttämässä on huomioitava myös annetut erityisohjeet.
11. Työllisyysvaroin palkattavista henkilöistä tehdään työllistämissuunnitelma. Työllistämisyksikkö koordinoi ja ohjeistaa konsernin työllistämistä.
12. Kuntien valtionosuuden, projektiohjeiden tms. avustuksen saannin ohjeita on tarkoin noudatettava. Mihin kukaan valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavaan hankkeeseen tai hankintaan ei ole lupa ryhtyä ennen kuin on varmistettu valtionosuuden tai -avustuksen saanti, silloin kun se on hankkeen ehtona.
13. Projektien kirjanpidosta ja käytännön talouden hoidosta ja kustannusten erittelyistä on kaupunginhallitus hyväksynyt erilliset ohjeet. Taloushallinto ohjeistaa tarkemmin projektien kirjanpidon.
14. Kaupungin myöntämät harkinnanvaraiset toiminta- ja kohdeavustukset tulee asianomaisten toimielinten julistaa haettavaksi samanaikaisesti yhteisilmoituksella. Määräys ei koske kaupunginhallituksen avustusrahoja.

Hankinnat ja investoinnit

1. Kaupungin hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja annettuja hankintaohjeita. Talousarvioon perustuvat hankinnat on tehtävä taloudellisesti, suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti.
2. Sovitut hankinnat tehdään keskitetysti materiaalikeskuksen kautta. Materiaali- ja palveluhankintoja koskevia puite- ja yhteishankintasopimuksia on noudatettava.
3. Käyttötalouteen kirjattavien hankintojen tekemistä on vältettävä joulu-tammikuun välisellä ajanjaksolla.
4. Yli 10.000 euron hintaiset yksittäiset irtaimet hyödykkeet budjetoidaan investointiosaan. Pienten yksittäisten hankkeiden niputtaminen em. rajan ylittämiseksi tai hankinnan perusteeton pilkkominen em. rajan alittamiseksi on kiellettyä.
5. Talousarvion investointiohjelmassa nimettyjen erillishankkeiden (ml. kalusto) määrärahat ovat toimielimiä sitovia. Investoinniksi kirjattavat hankinnat eivät saa ajoittua marras-helmikuun väliselle ajalle. Poikkeukset on sovittava talousjohtajan kanssa.
6. ICT-hankinnat tehdään yhteistyössä kaupungin tietohallintoyksikön kanssa. Määrärahat sisältyvät eri yksiköille. Henkilökohtaiset laitteet hankitaan kaupungin leasing-sopimuksella. ICT- hankinnoista on erillinen ohje.
7. Tulosalueen esimies voi päättää enintään 60.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta. Konsernipalvelujen talous- ja suunnittelupäällikkö rinnastetaan hankinnoissa tulosalueen esimieheksi.
8. Tulosityksikön esimies voi päättää enintään 10.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta.
9. Kustannuspaikan esimies voi päättää enintään 5.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta. Tilapalveluissa "Kiinteistöhuolto ja kunnossapito" -kustannuspaikan esimies voi kuitenkin päättää enintään 10.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta.
10. Talousjohtajalla on oikeus myöntää korkeintaan 50.000 euroa lyhytaikaista antolainaa yhteisöille, kun EU-projekti tai muu yhteisprojekti on hyväksytty kaupunginhallituksessa.
11. Talousarviovuodelle sisältyvät talonrakennushankkeet ovat toimielimiä ja elinvoimatoimialaa sitovia.

3. KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA

Konserniyhtiöt ja kuntayhtymät	Kotipaikka	Omistus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli	Jämsä	100,00 %
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %
Himos-Infra Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsek Oy	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Koskenpään terveystalo	Jämsä	79,60 %
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %
Längelmäki Halli Oy (jäähalli)	Jämsä	57,18 %
Kuntayhtymät		
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	9,50 %
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Tampere	1,31 %
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	17,88 %
Yhteis- ja omistusyhteisyyshyönteisöt 20 - 50%	Ei eliminoida saatavia, velkoja , ostoja, myyntejä	
Jämsän Terveys Oy	Jämsä	49,00 %
Himos Matkailu Oy	Jämsä	25,00 %
Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy	Jämsä	26,64 %
Muut yhteisöt		
Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä		
Jämsänkosken tekojäräara	Jämsä	19,20 %
Koskenpään Kehittämissyhtiö Oy	Jämsä	7,50 %

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa omistajapolitiikka. Kuntastrategian ja omistajapolitiikan perustuvat arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kuntakonsernin rakenteeseen ja tehtävien toteuttamiseen. Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Jämsän kaupunkikonsernin toimintaa säätelee kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö ja konserniohje, jossa on määritelty toimintatavat konsernissa. Konserniohjetta tarkentavat käytännön ohjeistus (Corporate Governance) uudistetaan vuoden 2021 aikana, koska se sisältää osin päällekkäisyyksiä uudistetun konserniohjeen kanssa. Uusi kaupunginvaltuusto tulee antamaan uudet omistajapolitiittiset periaatteet syksyllä 2021 konsernille.

Omistajaohjauksella huolehditaan, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Aktiiviseen omistajaohjaukseen kuuluu vuoropuhelu tytäryhteisön kanssa eli molemminpuolinen myötävaikuttaminen, tätä myötävaikuttamista tapahtuu myös epämuodollisin keinoin erityisesti kunnan kokonaan omistamissa yhtiöissä. Eri yhtiöiden kanssa käydään vähintään kerran vuodessa keskustelut yhtiön toiminnan strategisesta suunnasta, yksittäisiä asioita valmistellaan avoimesti yhdessä konsernijohdon kanssa tarvittaessa. Yhtiöiden suunnitelmat ja talousarviot ovat kaupungin taloussuunnitelmassa lyhennettyinä mukana ja samoin tilinpäätökset tilinpäätöksen yhteydessä. Pääoman tehokkaan käytön edellytys on, että tiedetään mihin kaupungin pääomaa on sitoutunut. Kunnan on tämän vuoksi arvioitava kaikki olennaiset omaisuus-eränsä, selvitettävä niiden käyttötarkoitus, minkä vuoksi omaisuus on hankittu ja palveleeko omaisuuden käyttö tätä tarkoitusta.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Jämsän kaupunkikonsernin tytäryhteisöt ovat tehneet riskienhallintasuunnitelman vuoden 2021 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Tytäryhteisöjen pääasiallisimmat riskit ovat:

- toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit;
- rahoitukselliset riskit;
- henkilöstöriskit;
- kiinteistöihin ja laitteistoihin liittyvät vahinkoriskit ja ympäristöriskit.

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallintamenetelmien kehittämiseen ja tekemiseen sekä niiden raportointiin.

3.1 Konserniyhtiöt

Kiinteistö Oy Jämsänmäki

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Tulosalueen toiminta-ajatus

Yhtiö rakennuttaa, omistaa ja hallinnoi kiinteistöjä, osakkeita ja rakennuksia sekä antaa niitä vuokralle omakustannushintaan sosiaalisin perustein. Yhtiö on Jämsän kaupungin 100 % omistama yhtiö. Yhtiön pääasiallinen toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen ja vuokraaminen. Kuntaliitosten ja fuusioiden myötä yhtiön omistuksessa on asuntoa Jämsän taajaman lisäksi Jämsänkosken, Länkipohjan, Hallin sekä Koskenpään taajamissa. Vuonna 2013 yhtiöllä oli 906 asuntoa ja lokakuussa 2020 vuokrattavia asuntoja on 617. Yhtiön käyttöasteeseen ja talouteen vaikuttaa oleellisesti alueen negatiivinen väestönkehitys.

Tavoitteena suunnitelmakaudelle on:

1. Tärkein tavoite on nostaa yhtiön käyttöaste riittävälle tasolle, jotta yhtiö pystyy ylläpitämään hallitsemansa asunnot haluttuina vuokraohteina ja yhtiön varat riittävät rakennusten peruskorjaamiseen ja tulevaisuudessa myös mahdollisten uusien kohteiden rakentamiseen. Tämä tarkoittaa 92 - 95 %:n kokonaiskäyttöastetta. Negatiivisen väestönkehityksen vuoksi tavoitteeseen on ollut vaikea päästä tehdyistä toimenpiteistä huolimatta.
2. Vakiinnuttaa yhtiön taloustilanne ja maksuvalmius.
3. Yhtiön kassavirran saaminen tasapainoon.
4. Yhtiön velkamäärää vähennetään pitkällä tähtäyksellä. Suuntaus on ollut oikea: yhtiön velkamäärä on viimeisen kolmen vuoden aikana vähentynyt n 1,75 miljoonalla.

Kiinteistö Oy Jämsänmäki	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	TS 2022	TS2023
Liikevaihto						
Huoneistovuokrat	2 960 483	2 884 000	2 725 000	2 750 000	2 660 000	2 553 600
Käyttökorvaukset	162 980	170 000	168 500	165 000	160 194	153 786
Muut tuotot	23 344	10 000	6 500	5 000	5 000	4 800
Liikevaihto	3 146 807	3 064 000	2 900 000	2 920 000	2 825 194	2 712 186
Henkilöstökulut	191 702	183 000	180 500	187 500	190 393	192 297
Poistot ja arvonal. yhteensä	608 502	1 080 800	1 372 000	522 000	501 120	481 075
Muut kulut yhteensä	2 016 216	1 847 000	1 766 450	1 747 000	1 677 120	1 610 035
LIIKEVOITTO /-TAPPIO	229 251 -	140 800 -	502 950	378 500	363 360	348 826
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	9 857	11 000	8 000	10 000	9 000	8 000
Korko- ja rahoituskulut	177 423	192 000	140 000	135 000	128 250	115 425
Yhteensä	167 566	181 000	132 000	125 000	119 250	107 425
Voitto/Tappio ennen tp siirtoja ja veroja	61 685 -	321 800 -	634 950	253 500	244 110	241 401

Alaskirjaukset

Purkukulut

* * *
** ** *

*Yhtiön taloutta rasittaa suunnitelmakaudella olennaisesti rakennusten vähentämiseen liittyvät alaskirjaukset.

**Rakennuksen purkamisen aiheuttaa merkittävän kuluerän. Talousarviovaiheessa ei ole kiinteistökohtaisia päätöksiä, toimenpiteillä voi olla merkittävä tulosvaikutus. Esim. vuoden 2020 alaskirjaukset Puistolantie 23 noin 500.000 € ja Linnamäentie 19 noin 320.000€.

Tällä hetkellä haasteena on talojen ja asuntojen kunnan ylläpitäminen sekä asuntojen kunnan kohottaminen

sille tasolle, että ne pystyvät kilpailemaan muiden markkinoilla olevien asumisvaihtoehtojen kanssa, sekä hinnallisesti että laadullisesti. Asuntokanta ei yhtiössä ole optimaalinen, isoja asuntoja on suhteessa liikaa kysyntään nähden (keskimääräinen ruokakunnan koko on 1 – 2 henkilöä). Käyttöasteen nostamisen toimenpiteinä käytetään rakennusten myyntiä ja purkamista konsernin emoyhteisön kanssa yhteistyössä sopien. Hyväksytyt vuokra-asumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhtiön vuokrattavia asuntoja vähennetään eri toimenpitein siten, että yhtiöllä on suunnitelmakauden jälkeen noin 500 vuokrattavaa asuntoa.

Tavoitteet ja tavoitetasot suunnitelmakaudella 2021 - 2023

Käyttöasteen nostaminen. Asuntojen vuokrataso pidetään kohtuullisena. Suunnitelmakaudella vuokratasoa jyvitetään huoneistojen välillä vastaamaan paremmin muuttuneeseen markkinatilanteeseen. Pienten asuntojen kysyntä on muita parempaa, yhtiön neliövuokrissa tämä huomioidaan jatkossa. Huoneistojen määrää vähennetään kysyntää vastaavalle tasolle. Tavoitteena on ollut vähentää keskimäärin 50 asuntoa vuodessa, jotta asuntojen määrä vastaisi paremmin seutukunnan tarvetta ja näin ollen käyttöasteen parantamiseen olisi edellytyksiä. Seuraavan kolmen vuoden suunnittelukaudella määrää jäänee tuon alle. Talousarviovuonna 2021 jatketaan korjausten toteuttamista niissä kohteissa, jotka yhtiöllä aiotaan pitkällä tähtäyksellä säilyttää.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Asuntojen käyttöaste	> 88 %	Tilinpäätös

Tunnusluvut ja yksikköhinnat	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Vuokranmääritysyksiköitä, kpl	34	32	30	28	26
Asuntoja, kpl	640	617	608	589	553
Toimitilat, kpl	2	2	2	1	0
Huoneistoala, m2	34.495	31.600	31.142	30.014	28.391
Yksikköhinnat:					
Vuokra, e/m2/kk	8,80	8,80	8,90	9,00	9,10

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKU-TUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6	1) Rahoitussuunnittelu. Mahd. pääomitus 2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut
Talouden tasapaino	Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	0	0	1) Yhtiön hallitusjäsenien ohjeistus/koulutus. 2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut 2) Tavoitteiden arviointi
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	3	9	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi 2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi 3) myyntitulojen kanavointi kehitettäviin kohteisiin
Talouden tasapaino, jatkuvuus	Toimintaympäristön muutos: Alueen negatiivinen väestönkehitys	3	3	9	1) sopeutuminen, ennakointi
Jatkuvuus	Henkilöriski: Henkilöstön irtisanoutumiset	3	2	6	1) henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen 2) Varahenkilöiden nimeäminen 3) Rekrytoinnit/sijaistaminen

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi Patria Aviation Oy:n käytössä olevaa avioniikkatuotannon toimitilarakennusta (Passi) ja NH90-helikoptereiden kokoonpanohallia, joka on rakennettu HW-hallin yhteyteen. Kiinteistöyhtiön tilat on vuokrattu 20 vuoden vuokrasopimuksella Patria Aviation Oy:lle.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudella 2021 – 2023

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokra-kohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Yhtiön rahoittajana on Keskinäinen Eläkevaikutusyhtiö Ilmarinen. Lainapääoma on vuoden 2021 alussa 715.000 €. Talousarviossa 2021 korkotaso on arvioitu syksyn 2020 tasolla. Kiinteistöstä suoritetaan poistot poistosuunnitelman mukaisesti. Kiinteistövero maksettaneen vuonna 2021 noin 13.000 euroa.

Yhtiön perustamissopimuksesta tulee 1.7.2022 kuluneeksi 20 vuotta ja yhtiön lainan viimeinen erä maksetaan helmikuussa 2023. Omistajapolitiikan mukaisesti yhtiö luovutetaan puitesopimuksen mukaisella hinnalla Patria Oyj:lle suunnitelmakauden aikana. Patria Oyj:tä on informoitu ja neuvottelut ovat alkamassa.

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	TP 2019	TA 2020	Ennuste 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto (alv 0 %)	503 226	503 226	503 226	503 226	391 000	76 000
Henkilöstökulut	6 312	6 100	6 300	6 300	6 300	1 000
Muut kulut						
Kiinteistövero	16 866	16 865	15 026	13 000	11 000	9 000
Muut kulut	7 111	7 000	8 000	9 000	10 000	3 000
Muut kulut yhteensä	23 977	23 865	23 026	22 000	21 000	12 000
Liikevoitto/-tappio	472 937	473 261	473 900	474 926	363 700	63 000
Poistot suunnitelman mukaan	327 699	327 699	326 025	324 770	323 829	62 500
Rahoitustuotot ja -kulut						
Muut korko- ja rahoitustuotot	0		0	0	0	
Korkokulut ja muut rahoituskulut	52 982	57 000	42 000	26 000	9 000	500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	52 982	57 000	42 000	26 000	9 000	500
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	92 256	88 562	105 875	124 156	30 871	-
Välittömät verot	31 057	30 717	37 638	46 284	30 237	
Tilikauden voitto / -tappio	61 199	57 845	68 237	77 872	634	-

Tunnusluvut (alv 0 %) ja yksikköhinnat	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Kerrosala Km ²	8 070	8 070	8 070	8 070	8 070
Rakennustilavuus Rm ³	48 575	48 575	48 575	48 575	48 575
Vuokra / kem ² / kk	5,20	5,20	5,20	4,03	0,78
Vuokratulot euroa	503 226	503 226	503 226	391 000	76 000

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi komposiittituotantolaitoksen toimitiloja, jotka on vuokrattu 20 vuoden vuokra- ja luanastussopimuksella Patria Aerostructures Oy:lle.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudella 2021- 2023

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokratuotteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Vuonna 2021 alussa yhtiöllä on lainaa 870.000 euroa. Talousarviossa 2021 korkotaso on arvioitu syksyn 2020 tasolla. Kiinteistöstä suoritetaan poistot poistosuunnitelman mukaisesti. Kiinteistövero maksettaneen vuonna 2021 noin 28.000 euroa.

Yhtiön perustamissopimuksesta tulee 1.4.2023 kuluneeksi 20 vuotta ja yhtiön lainan viimeinen erä maksetaan maaliskuussa 2022. Omistajapolitiikan mukaisesti yhtiö luovutetaan puitesopimuksen mukaisella hinnalla Patria Oyj:lle suunnitelmakauden aikana. Patria Oyj:tä on informoitu ja neuvottelut on alkamassa.

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli	TP 2019	TA 2020	Tot ennuste 2020	TA 2021	TS 2022
Liikevaihto (alv 0 %)	725 806	725 800	725 800	725 800	262 000
Henkilöstökulut	6 312	6 100	6 100	6 300	1 200
Muut kulut					
Kiinteistövero	35 633	35 633	31 862	28 000	24 000
Muut kulut	6 939	7 000	8 000	9 000	1 200
Muut kulut yhteensä	48 884	42 633	39 862	37 000	25 200
Liikevoitto/-tappio	676 922	677 067	679 838	682 500	235 600
Poistot suunnitelman mukaan	379 727	379 727	378 473	377 533	231 365
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	26 799	26 408	21 225	12 730	4 235
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	26 799	26 408	21 225	12 730	4 235
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	270 396	270 932	280 140	292 237	0
Välittömät verot	65 411	65 658	72 684	79 884	
Tilikauden voitto / -tappio	204 985	205 274	207 456	212 353	0

Tunnusluvut (alv 0 %) ja yksikköhinnat	Tp 2019	Ta 2010	Ta 2021	Ts 2022
Kerrosala Km ²		10 777	10 777	10 777
Rakennustilavuus Rm ³		84 540	84 540	84 540
Hankintahinta euroa/Km ²		1044	1044	1044
Hankintahinta euroa/Rm ³		133	133	133
Vuokra / kem ² / kk		5,61	5,61	2,02
Vuokratulot euroa		725 806	725 800	262 000

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy on Jämsän kaupungin 100 % omistama osakeyhtiö, jonka toimialue on Jämsän kaupunki. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa tuotanto- ja toimitiloja. Yhtiö voi myös rakennuttaa, ostaa ja myydä rakennuksia ja kiinteistöjä yritystoiminnan lisäämiseksi ja säilyttämiseksi Jämsän seudulla.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudella 2021- 2023

Vuokrattavien tilojen käyttöaste pidetään korkeana ja perittävät vuokrat markkinahintaisina.

Yhtiö tasapainottaa talouttaan, mutta myös korjaa suunnitelmallisesti olemassa olevia kohteita. Lisäksi reagoidaan nopeasti ja joustavasti yritysten tilatarpeisiin.

Verohallinnon ratkaisu lunastusoption sisältävien vuokrasopimusten arvonlisäverokohtelusta ja siitä seurannut ko. sopimukseen perustuvien vuokrien kirjaus taseen tilille (yli 40% vuokratulosta kirjataan ilman tulovaiikutusta) vaikuttaa oleellisesti yhtiön tulokseen. Ratkaisusta on valittu hallinto-oikeuteen ja talousarvion laatimisen aikana käsittely on kesken. 2019 tilinpäätös oli tästä syystä noin 375.000 € tappiollinen. Sama suuruusluokka jatkuu myös tulevina vuosina, mikäli kirjaustapa säilyy Verohallinnon tulkinnan mukaisena. Tällöin ei ole kestävä. Mikäli ratkaisu jää voimaan, ratkaistavia asioita on esim. miten yhtiön poistopohja ja sen mukaiset vuosittaiset poistot käyttäytyvät. Mikäli hallinto-oikeuden ratkaisun myötä voidaan palata entiseen kirjanpidon tapaan, talousarvio korjataan sen mukaiseksi.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa			
Tilojen käyttöaste	> 99 %	Tilinpäätös			
Tunnusluvut	Tp 2019	Te 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Rakennuksia kpl	8	8	8	8	8
Vuokrattava ala kem ²	27 296	27 296	27 296	27 296	27 296

Lunastusvuokrat ennakoita, 25.10. tilanteen mukaan

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	TP 2019	TA 2020	Tot. ennuste 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Liikevaihto	597 579	872 500	589 300	591 600	597 516	603 491
Henkilöstökulut	40 190	30 500	29 000	33 200	33 532	34 203
Muut kulut yhteensä	291 794	316 800	311 000	338 030	344 791	351 686
Liikevoitto/-tappio	265 595	525 200	249 300	220 370	219 193	217 602
Poistot suunnitelman mukaan	574 202	391 000	555 300	540 000	518 400	497 664
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	64 471	50 500	51 600	50 000	45 600	42 000
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	-373 078	83 700	-357 600	-369 630	-344 807	-322 062
Tilikauden voitto / -tappio	-373 078	83 700	-357 600	-369 630	-344 807	-322 062

Lunastusvuokrat tulosvaikutteiset

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	TP 2019	TA 2020	Tot. ennuste 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Liikevaihto	597 579	872 500	589 300	1 037 875	1 048 254	1 058 736
Henkilöstökulut	40 190	30 500	29 000	33 200	33 532	34 203
Muut kulut yhteensä	291 794	316 800	311 000	332 730	339 385	346 172
Liikevoitto/-tappio	265 595	525 200	249 300	671 945	675 337	678 361
Poistot suunnitelman mukaan	574 202	391 000	555 300	540 000	518 400	497 664
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	64 471	50 500	51 600	50 000	45 600	42 000
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	-373 078	83 700	-357 600	81 945	111 337	138 697
Tilikauden voitto / -tappio	-373 078	83 700	-357 600	81 945	111 337	138 697

Alhainen korkotaso pitänee rahoituskulut melko vakaana suunnittelukauden 2021 - 2023. Yhtiö maksaa vuosittain omistamistaan rakennuksista kiinteistöveroä noin 40 000 euroa, sekä korkoja ja takausprovisiota omistajalleen noin 30 000 euroa. Suuri poistopohja rasittaa yhtiön taloutta kiinteistöomaisuuden ollessa 6,3 milj.€. Tilojen vuokrausaste on lähes 100 %.

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasa-paino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6	1) Rahoitussuunnittelu. Mahd.pääomitus 2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut
Talouden tasa-paino	Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	0	0	1) Yhtiön hallitusjäsenien ohjeistus/koulutus. 2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut
Talouden tasa-paino	Verolainsäädännön/tulkinnan muutokset	3	3	9	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut 2) Tavoitteiden arviointi
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	2	1	2	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi 2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi
Jatkuvuus	Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	3	3	9	1) Konsernikeskustelut, toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan aktiivinen yhteistyö

Jämsän Aluelämpö Oy

Toimitusjohtaja Hannu Soikkeli

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on rakentaa ja ylläpitää lämpöä ja sähköä tuottavia, sekä lämpöä siirtäviä laitoksia, myydä lämpöä ja tuottamaansa sähköä, sekä harjoittaa lämpöhuoltoalaan kuuluvaa liiketoimintaa. Yhtiö voi hankkia ja omistaa kiinteistöjä ja arvopapereita.

Yhtiön tehtävä on toimittaa kaupungille, yrityksille ja sen asukkaille edullista lämmitysenergiaa ja maksaa omistajalle kohtuullinen vuosittainen sijoitetun pääoman tuotto. Yhtiö työllistää 7 henkilöä. Hallin taajamassa kaukolämpöä tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Jämsänjokilaaksossa myytävä lämpö hankitaan pääosin paikallisen paperitehtaalta. Yhtiö on vakavarainen ja se on tuottanut viime vuosina voittoa, josta osa on jätetty vapaaseen omaan pääomaan yhtiön kehittämistä varten.

Toiminta ja tavoitteet 2021 - 2023

- 1) Laajentaa mahdollisuuksien mukaan kannattavaa liiketoimintaa ja pitää yhtiön lämmön myynti vähintään nykyisellä tasolla (yli 100.000 MWh, 533 asiakasta).
- 2) Varautua lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmöntoimittajana
- 3) Huolehtia yhtiön hoitamien kaupunginosien kaukolämpöratkaisuiden kannattavuudesta ja osallistua tarvittaessa yhteistyössä kaupungin kanssa lämmön tuotannon suunnitteluun
- 4) Pitää kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.

SELITE	2017	2018	2019	2020 (Arvio)	2021 (Arvio)	2022 (Arvio)	2023 (Arvio)
Lämmön tuotto MWh	125.425	119.313	115.897	100.000	100.000	100.000	100.000
Asiakkaat lkm	517	530	537	546	552	553	554
Asiakkaista pientaloja	159	168	171	172	173	173	173

Jämsän Aluelämpö Oy	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020	TAE2021
Liikevaihto	6 316 926	6 713 404	6 161 488	5 760 680	5 756 938	5 600 000	5 700 000
Tilikauden tulos	1 176 269	1 381 664	931 636	669 145	632 939	525 000	600 000
Tilikauden ali/ylijäämä	940 910	1 104 804	744 694	535 214	506 206	400 000	400 000
Tilikausien vii-/alijäämät yhteensä	3 296 379	4 157 289	5 162 094	5 906 788	5 642 002	5 542 002	5 642 002
Edellisten tilikausien voitto	3 296 379	4 157 289	5 162 094	5 106 788	4 842 002	5 542 002	5 642 002
Osainko tai po. Palautus	80 000	100 000	300 000	800 000	800 000	300 000	300 000
Taseen loppusumma	9 266 267	10 556 508	11 022 938	10 686 383	10 771 648	11 000 000	11 000 000
Yhtiön opo/Peruspo	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Kaupungin kok.sij. yhtiöön	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

Riskienhallinta

TAVOITE	VAIKU- TUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Tulipalo - tuotannon katkos	3	1	3	Varakeskukset / Varavoimankäyttö
Toiminnan laatu	3	1	3	Varavoiman käyttö / Sähkön varasyöttö
Tietoliikenne katkot - automaatio ei toimi	3	1	3	Paikallisajo mahdollisuus / miehitys
Taloudellinen riski - ongelma-asiakkaat	1	3	3	Toimitaan lain mukaan / Pyritään välttämään riskejä
Talouden tasapaino - ylivelkaantuminen	2	1	2	Toimitaan pitkäjänteisesti / Suojatut lainat
Henkilösuhteet - Avainhenkilöiden puuttuminen	2	1	2	Ristiin kouluttaminen / Varahenkilöjärjestelmä
Tekniset häiriöt laitoksilla	2	1	2	Toimintojen kahdentaminen / Rinnanajo mahdollisuus
Mainetta vahingoittava viestintä	3	3	9	Oma viestintä perustuu faktoihin
Kunnianloukkaus / Herjaus	2	2	4	Tapauskohtaisesti tutkintapyyntö
Kaupungin / Omistajan tulopohja	2	3	6	Vaikuttaminen / Avoin keskusteluyhteys omistajaan
Kiinteistömäärän pieneminen	3	3	9	Uusien asiakkaiden hankinta
Koronan vaikutus liiketoiminnan kehittymiseen	2	2	4	Suojellaan henkilökuntaa kaikilla mahdollisilla keinoilla
Kaipolan liiketoimintaympäristön heikentyminen	3	3	9	Haetaan parasta muutosvaihtoehtoa

Himos Infra Oy

Toimitusjohtaja Katja Rissanen

Yhtiö on Himoksen alueella toimiva kunnallistekniikkayhtiö, joka hoitaa alueen vesihuoltolaitoksen tehtävät sekä valvoo tehtyjen yhteistoimintasopimusten noudattamista. Myyty ja vastaanotettu vesi- ja jätevesimäärä on nykyisellään noin 55.000 m³ /vuosi. Yhtiön tulorahoitukselle on tärkeää Himoksen kehittyminen ympärivuotiseksi vapaa-ajankeskukseksi.

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- 1) Himoksen alueen hankkeisiin osallistuminen yhteistyössä kaupungin kanssa.
- 2) Himoksen alueen vesihuollon kehittäminen yhteistyössä Jämsän kaupungin Vesi liikelaitoksen kanssa.
- 3) Jämsän Vesi liikelaitokselle maksetaan rakenteista ja laitteista omakustannusperusteinen hinta, veden ja jäteveden käyttömaksun yhtiö maksaa liikelaitokselle laitoksen taksan mukaisesti.
- 4) Pidemmällä aikavälillä yhtiön on pystyttävä itsenäisesti investoimaan alueen vesihuollon tarvitsemat perusrakausinvestoinnit ja maankäytösopimusten ulkopuolisen vesihuollon uusinvestoinnit.

Himos-Infra Oy	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020	TAE 2021
Liikevaihto	400 742	398 447	348 489	350 000	445 154	380 000	460 000
Tilikauden tulos	48 915	28 560	16 223	-33 779	14 932	-60 000	6 000
Tilikausien vli-/alijäämät yhteensä	1 917 281	1 966 196	1 994 756	2 010 839	1 977 060	1 887 000	1 827 000
Taseen loppusumma	2 367 071	2 366 879	2 341 030	2 309 571	2 367 594	2 100 000	2 300 000
Yhtiön opo/peruspo	2 156 196	2 094 756	2 110 979	2 077 060	2 091 993	1 927 000	2 031 993
SVOP/+muut rahastot	90 000	0	0	0	0	0	0
Kaupungin rahastojen	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Investointien ruuhkautuminen	2	2	4	Yhtiön taloussuunnittelu, yhteistyö kaavoitus/ kaupunki
Toiminnan laatu	Vesihuollon häiriöt, veden laadun häiriöt, vesihuollon keskeytyminen	3	1	3	Ajantasainen valvontatutkimusohjelma, yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa, koulutus, verkoston kunnan seuranta
Henkilöriski	Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	2	2	4	Yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa

Jämsek Oy

Jämsek Oy:n yrittäjäpalvelut siirtyivät 1.8.2020 Jämsän kaupungin toimintoihin nykyiselle yhdyskuntatoimen toimialalle (vuonna 2021 elinvoimatoimiala). Matkailu-, markkinointi ja viestintä yhdistyvät 1.1.2021 kaupungin konsernipalvelujen toimialalle. Jämsek Oy jää lepääväksi yhtiöksi vuodesta 2021 alkaen. Mahdollisesta lakkauttamisesta on tehtävä erillinen päätös myöhemmin vaikutusarvioinnin jälkeen.

Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo

Yhtiö omistaa ja hallitsee Koskenpään kylässä noin 1.980 m² suuruista rakennuspaikkaa ja sille rakennettua liikerakennusta. Kiinteistöyhtiön kaupungin osan toimitiloissa on vuokralla apteekki. Omistajapoliittisena periaatteena on, että yhtiö jatkaa ja kaupunki on omistajana niin kauan kuin kyseinen tila on apteekilla vuokralla ja kaupungilla on toimintaa rakennuksessa.

Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4

Kiinteistössä on kaupungin omistuksessa kirjasto ja vanha apteekki, muut huoneisto ovat yksityisten omistuksessa olevia liikehuoneistoja (2 kpl) ja asuinhuoneistoja (10 kpl). Omistajapoliittisena tavoitteena on luopua ko. yhtiön omistuksesta. Osakkeet ovat myynnissä, koska kaupungilla ei ole toimitiloille käyttöä, kustannukset yhtiöstä ovat vuositasolla noin 35.000 euroa.

Längelmäki Halli Oy

Kiinteistöyhtiö hoitaa jäähallikiinteistöä Länkipohjassa. Yhtiön jäänhoito- yms. tehtävät tehdään pääosin talokootyönä. Kaupunki avustaa yhtiötä 30.000 euron vuotuisella avustuksella.

3.2 Osakkuusyhteisöt

Jämsän Terveys Oy

Jämsän kaupunki ja Pihlajalinna Terveys Oy ovat perustaneet vuonna 2015 yhteisyrityksen, Jämsän Terveys Oy:n. Yhtiön osakkeista 51 % omistaa Pihlajalinna Terveys Oy ja Jämsän kaupunki 49 %. Toiminta on alkanut 1.9.2015. Yhteisyritys noudattaa yhteiskunnallisen yrityksen periaatteita. Omistajat ovat tasamääriin edustettuna yhtiön hallituksessa, puheenjohtajuus on Pihlajalinnalla. Yhtiön toimintaa seurataan ja verrataan toiminnan vaikuttavuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta muihin alan toimijoihin ja yhtiöllä on hyvin laaja raportointivelvoite tilaajalle toiminnasta neljännesvuosittain.

Yhtiön toimialana on tuottaa viranomaisen antaman toimeksiannon perusteella julkisena palveluna tehtäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja tuottaa muita yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Julkisen palvelun tehtävällä tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua, jonka viranomaisen on lain nojalla velvollinen tai oikeutettu järjestämään palvelun käyttäjälle ja jota yhtiö tuottaa palvelun käyttäjille viranomaisen toimeksiannon perusteella.

Yhtiön toiminnan tavoitteena on:

- 1) Hoitaa Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kokonaisuus kokonaisvastuullisena tuottajana.
- 2) Tuottaa laadukkaat ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystoimien palvelut siten, että niistä suurin osa on saatavilla pääasiassa Jämsän kaupungin alueella.
- 3) Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kustannuspaineiden vähentäminen.
- 4) Jämsän kaupungin Jokilaakson sairaalan palveluiden ja toiminnan turvaaminen.

Yhtiön tuottamisvastuulle ei kuitenkaan kuulu aikuisten ja lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, vammais- palvelu, ympäristöterveydenhuolto eikä sosiaali- ja terveydenhuollon viranhaltijoiden tehtäviä, joita ei voida lain perusteella hoitaa yksityisen palveluntuottajan toimesta. Jokilaakson Terveys Oy:n tuottama palvelu on siirtynyt yhtiön tuottamaksi 1.1.2016 lukien. Jämsän Terveys Oy:n sopimus on voimassa 1.9.2015–31.8.2025. Ulkoistuksen arvo on noin 69 milj.€ vuodessa.

Himos Matkailu Oy

Yhtiön omistajina ovat Jämsän kaupunki, Jämsek Oy, Holiday Club Resorts Oy, Himos Resorts Oy ja Tobermore/Himoslommat Oy. Yhtiö vastaa Himoksen matkailukeskusalueen yhteismarkkinoinnista. Yhtiö on ollut lepäämässä vuoden 2011 alusta lähtien. Toistaiseksi riittävää yhteistoimintaa ei markkinoinnissa ole saatu aikaiseksi, joten yhtiö on lepäämässä edelleen. Tavoitteena on yhtiön myynti tai purkaminen vuoden 2021 aikana.

4. KÄYTTÖTALOUSSUUNNITELMA

Kuntalain 75 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Kuntalain ja valtuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan Jämsän kaupungissa tilivelvollisia viranhaltijoita ovat siten kunkin toimielimen esittelijä ja kunkin tulosalueen esimies sekä lisäksi toimielimen talousarvion ja käyttösuunnitelman yhteydessä erikseen nimeämät tulosyksiköitten ja kustannuspaikkojen esimiehet.

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk. ja sis.	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	50 022 181	50 456 897	50 636 330	50 728 767	50 732 767
Myyntituotot	27 060 172	27 605 369	27 182 770	27 198 100	27 199 100
Maksutuotot	8 268 806	7 657 070	7 768 220	7 817 227	7 818 227
Tuet ja avustukset	1 689 900	2 340 938	2 689 140	2 724 230	2 725 730
Muut tuotot	13 003 303	12 853 520	12 996 200	12 989 210	12 989 710
Valmistus om. käyttöön	286 411	219 380	219 380	218 000	218 000
Toimintakulut	174 833 523	181 221 167	182 543 688	182 373 223	182 171 223
Henkilöstökulut	38 618 230	40 394 196	42 167 200	42 157 773	42 072 862
Palvelujen ostot	111 402 022	115 005 274	114 605 118	114 595 171	114 545 171
Aineet, tarvikkeet	5 182 196	5 579 294	5 417 700	5 417 520	5 413 520
Avustukset	8 335 718	8 685 350	8 835 050	8 651 950	8 628 950
Muut kulut	11 295 358	11 557 054	11 518 620	11 550 809	11 510 720
TOIMINTAKATE	-124 524 932	-130 544 890	-131 687 978	-131 426 456	-131 220 456
Verotulot	84 863 344	85 852 000	90 390 000	90 675 722	90 342 478
Valtionosuudet	42 542 782	51 176 979	46 660 490	45 836 744	46 630 000
Rahoitustuotot- ja kulut	874 816	1 344 000	592 000	500 000	500 000
Korkotuotot	171 250	193 000	179 000	120 000	120 000
Muut rahoitustuotot	1 041 833	1 483 000	654 000	620 000	620 000
Korkokulut lainoista	337 737	323 000	240 000	240 000	240 000
Muut rahoituskulut	530	9 000	1 000	0	0
VUOSIKATE	3 756 009	7 828 089	5 954 512	5 586 010	6 252 022
Poistot ja arv.alennukset	7 008 130	7 211 000	7 026 118	7 270 300	7 270 300
TILIKAUDEN TULOS	-3 252 121	617 089	-1 071 606	-1 684 290	-1 018 278
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	247 000	247 000
Varausten muutos					
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-3 005 509	863 699	-824 996	-1 437 290	-771 278

4.1 Henkilöstö

Kunta-alan työmarkkinasopimukset

Kunta-alan työmarkkinasopimukset ovat voimassa 1.4.2020-28.2.2022. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 28.2.2022 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä kirjallisesti irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä. Vakinaisiin virkoihin ja toimiin on varattu 1 %:n nousuvara verrattuna vuoden 2020 palkkakustannuksiin, johtuen sopimusratkaisuista. Henkilöstötuottavuutta parannetaan paikallisesti erilaisin keinoin. Henkilöstötuottavuutta lisätään mm.

1. Organisaation uudelleenjärjestelyillä. Henkilöstövoimavaroja organisaation erilaisissa muutoksissa ja talouden sopeutuksessa ohjataan siten, että oikea määrä henkilöstöä on oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Elinvoimatoimiala aloittaa toiminnan samoin Markkinoinnin ja matkailun tulosalue konsernipalveluissa.
2. Tehostamalla työskentelytapoja osana palvelutuotantoa. Tästä esimerkkeinä palvelumuotoilun hyödyntäminen, työnantajamielikuvan parantaminen, tulevaisuustyö, työaikapankki ja monipaikkainen työnteko. Toimisto- ja hallintotehtävien kehittämistä jatketaan niin, että saavutetaan mahdollisimman tehokkaat ja laadukkaat toimintaprosessit koko konsernissa.
3. Tehostamalla työelämän laatua. Työyhteisöjen kehittäminen strategian suuntaisesti nostamalla esiin keskeisimmät kehittämistarpeet ja seuraamalla kehittämistoimien vaikuttavuutta. Samalla tuetaan työuria ja parannetaan henkilöriskien hallintaa. Vuosittain seurataan työelämän laatua QWL -sykemittarikyseilyillä.

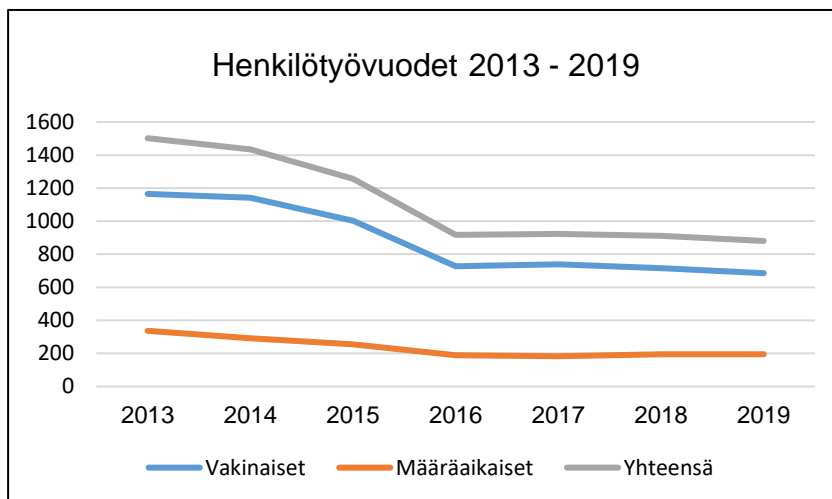
Osaamisen kehittäminen on työhyvinvoinnin ohella strateginen henkilöstön kehittämisen kohde. Talousarviovuoden aikana toteutettava toimintakulttuurin kehittämishanke osaltaan kehittää työelämän laatua.

Henkilöstömäärä ja tavoitteet

Toimiala	TP HTV	Hensu HTV	Hensu HTV
	2019	2020	2021
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	42,28	46	49,75
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	130,97	146	146,2
SIVISTYSTOIMI	350,34	397	405,0
YHDYSKUNTATOIM/ELINVOIMA	64,15	67	68,0
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LIIKELAITOS	85,19	91	86,08
JÄMSÄN VESI ja JÄMSÄN JÄTEHUOLTO LL	13,46	10	10,0
Vakinainen henkilöstö yht.	685,38	757	765,03
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	21,44	7	8,63
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	31,59	32	31,10
SIVISTYSTOIMI	104,39	53	55,05
YHDYSKUNTATOIM/ELINVOIMA	16,91	4	8,0
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LIIKELAITOS	20,46	7	6,96
JÄMSÄN VESI ja JÄMSÄN JÄTEHUOLTO LL	0	0	0,0
Määräaikainen henkilöstö yht.	194,79	104	109,74
Henkilöstö yhteensä	880,17	860	874,77

Erilaiset palvelu- ja rakennemuutokset vaikuttavat henkilöstömäärään ja eläkkeelle siirtyminen on voimakasta. Palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään ja tehtäväkuviin. Organisaation henkilöstömäärä henkilötöyvuosina on 874,7.

HTV	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vakinaiset	1165	1142	1002	728	740	716	685
Määräaikaiset	337	291	254	189	183	194	195
Yhteensä	1501	1433	1256	917	923	910	880

Tiukan taloustilanteen, isojen rakenteellisten muutosten ja muuttuvien palvelutarpeiden ristipaineessa asioita on tehtävä uudella tavalla. Kuntalaisten tarvitsemat palvelut täytyy jatkossa tuottaa vaikuttavammin ja taloudellisimmin. Erilaiset rakennemuutokset ja digitalisaatio edesauttavat henkilöstötuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä. Eläkkeelle siirtyminen on voimakasta. Palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään. Teknologian hyödyntämisen lisääntyminen ja vaikuttavuus on nähtävissä työmenetelmien ja -prosessien tehostumisena. Toimintojen keskittämisen ja tilojen käytön tehostamisen myötä on mahdollista lisätä henkilöstötuottavuutta ja moniosaamista.

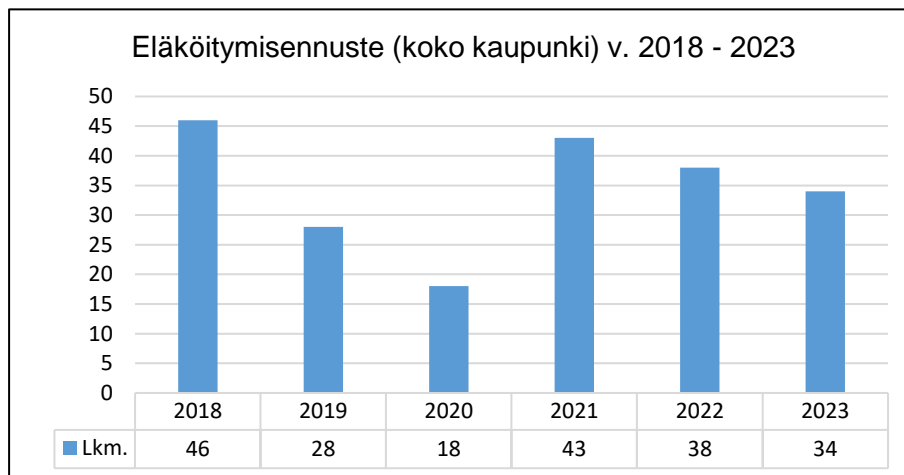
Kaupunginhallitus myöntää täyttöluvat vakinaista täyttöä varten silloin, kun ko. virka tai toimi ei sisälly henkilöstösuunnitelmaan. Sairauspoissaoloihin vaikuttaminen, sijaiskäytön vähentäminen sekä avautuvien työpaikkojen täyttämättä jättäminen ovat edelleenkin henkilöstömenojen hallinnan keinoja. Muutoksessa on mahdollisuuksia tehtävien ja palvelujen uudelleen järjestelyihin, uudenlaisen osaamisen hankkimiseen sekä organisaation muuttamiseen. Kaikkia työtehtäviä ei kuitenkaan voida jättää täyttämättä ja muutos luo itsessään sellaisia työpaikkoja, joihin rekrytointia on kuitenkin käytettävä.

Kaupunki ja LL	TP2017	TP2018	TP2019	TA+LTA2020	TA2021	2020- 2021	%
Maksetut palkat	33 278 410	33 752 273	33 506 833	34 916 253	36 347 450	1 431 197	4,10
Jaksotetut palkat	80 803	57 892	-422 046				
Korjauserät	430 372	510 236	459 677	303 210	293 100	-10 110	-3,33
Palkat yhteensä	32 928 841	33 184 145	33 469 202	34 613 043	36 054 350	1 441 307	4,16
Henkilösivukulut	10 745 951	10 422 207	9 943 707	10 013 749	10 331 080	317 331	3,17
Henkilöstökulut yht.	43 674 792	43 606 352	43 412 910	44 626 792	46 385 430	1 758 638	3,94

Muutos TP

Muutos ed. v. €	-1 375 071	-68 440	-193 442	1 213 882	1 758 638	2 972 520
Muutos ed. v. %	-3,05 %	-0,16 %	-0,44 %	2,80 %	3,94 %	6,85 %

Palvelutuotantoa, palveluverkkoa, esimiestehtäviä sekä tukitoimintoja järjestellään uudelleen ja keskitetään siten, että henkilöstömenosäästöjä saadaan myös taloussuunnitelmakaudella. Useassa ammattiryhmässä on valtakunnallisesti rekrytointiongelmia, jotka heijastuvat myös Jämsään. Varhaiskasvatuksen vuonna 2019 toteutetun Työnantajamielikuvan –hankkeen tuomaa tulosta sovelletaan käytäntöön (henkilöstön muutokoulutus ja oppilaitosyhteistyö).

Kunta- ja palvelurakennemuutokset vaikuttavat rekrytointitarpeeseen, osaamisen kehittämiseen ja henkilöstömenojen sopeuttamiseen sekä tarpeeseen sijoittaa henkilöstöä uudelleen. Kaikki nämä muutokset edellyttävät johdonmukaista henkilöstösuunnittelua. Suunnittelua helpottaa se, että tieto henkilöstön siirtymisestä eläkkeelle on käytettävissä. Osaamistarpeissa korostuvat muutosjohtaminen, talousosaaminen sekä uuden teknologian sovellutusten hyödyntäminen.

Henkilöstötavoitteita ja mittareita seurataan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä käsitellään tarkemmin vuosittain henkilöstökertomuksessa. Valtakunnallista suositusta henkilöstöraportoinniksi ollaan uudistamassa ja sillä on vaikutuksia kuntien henkilöstöraportoinnin sisältöihin.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Työkykyinen henkilöstö	terveysperusteiset poissaolot kpl/v, työtaturmat kpl/v ennakoivan työterveyshuollon osuus kaikista työterveyshuollon kustannuksista (tavoite 70 %)	kilpailukyky ja vetovoima
Henkilöstömäärä/eläköitymisen hyödyntäminen	vakinaiset ja määräaik. htv, henkilöstön vaihtuvuus kpl/v täyttöluvat kpl/v, eläköityminen	kilpailukyky ja vetovoima
Työvoimakustannukset	palkkasumma, eläkemaksu	kilpailukyky ja vetovoima
Osaava ja innostuva henkilöstö	työyksiköiden koulutussuunnitelma 100 % toteutuneet koulutuspäivät 3 pv/tt	kilpailukyky ja vetovoima ja sujuva arki

4.2 Konsernipalvelut

Toimialajohtaja: kaupunginjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

Yleishallinto	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	2 946 357	3 227 930	2 550 700	2 586 000	2 586 000
Myyntituotot	2 259 450	2 356 260	1 821 030	1 836 000	1 836 000
Maksutuotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	558 994	820 530	662 730	698 000	698 000
Muut tuotot	127 913	51 140	66 940	52 000	52 000
Toimintakulut	12 340 312	13 763 906	13 738 318	13 692 000	13 692 000
Henkilöstökulut	3 845 145	4 322 511	4 909 090	4 909 000	4 909 000
Palvelujen ostot	5 848 388	6 423 357	6 169 558	6 170 000	6 170 000
Aineet, tarvikkeet	89 014	81 522	72 620	73 000	73 000
Avustukset	1 771 819	2 102 500	1 882 000	1 710 000	1 710 000
Muut kulut	785 946	834 016	705 050	830 000	830 000
TOIMINTAKATE	-9 336 004	-10 535 976	-11 187 618	-11 106 000	-11 106 000
Poistot ja arv.alennukset	84 846	100 620	100 620	100 000	100 000
TILIKAUDEN TULOS	-9 420 850	-10 636 596	-11 288 238	-11 206 000	-11 206 000
TILIK.YLIVALIJÄÄMÄ	-9 420 850	-10 636 596	-11 288 238	-11 206 000	-11 206 000

Toimialan tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Päätöksenteko ja johtaminen on johdonmukaista. Toimintakulttuurin muutoshankkeen yksiselitteinen tavoite on luottamus. Toimintakykyiset kuntakonsernit –kehittämiskeskityksen avulla arvioidaan ja parannetaan konsernihoitamista ja omistajaohjausta. Jämsekin toimintojen liikkeenluovutus ja konsernipalveluiden organisaatiomuutokset vakiinnutetaan osaksi kaupungin toimintoja.	Työelämän laatu qwl Talouden keskeiset tunnusluvut	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Yhteistyö ja henkilöstöressurssien käyttö tiimien välillä on tiivistä. Osaamista jaetaan.	Työelämän laatu qwl	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 – 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Luottamukseen perustuva vuorovaikutteinen päätöksenteko- ja toimintakulttuuri vakiinnutetaan. Sen ylläpitämiseen on löydetty uusia toimintatapoja ja foorumeita.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut

Kaupunginvaltuusto

Tulosalueen esimies: kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja tässä ominaisuudessa päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä kaupungin toiminta-ajatuksen ja strategian pohjalta.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien osallisuutta edistävien vuorovaikutteisten kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä Johdonmukainen päätöksenteko Uuden kaupunginvaltuustokauden suunnittelu ja käynnistäminen.	Aloitteet osallistavassa budjetoinnissa Valtuustoseminaarit, iltakoulut Kumppanuustilaisuudet Sujuvat päätöksentekoprosessit	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kuntatalouden vakauttaminen	Vakaalla ja terveellä pohjalla oleva kuntatalous mahdollistaa paremmin palvelujen kehittämisen ja aktiivisen elinvoimapolitiikan harjoittamisen.

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Valtuuston kokoukset	6	7	7
Valtuustoseminaarit	2	2	2
Valtuuston iltakoulut	2	3	3
Valtuustoaloitteet	13	17	17
Kaupungin asukasluku	20 182	20 200	19 947
Toimintakate €/ as.	-15,41	-14,89	-11,68

Kaupunginvaltuusto	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot					0
Menot	311 007	300 976	233 050	233 000	233 000
Toimintakate	-311 007	-300 976	-233 050	-233 000	-233 000
Poistot	31 263	40 000	40 000	40 000	40 000
Tilikauden tulos	-342 271	-340 976	-273 050	-273 000	-273 000

Vaalit

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimii sekä kunta- että valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunta huolehtii yhdessä vaalikohtaisten vaalilautakuntien ja -toimikuntien kanssa laissa määrätyistä vaalien valmistelu-, järjestely- ja tarkastustehtävistä. Vuonna 2021 on lähidemokratiaa edustavat kuntavaalit. Vaalipäivä on 18.4.2021.

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelystä kunnassa. Kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta. Vaalilautakunnat ja -toimikunnat hoitavat vaalipäivän ja laitosäänestyksen toimittamisen.

Tavoite	Strateginen tavoite, jota palvelee
Kuntavaalien järjestäminen	Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Eduskuntavaalit keväällä 2023.	Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	3	1	7
Äänioikeutettujen lukumäärä	16 961	17 403	17 034
Toimintakate € / äänioikeutettu	0,36	-0,34	-4,32

Vaalit	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	74 567	0	0	35 000	35 000
Menot	68 547	5 790	86 190	40 000	40 000
Toimintakate	6 019	-5 790	-86 190	-5 000	0
Tilikauden tulos	6 019	-5 790	-86 190	-5 000	0

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen esimies: talous- ja suunnittelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta arvioi myös, onko sisäinen valvonta riittävää ja tutkii tilinpäätöksen sisältämän tiedon oikeellisuuden ja riittävyden. Tarkastuslautakunta laatii toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja sen pohjalta vuosittaisen työohjelmansa ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan on myös valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan toimikausi on 2017-2020. Lautakunnan tehtävät jatkuvat siihen saakka, kun toimikauden viimeisen tilikauden tilintarkastus on suoritettu. Kaupungin tilintarkastusyhteisöksi on valtuusto valinnut BDO Audiator Oy:n vuosille 2019-2020. Vastuullisena tilintarkastajana toimii KHT, JHT Minna Havia-Niemi. Tilintarkastuspalvelut tullaan kilpailuttamaan alkuvuonna 2021. Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	Arviointikertomus vuodelta 2020	Elinvoima Vuorovaikutus ja sujuva elämä
Arviointisuunnitelman laatiminen vuosille 2021-2024 ja työohjelma vuodelle 2021.	Työohjelman toteutumisen seuranta	Elinvoima Vuorovaikutus ja sujuva elämä

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Tarkastusltk:n kokoukset	11	10	10
Tilintarkastuspäivät	39,4	35	35
Toimintakate € / as.	-2,58	-2,47	-2,54

Tarkastuslautakunta	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	0				0
Menot	52 045	50 000	50 610	51 000	51 000
Toimintakate	-52 045	-50 000	-50 610	-51 000	-51 000
Poistot	0				0
Tilikauden tulos	-52 045	-50 000	-50 610	-51 000	-51 000

Kaupunginhallitus

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallintosäännössä on erikseen määritelty päätösvallan delegointi. Kaupunginhallituksen tulosalueeseen sisältyy tulosyksikköinä kaupunginhallitus ja työllistäminen.

Kaupunginhallitus –tulosyksikkö

Hallintopalvelut:

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan hallinnolliset menot, kaupungin yleinen vieraanvaraisuus ja huomionsoitukset, maksuosuudet Keski-Suomen liitolle ja Kuntaliitolle, jäsenyydet, tekijänoikeusmaksut ja kohdeavustukset.

Kaupunginhallituksen projektit:

Kuntatalous kuntoon verkostohanke (FCG), Joustavia polkuja työelämään –projekti, Konsernijohtamisen verkostohanke, kaupungin toimintakulttuurin kehittämishanke ja muut aluekehittämiseen liittyvät hankkeet (Kaipola ym).

Maaseututoimi:

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen (Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi, Ruovesi ja Virrat) toiminta, isäntäkunta Keuruu laskuttaa sopimuskuntien maksuosuudet. Maksullisen lomittaja-avun sekä hyötyseläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten subventointi.

Työllistäminen

KELA:n kuntaosuudet 1,8 milj.€, työllisyyden kuntakokeilu alkaa 1.3.2021, tarkempi esitys osassa 2.

Palo- ja pelastustoimi:

Ostopalvelumaksuosuus Keski-Suomen pelastuslaitokselle.

Joukkoliikenne:

Henkilöliikenne: Kaupungin henkilöliikenne sisältää sisäisen joukkoliikenteen ja asiointiliikenteen järjestämisen Jämsän kaupungin alueella sekä ELYn kilpailuttaman kuntarajat ylittävän joukkoliikenteen maksuosuudet. Joukkoliikenteen järjestämiseen haetaan vuosittain valtionavustusta. Loppuvuonna 2020 on valmistunut joukkoliikennesuunnitelma, jonka pohjalta sisäinen joukkoliikenne kilpailutetaan talvella 2020/2021. Keväällä 2021 tullaan kilpailuttamaan myös asiointiliikenne.

Tavaraliikenne: Jämsä-Jämsänkoski-Kaipola-Juokslahti-Halli-Länkipohja -alueen toimipisteisiin sisäisen postin, toimistotarvikkeiden ja muun materiaalin sekä pienten pyykkimäärien kuljetuksia hoitaa kaupungin oma lähettiauto. Jämsän ja Kuhmoisten alueella oleville toimipisteille hoidetaan tavarakuljetuksia ja sisäisen postin kuljetuksia myös ostopalveluna. Sisäisen tavaraliikenteen kuljetukset kilpailutetaan vuonna 2021.

Hankintapalvelut:

Koko kaupungin yhteiset pienmateriaalihankinnat ja -tilaukset tehdään materiaalikeskuksen kautta keskitetysti. Kaupungissa on käytössä tavaroiden ja palvelujen hankintojen sekä urakoiden sähköistä kilpailuttamista varten Cludia-hankintaohjelmisto.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Kaupungin hallinto, taloudenhoito, päätösvalmistelu ja täytäntöönpano on laadukasta ja tehokasta.	Reklamaatioiden määrä	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Ennakkovaikutusten arvioinnin (EVA) käyttöönotto päätöksenteossa.	EVA-arvioinnin kriteeristön ja ohjeistuksen laatiminen sekä käyttöönotto.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä	Kuntalaistilaisuuksien määrä Uudet digitaaliset vaikuttamiskanavat	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Matkailupalvelujen ja markkinoinnin parantaminen Työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät toimenpiteet Kaipolan paperitehtaan lakkauttamisessa.	Matkailijatilat, asiakaspalautteet, palvelujen käyttöaste, verkkopalvelujen käyttötilastot	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut

Työllisyyden lisääminen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen erillisten työllisyyshankkeiden avulla	KELA:n kuntaosuus Työttömyysaste	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Joukkoliikennesuunnitelman pohjalta tehdyn kilpailutuksen tuloksena saadaan kustannustehokas ja tarvetta vastaava sisäinen joukkoliikenne Jämsään.	Palvelutaso: Joukkoliikenteen vuorotarjonta vastaa kysyntää ja joukkoliikenteen käyttö lisääntyy. Kustannustaso: Kilpailutuksen myötä saadaan kustannustaso alennettua.	Vuorovaikutus ja sujuva elämä
Uusien valtuutettujen perehdyttäminen.	Perehdytys- ja koulutustilaisuudet.	Asukkaiden peruspalvelut.
Kuntastrategian päivittäminen.	Päivitetty strategia.	Asukkaiden peruspalvelut.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kaupunkikonsernin talouden tasapainottaminen ja organisaation tehokkuuden lisääminen.	Mahdollistaa Jämsän elinvoimaa ja kuntalaisten sujuvaa arkea. (Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut)

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Hallituksen kokoukset	21	24	24
Hallituksen iltakoulut	6	6	6
Toimintakate € / as.	-323,57	-345,84	-364,21

Kaupunginhallitus	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	1 045 859	1 358 500	710 200	710 000	710 000
Menot	7 576 200	8 680 950	7 975 228	7 975 000	7 975 000
Toimintakate	-6 530 341	-7 322 450	-7 265 028	-7 265 000	-7 265 000
Poistot	0				0
Tilikauden tulos	-6 530 341	-7 322 450	-7 265 028	-7 265 000	-7 265 000

Hallintopalvelut

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelujen tulosalueeseen sisältyy tulosityksikköinä hallintopalvelut, tietohallinto ja henkilöstöpalvelut.

Hallintotiimi:

Hallintopalvelujen tehtäväkokonaisuudesta tiimille kuuluvat kaupungin keskitetyt hallintopalvelut, kaupunginhallituksen, -valtuuston, lautakuntien sekä johtokuntien ja toimikuntien kokousten valmistelu, kaupungin asianhallinnan, tiedonohjauksen, tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon järjestäminen, kirjaamotoiminnot, arkistot sekä muita eri toimialojen toimistotehtäviä.

Tietohallinto

Jämsän kaupungin ja liikelaitosten sekä Kuhmoisten kunnan ICT-, puhe- ja verkkopalvelut. Jämsän Terveys Oy:n ICT- ja verkkopalvelut (kaupungin tietohallinto huolehtii soten ICT-ympäristöstä itse - etenkin sairaala-toiminta on vaativa sovellus- ja laitealue). ICT-hankintojen suunnittelu, valmistelu, kilpailuttaminen, käyttöönotto ja ylläpito sekä ICT-kehitysprojektien johtaminen, valvonta ja hallinta.

Lakien ja valtakunnallisten hankkeiden edellyttämien ICT-kokonaisuuksien kehittäminen tietojärjestelmien yhteen toimivuuden mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi. Digitalisaation myötä sähköisten palveluiden ja digitaalisen turvallisuuden kehittäminen nousee yhä tärkeämpään asemaan. Digitalisaation kehittämisessä pyritään hyödyntämään julkisia yhteishankkeita sekä erilaista tukirahoitusta mm. VM:n suunnalta.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelu huolehtii Jämsän kaupungin työnantajavelvoitteista kuten mm. henkilöstön työsuhteasi-oista ja yhteistoiminnasta sekä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstöraportointia sekä vastaa hyvinvointityön vaikutusten seurannasta ja arvioinnista

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Hyvä hallinto : toiminnallinen sujuvuus, sisällöllinen asia- ja lainmukaisuus sekä menettelyllinen ennakoitavuus koko kaupungissa.	Reklamaatioiden ja laatupoikkeamien määrä	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Asianhallintajärjestelmän laaja versiopäivitys (Dynasty 10) ja siihen liittyvä valmistelu ja käyttöönotto ml. henkilöstön koulutussuunnitelma. Käyttöönoton yhteydessä tarvittaessa toimintaketjujen virtaviivaistaminen.	Asiakaspalautteet, reklamaatioiden määrä	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Tiedonohjaussuunnitelman ja tiedonhallintamallin valmistelu ja käyttöönotto. Tiedonohjausjärjestelmän integrointi asianhallintajärjestelmään.	TOS:in perusta valmis. Jatkuva seuranta ja arviointi käynnistyy.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
ICT –ohjelmien käyttöönotossa käynnistetään tietosuojavaikutusten arviointi. Tietosuojaja- ja tietoturvaluokituksen päivittäminen.	Tiedonhallintamallissa on tunnistettu prosessit ja kartoitettu dokumentit. sekä luonnosteltu mallin julkinen osuus.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Kaupungin palveluprosessien ja niihin liittyvien ICT-toimintojen ylläpito, kehittäminen ja uudistaminen Valtakunnallisten ja alueellisten ICT-ratkaisujen valmisteluun osallistuminen ja edelleen kehittäminen (mm. laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista). Jämsän kaupungin liittyminen valtakunnalliseen sosiaalipalvelujen rekisteriin (Kansa –hanke) Hyödynnetään julkisen rahoituksen tarjoamia kehittämismahdollisuuksia palveluiden digitalisaation edistämiseksi sekä ollaan aktiivisesti mukana vastaavissa kuntien yhteishankkeissa.	Ajantasaiset käyttöjärjestelmät, ohjelmistot, laiteympäristö ja tietoliikenneyhteydet Hankkeiden toteutuminen lain edellyttämässä ja alueellisessa aikataulussa. Digitalisaatioasteen kehittyminen sisäisissä ja ulkoisissa palveluissa.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Henkilöstöpolitiikan kehittäminen	Henkilöstön määrä työaikapankissa, etätösohjelmien määrä, palkkauksen arviointijärjestelmän ylläpito, koulutussuunnitelma, koulutuspäivät / tt, työelämän laadun vahvistaminen (qwl), erityisesti johtamisen ja esimiestyön kehittäminen, sujuva rekrytointiprosessi, henkilöstön työkykyisyyden vahvistaminen, aktiivisen tuen tehokas toteuttaminen	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Hyvinvointijohtamisen kehittäminen erityisesti vuosiraportoinnin sekä mittareiden osalta ja uuden hyvinvointisuunnitelman/kertomuksen mukainen toiminta. Valmiussuunnitelma viedään kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi uuden valtuustokauden alettua.	Vuosittainen hyvinvointiraportti talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä sisältää keskeiset kaupunkitaso ja toimialakohtaiset hyvinvointimittarit.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut
Toimistopalvelujen tiimikäytäntöjen kehittäminen, uuden yksikön rakentuminen ja tehtävien ja prosessien sujuvoittaminen.	Tiimien yhteispalaverit ja suunnitelmat. Prosessien läpikäyminen.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut.
Sisäisen valvonnan ohjeistuksen päivittäminen.	Päivitetty sisäisen valvonnan ohje.	Asukkaiden peruspalvelut.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Verkkopalveluiden ja digitaalisen turvallisuuden edelleen kehittäminen.	Verkkopalveluiden lisääminen edistää saavutettavuutta. Vuorovaikutteisuus lisääntyy.
Tiedonhallinnan, tiedonohjauksen ja asianhallinnan jatkuva kehittäminen.	Laadukkaat, tietoturvallisesti järjestetyt asiointipalvelut
Osaava ja riittävä henkilöstö.	Oikea määrä henkilöstöä oikeaan aikaan oikeassa paikassa

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Toimintakate € / as.	-55,35	-74,11	-69,49

Hallintopalvelut	Tp 2019	Ta+Ita:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	1 400 512	1 316 780	1 285 980	1 286 000	1 286 000
Menot	2 517 526	2 813 823	2 672 190	2 672 000	2 672 000
Toimintakate	-1 117 014	-1 497 043	-1 386 210	-1 386 000	-1 386 000
Poistot	47 143	54 430	54 430	54 000	54 000
Tilikauden tulos	-1 164 157	-1 551 473	-1 440 640	-1 440 000	-1 440 000

Talouspalvelut

Tulosalueen esimies: talousjohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue koostuu talouspalveluiden, kirjanpidon ja palkkahallinnon kustannuspaikoista. Toimistopalvelujen uudelleen organisoimisen päätöksen mukaisesti tulosalueelle siirtyi taloustiimi. Tiimiin kuuluvien henkilöiden palkkakustannus on talousarviossa tulosalueella, josta kustannukset jaetaan liikelaitoksille ja muille tulosalueille erillisen laskelman mukaan. Yksikkö vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen laadinnasta sekä valvoo ja ohjeistaa talouden ja omaisuuden hoitoa, koordinoi kaupungin laskentatoimintaa sekä huolehtii palkkojen sekä laskujen maksusta. Kaupungin vakuutuspalvelut, kirjanpito-, maksuliikenne- ja palkanlaskentapalvelut hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Rahoitusta, konsernitilin käyttöä ja maksuvalmiutta koordinoidaan koko kaupunkikonsernin tasolla. Taloustiimin tehtävät ovat laajempia kuin perinteinen taloustoimi, tiimille kuuluvat myös mm. monet laskutukset sekä eri toimialojen taloudellisen toiminnan tukeminen kuten mm. laskujen tarkistukset.

Kaupungin talouden ohjausjärjestelmä perustuu keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään. Tytär-yhteisöt noudattavat konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja talouden järjestämisessä. Kaupunkikonsernin riskienhallinta hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Käytössä on hajautettu ostolaskujen sähköinen tarkastus- ja hyväksymisjärjestelmä. Kaupunki käyttää sähköistä myyntilaskutusta kaikissa laskutusjärjestelmissään.

Palkanlaskentapalveluita tuotetaan sopimusperusteisesti myös Kuhmoisten kunnalle ja Jämsek Oy:lle, lisäksi palkanlaskentapalveluiden tehtävänä on omaishoitajien ja perhehoitajien palkkioiden maksatus sekä henkilökohtaisten avustajien palkkojen maksatus silloin, kun vammaisen henkilö itse toimii työnantajana.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Kuntien taloustilastoinnin siirtymisen aloitus Tiedot Valtiokonttorille	Tietojen lähetys Valtiokonttorille XBRL-muodossa 2021 aikana.	Asukkaiden peruspalvelut
Taloushenkilöstön resursointi	Pysytään KH asettamissa aikatauluissa. Toiminnan sujuvuus.	Asukkaiden peruspalvelut
Topa-hankkeen hyödyntäminen	Tehtäväkokonaisuuksien suunnittelu ja sijaintuksien varmistaminen tukee tehtävien hoidon varmuutta ja ajantasaisuutta.	Asukkaiden peruspalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Toimintojen automatisoiminen	Rutiinitoimintojen automatisoinnilla saadaan aikaa toiminnan kehittämiseen.

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Osuus verotuskustannuksiin €	-472 629	-495 000	-495 000
Toimintakate € / as.	-63,98	-67,31	-70,24

Talouspalvelut	Tp 2019	Ta+Ita:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	323 698	552 650	539 520	540 000	540 000
Menot	1 615 021	1 912 368	1 941 290	1 941 000	1 941 000
Toimintakate	-1 291 322	-1 359 718	-1 401 770	-1 401 000	-1 401 000
Poistot	6 439	6 190	6 190	6 000	6 000
Tilikauden tulos	-1 297 761	-1 365 908	-1 407 960	-1 407 000	-1 407 000

Matkailu ja markkinointi

Tulosalueen esimies: matkailu- ja markkinointijohtaja

Toiminnan kuvaus:

Tulosalue vastaa kaupungin strategisesta ja operatiivisesta markkinointi-, matkailu- ja viestintä- toimenpiteistä. Tulosalueelta johdetaan, kehitetään ja toteutetaan Jämsän kaupungin sisäistä ja ulkoista markkinointia, viestintää sekä matkailutoimialaa. Tulosalueella on myös asiakaspalvelutiimin, aspa-tiimin esimiestyö. Uuden tulosalueen rakentaminen ja kehittäminen on toiminnan keskiössä. Toimenpiteet kohdentuvat matkailustrategian laadintaan yhdessä sidosryhmien kanssa, Jämsä-brändin uudistamiseen ja yhtenäistämiseen kaupunkikonsernissa, johon liittyy myös nettisivuston ja intran uudistaminen. Markkinointitoimenpiteet markkinointisuunnitelman mukaisesti sekä matkailutoimialan, markkinoinnin ja viestinnän kehittämishankkeet.

Toimenpiteet pohjautuvat Jämsä 2025 –strategiaan, kilpailukyvyyn ja vetovoiman kehittämiseen sekä Jämsän elinvoimaohjelman tavoitteisiin.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Matkailustrategiatyö käynnistyy	Verkoston rakentaminen	Kilpailukyvyyn ja vetovoiman lisääminen; roolit, tehtävät ja resurssit
Uusi Jämsä brändi	Kaupunkikonsernin yhteinen ja tunnistettu näkyvyys, uudet nettisivut - näkyvyys eri medioissa	Kilpailukyky ja vetovoima
Yritys-, sijoittumis- ja asukasmarkkinointi	Kaupunkikonsernin markkinointisuunnitelmasta johdetut markkinointitoimenpiteet	Kilpailukyky ja vetovoima
Lisää kansainvälisiä asiakkaita	Kv asiakkaiden määrän kasvattaminen yritysten kanssa toteutetuilla hankkeilla ja markkinointitoimenpiteillä (matkailustrategia)	Kilpailukyky ja vetovoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Matkailu ja markkinointi	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Tulot	15 000	15 000	15 000
Menot	779 760	780 000	780 000
Toimintakate	-764 760	-765 000	-765 000
Poistot			
Tilikauden tulos	-764 760	-765 000	-765 000

4.3 Sosiaali- ja terveystoimi

Toimialajohtaja: sosiaali- ja terveysjohtaja

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
TOIMINTATUOTOT	30 259 161	29 085 299	29 286 880	29 286 960	29 286 960
Myyntituotot	21 469 227	20 418 789	20 559 020	20 559 100	20 559 100
Maksutuotot	6 182 861	6 344 970	6 416 420	6 416 420	6 416 420
Tuet ja avustukset	682 030	352 230	351 230	351 230	351 230
Muut toimintatuotot	1 925 042	1 969 310	1 960 210	1 960 210	1 960 210
TOIMINTAKULUT	-112 118 740	112 854 096	114 235 910	114 235 134	114 235 134
Henkilöstökulut	-9 956 499	10 484 434	10 678 770	10 678 773	10 678 773
Palvelujen ostot	-91 864 020	92 147 291	93 003 950	93 003 171	93 003 171
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-465 180	531 300	510 520	510 520	510 520
Avustukset	-5 437 898	5 419 250	5 748 950	5 748 950	5 748 950
Muut toimintakulut	-4 395 143	4 271 821	4 293 720	4 293 720	4 293 720
TOIMINTAKATE	-81 859 578	-83 768 797	-84 949 030	-84 948 174	-84 948 174
Poistot ja arvonalentumiset	-10 654	-91 650	-31 010	31 010	31 010
TILIKAUDEN TULOS	-81 870 224	-83 860 447	-84 980 040	-84 979 184	-84 979 184
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-81 870 224	-83 860 447	-84 980 040	-84 979 184	-84 979 184

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta muodostavat kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen. Palveluiden järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla ja järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu on yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Jämsän kaupunki järjestää kaikki Kuhmoisten alueen sote-palvelut. Sosiaali- ja terveyslautakunta ja yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystoimi kuuluvat vastuukunnan Jämsän hallintoon.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveystoimien järjestäminen. Yhteistoiminta-alue tuottaa itse, ostaa ja välittää palveluita. Yhteistoiminta-alueen hallinto hoitaa sosiaali- ja terveystoimen kunnille kuuluvat viranomaistehtävät. Jämsän kaupungin palveluiden järjestämisvastuuseen kuuluu oikeus ja velvollisuus huolehtia sopimuksen piiriin kuuluvien palveluiden saatavuudesta yhteistoiminta-alueella. Hallinnon järjestämisessä noudatetaan vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen tapahtuu yhteistoiminta-alueen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kustannusten kohdentamisessa on aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet määrittelevät sopimuksen mukaisesti sopijakuntien valtuustot vuosittain tehtävän tilauksen yhteydessä. Kuhmoisten kunnan kanssa käydään vuosittain erikseen tilausneuvottelut, jossa kunnan tavoitteet sovitetaan yhteen yhteistoiminta-alueen tuottamien tai välittämien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien sisältöjen kanssa.

Sopijakuntien yhteinen toimielin on 9-jäseninen sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa Jämsän kaupungilla on 7 jäsentä ja Kuhmoisten kunnalla 2 jäsentä. Kullekin jäsenelle on nimetty varajäsen. Yhteistoiminta-alueen kunnat nimeävät hallituksistaan yhden edustajan sosiaali- ja terveyslautakuntaan. Hallituksen edustajilla on puhevalta, mutta ei äänivaltaa lautakunnan kokouksissa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen sovelletaan kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on valtuuston toimikausi. Lautakunnan tehtävistä ja esittelystä määrätään Jämsän hallintosäännössä. Sosiaali- ja terveyslautakunta toimii myös terveydenhuollon 12 §:n mukaisena terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on yhteensä noin 23 000 asukasta. Väkiluku on vähenevä niin Jämsän kaupungissa kuin Kuhmoisten kunnassa. Väestön ikärakenne myös muuttuu koko ajan: lasten määrä piene-

nee ja ikäihmisten määrä kasvaa. Erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy huomattavasti nykyisestäään. Tästä syystä myös sosiaali- ja terveystoimen palvelujen tarve muuttuu muotoaan kohderyhmän mukaisesti. Vanhuspalveluissa tullaan tarvitsemaan erilaisia uusia toimintatapoja hoitaa palvelujen kysynnän kasvu. Palvelurakennemuutos vanhuspalveluissa on jo pääosin tehty.

Työllistymisen epävarmuus, töiden kausiluonteisuus ja korkea työttömyys sekä niiden välittömästi ja välillisesti aiheuttamat taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat ovat lisänneet tarvetta sosiaali- ja terveystoimen palveluille. Palvelutarpeen kasvu on lisännyt myös palvelutuotannon kustannuksia. Kuntien vastuuta pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa ja kustannusten kattamisessa on lisätty. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset sekä yleinen työllisyyteen liittyvä toiminta on siirretty yleishallinnon tulosalueelle työllistämisyksikköön. Kuntouttavaa työtoimintaa ostetaan sosiaalipalveluna Työvalmennussäätiö Avitukselta. Nuorten työllisyyden parantamiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen on suunnattu voimavaroja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Perustoimeentulotuen myöntäminen siirtyi Kelalle 1.1.2017, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimentulon myöntäminen jäi edelleen kuntien vastuulle.

Kaipolan tehtaan suunniteltu alasajo vuoden 2020 loppuun mennessä vie työpaikan mahdollisesti jopa 450 työntekijältä. Sulkeminen vaikuttaa välillisesti myös useisiin alihankkijoihin. Tehtaan sulkemisen vaikutusta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttöön on vielä vaikea arvioida. Vaikutukset tulevat todennäköisesti näkymään vasta vuoden 2021 lopulla ja vuodesta 2022 eteenpäin. Valtiolta on haettu lisärahoitusta erityisesti psykososiaalista tukea annettavien palveluiden lisäämiseksi.

Jämsän kaupunki kilpailutti suuren osan sosiaali- ja terveystoimistaan talvella 2014-2015. Kilpailutuksen ulkopuolelle jäivät vain vammaispalvelut ja sosiaalihuolto sekä viranomaistoiminta. Kuhmoisten kunta ei ollut mukana palvelujen ulkoistamisessa. Jämsän kaupunki solmi Pihlajalinna Terveys Oy:n kanssa 10 vuoden (+ 5 vuoden optio) sopimuksen sosiaali- ja terveystoimien tuotannosta 1.9.2015 alkaen. Jämsän kaupunki ja Pihlajalinna Terveys Oy perustivat palveluja tuottamaan yhteiskunnallisen yhteisyrityksen, Jämsän Terveys Oy:n. Yhteisyrityksestä omistaa Pihlajalinna Terveys Oy 51 % ja Jämsän kaupunki 49 %. Palvelusopimuksen mukaisen palvelutuotannon seuranta ja valvonta ovat ensisijaisesti sosiaali- ja terveystoimen vastuulla.

Jämsän sosiaali- ja terveystoimien laajalla ulkoistamisella pyrittiin turvaamaan lähipalvelut ja erityisesti oman erikoissairaanhoidon palvelujen ja työpaikkojen säilyminen Jämsän kaupungin Jokilaakson sairaalassa sekä mahdollisuudet jatkossa paremmin vaikuttaa seudun sosiaali- ja terveystoimien palveluihin. Kaupungin aiemmin tekemä tuotantosopimus Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa siirtyi 1.1.2016 lukien Jämsän Terveys Oy:lle yhtä aikaa erikoissairaanhoidon kokonaisvastuun myötä. Siirron tavoitteena oli hallita kokonaisuutena oman tuotannon ohella myös ulkoa ostettavan erikoissairaanhoidon palveluita ja kustannuksia. Jämsän kaupunki myi omistamansa Jokilaakson Terveys Oy:n osakkeet Pihlajalinna Terveys Oy:lle vuonna 2018.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä saatu jatkolupa perusterveydenhuollon ympärivuorokautiselle päivystykselle vuoden 2021 alusta turvaa terveystoimien tuotannon jatkumisen nykyisellään. Leikkaustoiminnan jatkumista nykymuotoisena Jokilaakson sairaalassa on uhkaamassa leikkaustoiminnan keskittämistä koskeva lainsäädäntö sekä yksityisen leikkaustoiminnan kriteerejä koskevan ohjeistuksen valmistelu. Leikkaustoiminnalle on haettu jatkolupaa syksyllä 2020.

Toimintaympäristön tulevaisuuden muutoksista merkittävin tulee toteutuessaan olemaan jo usean hallituksen hallitusohjelmassa ja valmistelussa ollut sote- ja maakuntauudistus. Joulukuussa 2019 aloittaneen pääministeri Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on mukana myös sosiaali- ja terveystoimien rakenneuudistus. Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Sosiaali- ja terveystoimien järjestäminen kootaan kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia alueita, maakuntia, on 18. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla ja niiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut.

Sipilän hallituksen aikana eteenpäin viety maakuntauudistus ei toteutunut, mutta silloisen uudistuksen valmistelun yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja hankkeita hyödynnetään myös uuden maakuntavalmistelun yhteydessä. Mikäli maakuntauudistus toteutuu, niin kaupungin sijaan sosiaali- ja terveydenhuollon sopimuksista tulee vastaamaan maakunta. Näin tapahtuu myös Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen osalta.

Ns. Paras-lain velvoitteita yhteistoiminta-alueista tultaneen jatkamaan siihen saakka kunnes uusi maakuntaorganisaatio aloittaa toimintansa. Kuhmoisten kunta on siirtymässä vuoden 2021 alusta lukien osaksi Pirkanmaan maakuntaa, mutta Kuhmoisten siirtyminen toiseen maakuntaan ei ole este yhteistoiminta-alueen jatkumiselle. Jämsän kaupunki sijoittuu sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa Keski-Suomen maakuntaan

ja Kuhmoinen Pirkanmaan maakuntaan ja niillä perusteilla tehdään myös maakuntavalmistelua. Vastaavanlainen yhteistyö tulee jatkumaan myös tulevan maakuntaudistuksen toteuttamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen palvelu- ja asiointikanava Omaolo tulee olemaan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalinen palvelu, jota aletaan kehittää Kuhmoisissa Pirkanmaan KOMAS-hankerahalla. Jämsän kaupunki osallistuu myös kehittämiseen yhdessä Jämsän Terveys Oy:n kanssa. Yhteistyöstä on sovittu myös alustavasti sosiaalihuollon sähköiseen Kanta-arkistoon liittymisen tiimoilta. SosKantaan liittymisen koskee sekä julkisia että yksityisiä sosiaalihuollon toimijoita. Molempien sekä Omaolon että SosKanta-arkiston kehittämistyötä on tarkoitus tehdä vuonna 2021 tehostetusti.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja välittää asiakkaiden tarpeisiin laadukkaita ja vaikeita sosiaali- ja terveyspalveluja yhdessä muiden palveluntuottajien kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat sisällöltään määriteltyjä ns. subjektiivisia oikeuksia, jotka pitää asiakkaille antaa, vaikka talousarviossa ei olisi niihin riittävästi budjetoitu. Muut palvelut tuotetaan ja välitetään kuntalaisille talousarvion sisältyvien määrärahojen puitteissa.

Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttamista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista. Palveluja tuotetaan omana toimintana ja yhdessä kumppaneiden kanssa. Palveluja ostetaan kunnilta, kuntayhtymiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta. Merkittävänä palveluntuottajana toimii yhteisyritys Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa aikuisten ja lasten sosiaalityötä, toimeentuloturva, vammaispalveluja, viranomaistoimintaa ja suurinta osaa Kuhmoisten palveluja lukuun ottamatta kaikki muut sosiaali- ja terveyspalvelut yhteistoiminta-alueella. Kaupunki tuottaa siis edelleen omana toimintana aikuisten ja lasten sosiaalityön, toimeentuloturvan, vammaispalvelut ja Kuhmoisissa toimivien yksiköiden palvelutuotannon sekä viranomaistoiminnan.

Yhteistoiminta-alueella on vakinaisessa ja määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa yhteensä noin 150 henkilöä, joista suoraan Kuhmoisten palvelutuotannossa on noin 80 henkilöä. Henkilöstö on Jämsän kaupungin palveluksessa olevaa ja sitä käytetään tarvittaessa koko yhteistoiminta-alueella turvaten kaikissa yksiköissä kulloinkin tarvittava henkilökuntamitoitus. Henkilöstö on palvelutuotannon merkittävin voimavara ja siitä on pidettävä huolta. Henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä riittävän ja osaavan työvoiman saannin turvaaminen korostuu entisestään.

Toimiala on aktiivisesti ollut mukana jo edellisen hallituksen valmistelemassa sote- ja maakuntaudistuksessa. Maakuntaudistuksen valmistelu jatkuu nyt pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisena ja aikataulussa. Edellisellä hallituskaudella tehtyjä selvityksiä ja hanketyötä käytetään hyväksi uutta maakuntaa ja sen palvelutuotantoa valmistellessa. Toimialan henkilöresurssia käytetään myös vuonna 2020 uuden maakunnan eteen. Asiakkaiden osallisuuden lisääminen sekä ostopalvelusopimusten valvonta ovat yhtenä painopistealueena suunnitelmakaudella. Työllistymistä tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään erilaisten tukitoimien ja kuntouttavan työtoiminnan kautta. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kotouttamista jatketaan suunnitelman mukaisesti.

Keväällä 2020 on valmistunut kaupunginhallituksen teettämä asiantuntijaselvitys sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon kehittämisestä. Selvitys kohdistuu ulkoistettuun palvelutuotantoon ja sen palvelusopimukseen, omaan palvelutuotantoon ja muihin ostopalveluihin. Selvityksen tulokset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan 2021 talousarvion valmistelussa. Mm. vammaispalveluiden palvelurakennetta tarkastellaan uudelleen säästöjen aikaansaamiseksi.

Toimialan sekä tulosalueiden ja tulosyksiköiden tavoitteet on johdettu kaupunginvaltuuston vuonna 2019 päivittäisestä strategiasta. Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteet tukevat koko kaupungin tavoitteiden saavuttamista.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta jakaantuu seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut

- terveyspalvelut
- erikoissairaanhoido.

Tulosalueet jakaantuvat tulosyksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin. Palvelujen tilaukset tehdään tulosalueittain hallinnon tulosaluetta lukuun ottamatta, koska sen kulut kohdistetaan eri yksiköille.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Jämsän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon kehittäminen, NHG:n selvitys 2020	<ul style="list-style-type: none"> Selvityksen tuloksena esitetyt kehittämissuositukset ja yhteistoimintamallit otetaan huomioon vuoden 2021 talousarvion valmistelussa. 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenneuudistuksen suunnitteluun ja valmisteluun osallistuminen aktiivisesti paikallisella ja maakunnallisella tasolla. Tavoitteena on turvata asukkaille laadullisesti ja määrällisesti riittävät ja vaikuttavat sosiaali- ja terveyspalvelut.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen maakunnallisiin valmistelutyöryhmiin ja yhteishankkeisiin (työryhmät, hankkeet) Edunvalvonta palveluiden sijoittumisessa ja kehittämisessä 	Kilpailukyky ja vetovoima Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Asiakkaat ja kuntalaiset ovat osallisena sosiaali- ja terveyspalvelujen suunnittelussa ja asiakaspalveluprosessien kehittämisessä.	<ul style="list-style-type: none"> Asiakasraatien määrä ja kattavuus (kpl, millä alueilla) Asiakastyytyväisyyskyselyt (yli 90 % tyytyväisiä) 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen tapahtuu sovitusti ja niiden valvonta ja ohjaus hoidetaan suunnitellusti. Kuhmoisten palvelusopimuksen sekä palvelutuotannon toteutuminen ja sen seuranta tapahtuvat sovitusti.	<ul style="list-style-type: none"> Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen ohjaus- ja valvontakäytien toteutuminen (kyllä/ei, puutteet) sekä raportointi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle (4 krt/vuosi) Palvelusopimuksen seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelusopimuksen tarkistaminen (1 krt/vuosi) ja tilausneuvottelujen käyminen (2 krt/vuosi) sekä palvelun tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	Kilpailukyky ja vetovoima Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Palvelutuotanto on kustannustehokasta ja palvelutarvetta vastaavaa.	<ul style="list-style-type: none"> Jämsän ja Kuhmoisten sosiaali- ja terveydenhuollon tarvekioidut menot: nettomenot (euroa/asukas), tarvekioidut menot (indeksi). 	Kilpailukyky ja vetovoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Maakuntaudistuksen suunnitteluun ja toteutukseen aktiivisesti osallistuminen.	Jämsän kaupungin ja sen kuntalaisten eduista huolehtiminen. Laadukkaat, monipuoliset ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut lisäävät Jämsän seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.
Ostopalvelujen käyttö ja sopimusten valvonta	Ostopalvelut turvaavat ja täydentävät osaltaan kuntalaisten saamia peruspalveluita sekä lapsiperheiden sujuvan arjen toteutumista.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja siinä yhteistyö paikallisesti eri toimijoiden kesken.	Tukee erityisesti kustannustehokasta ja vaikuttavaa peruspalvelutuotantoa.

Tunnuslukuja

Sosiaali- ja terveystoimi, kustannukset yhteensä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Jämsä	4057	4178	4260	euroa/asukas
Kuhmoinen	4526	4718	4837	euroa/asukas

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Tulokertymä (asiakas- ja kuntalaskutus) pienenee	2	2	4	Asiakkaiden tulot ja maksukyky vaikuttavat mm. asumispalveluissa, kotihoitossa ja sosiaalityössä kaupungin asiakas- ja hoitomaksuihin. Seurattava vuoden aikana ja myös budjettia laadittaessa. Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa tulokertymään.
Talouden tasapaino	Säädösten perusteella tapahtuva palvelujen kysynnän lisääntyminen ennen budjettivalmistelua	3	1	3	Muutokset kesken vuoden mahdollisia, mutta harvinaisia. Säädösvalmistelun seuranta ja ennakointi valmistelussa. Peruste ottaa talousarvion muutoksessa huomioon.
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän kasvu, esim. lastensuojelu, kotikunnan vaihtajat	2	2	4	Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen ja piilevien ongelmien tunnistaminen. Lastensuojelun asiakkaiden ja kotikunnan vaihtajien määrää vaikea ennakoita.
Toiminnan laatu	Sopimuksen valvonta/ulkoistettujen sosiaali- ja terveystieteiden laatu- ja poikkeamien tunnistamatta jääminen	3	2	6	Ennalta ilmoittamattomat valvontakäynnit kohteissa ja muu valvonnan tehostaminen virallisten käyntien ulkopuolella. Palvelusopimuksen valvontakäynnit tehty neljännesvuositaitin. Suoritustietojen ja laatutekijöiden jatkuva seuranta. Väli-tön reagointi poikkeamiin ja raportointi kaikista niistä. Sanktioista päättäminen lautakunta-/kaupunginhallitustasolla. Myös laskutuksen tarkistaminen ja virheistä reklamointi välittömästi ja virheellisyyksien oikaiseminen.
Toiminnan laatu	Henkilökunnan ammattitaito ei ole ajan tasalla;	2	2	4	Toimipaikka- ja täydennyskoulutukseen osallistuminen mahdollistettu. Osanotto koulutuksiin ei ole ollut riittävällä ja toivotulla tasolla.
Toiminnan laatu	Palveluprosessi (koko ketju) ei toimi suunnitellusti.	1	2	2	Prosessit tarkastettava ja siihen sitouduttava. Ulkoistettujen toimintojen osalta vaikea puuttua hoitoketjuihin esim. pth-esh-prosesseihin muuta kuin viranomais- ja sopimusvalvonnan kautta.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Ostopalveluyritysten (muu kuin JT) toiminnan päättyminen äkillisesti	2	3	6	Ostopalveluissa on oltava riittävä varautuminen siihen, että on mahdollista ostaa palvelua toisilta tuottajilta tai laajentaa/aloiittaa omaa toimintaa. Sopimuksissa otettu vaihtelevasti huomioon tuotanto-ongelmien ratkaisut. Toimintaympäristön tarkkailu ja säännöllinen vuoropuhelu yritysten kanssa.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmien toimintahäiriö ; päivystys ja leikkaustoiminta	2	3	6	Tietohuollossa on tehty järjestelmien useampikertainen varmistaminen. Sähkönsyötön varajärjestelmä on käytössä. Suunnitelmat toiminnan alasajosta henkilöturvallisella tavalla. Suunnitelmallinen tiedotus poikkeustapauksissa.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Avainhenkilöiden ennustamattomat poissaolot	2	2	4	Henkilöstömäärä on vedetty minimiin. Sijaistukset ja osaa-minen pyritty järjestämään tulosalueiden sisällä kattavasti. Varautuminen avainhenkilöiden/erikoisasiantuntijoiden ennakoimattomaan poissaoloon on vaikeaa. Ohjeiden ja osaa-minen systemaattisessa dokumentoinnissa on vielä puutteita.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Avainhenkilöiden sairastuminen yhtä aikaa koronaan	3	2	6	Kaupungin hallinnon ja/tai eri toimialojen avainhenkilöiden yhtäaikaisten poissaolo halvaannuttaa hallinnon/asiakaspalvelun. Henkilöstön etätyöskentelyllä, turvaohjeilla estetään tapahtuma.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sote-uudistuksen toteutuksessa nykyisen lakiehdotuksen mukaisesti, ulkoistussopimuksien osia mitätöidään ja palvelut joudutaan järjestämään uudella tavalla.	2	3	6	Henkilöstön valmistaminen muutokseen, jotta rakennemuutos voidaan tehdä hallitusti.

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: toimalajohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen hallintopalvelut ja sisältäen myös potilas- ja sosiaaliasiamestoiminnan.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Aktiivinen osallistuminen paikallisesti ja maakunnallisesti maakuntaudistuksen suunnitteluun ja valmisteluun	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaali- ja terveystoimen johdon ja esimiesten osallistuminen paikallisiin ja maakunnallisiin työryhmiin (työryhmien määrä/edustajien määrä). 	Kilpailukyky ja vetovoima
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut tuotetaan ja järjestetään vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti sekä tehdään sovitusti palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävät.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit /tarkastusohjelmat (toteutuminen, kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Toiminnan johtaminen on järjestelmällistä ja tavoitteellista sekä tuetaan yksiköitä palvelutuotannossa asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.	<ul style="list-style-type: none"> Toimialan johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti (joka toinen viikko kesäaikaa lukuun ottamatta), kokousten muistiot jaetaan henkilöstölle. Henkilöstöinfot (väh. 2 krt/vuosi) ja esimieskokoukset (väh. 3 krt/vuosi) toteutuvat. 	Kilpailukyky ja vetovoima
Henkilöstön osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Koulutussuunnitelman laatiminen Täydennyskoulutuspäivät toteutuvat (väh. 3 päivää/hlö/vuosi). 	Kilpailukyky ja vetovoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Maakuntaudistukseen valmistautuminen	Kilpailukyky ja vetovoima

Tunnuslukuja:

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä	25	24	28	euroa/asukas
Kuhmoinen				
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä	84	82	86	euroa/asukas

So-te hallinto	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	TA 2021	TAE 2022	TAE 2023
Toimintatulot	650 025	550 767	632 560	632 560	632 560
Toimintamenot	-1 160 225	1 040 042	1 195 910	1 195 910	1 195 910
Toimintakate	-510 200	-489 275	-563 350	-563 350	-563 350
Poistot		0	3 100	3 100	3 100
Tilikauden tulos	-510 200	-489 275	-566 450	-566 450	-566 450

Kuhmoisten kunnan hallinnon kustannuksiin kirjataan myös Jämsän kaupungin laskuttamat yleishallinnon kustannukset. Jämsän kaupungin yleishallinnon kustannuksia ei vryörytetä sosiaali- ja terveystoimelle.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue tuottaa sosiaalityön, täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentuloturvan ja lastenvalvojan palvelut. Hankkii perhepalvelukeskuksen ja päihde- ja mielenterveyspalvelut Jämsän Terveys Oy:ltä. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Sosiaalityö ja perhepalvelut tukevat yhteistoiminta-alueen asukkaiden väestön hyvinvointia varhaisen puuttumisen, oikean hoidonparrastuksen ja moniammatillisen yhteistyön osalta.

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Osallistutaan Keski-Suomen sote- uudistuksen maakunnalliseen valmisteluun. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on myöntänyt valmisteluun 9 miljoonan euron rahoituksen	Valmistelun etenemisen seuranta	Asukkaiden peruspalvelut
Osallistutaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hankkeeseen vuosina 2020 - 2022. Mukana ovat kaikki Keski-Suomen kunnat ja sote-kuntayhtymät.	Osallistuminen laaja-alaisten sosiaali- ja terveyskeskusten ja niiden palveluprosessien kehittämiseen	Asukkaiden peruspalvelut
Osallistutaan Keski-Suomen sote-rakennehankkeeseen vuosina 2020 – 2021. Mukana ovat Luhankaa lukuun ottamatta kaikki Keski-Suomen kunnat ja sote-kuntayhtymät.	Osallistuminen sote-rakennemuutoksen työryhmiin ja hankkeisiin	Asukkaiden peruspalvelut
Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäminen. Osallistutaan NHG:n järjestämään vertaiskehittämiseen yhdessä muiden kehittämistyössä mukana olevien kuntien kanssa.	Osallistuminen Jämsän tarpeista lähtevään prosessoituun vertaiskehittämiseen	Asukkaiden peruspalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Osallistuminen Keski-Suomen sote-uudistuksen valmisteluun	Asukkaiden peruspalvelujen kehittäminen

Tunnuslukuja

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	673	739	694	euroa/asukas
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä	49	40	42	määrä
Jälkihuollossa olevat	55	46	48	määrä
Toimeentulokiroukakunnat	481	900	550	määrä
Kuhmoinen				
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	295	401	393	euroa/asukas
Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä	alle 10	alle 10	alle 10	määrä
Jälkihuollossa olevat	alle 10	alle 10	alle 10	määrä
Toimeentulokiroukakunnat	36	50	50	määrä

Sosiaalityö ja perhepalvelut	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	3 186 303	3 257 780	3 331 640	3 331 640	3 331 640
Menot	16 774 142	17 347 168	17 172 960	17 172 953	17 172 953
Toimintakate	-13 587 839	-14 089 388	-13 841 320	-13 841 313	-13 841 313
Poistot		0	0	0	0
Tilikauden tulos	-13 587 839	-14 089 388	-13 841 320	-13 841 313	-13 841 313

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja, vammaispalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää ja tuottaa vammaispalvelun, vammaisten henkilöiden perhetyön ja palveluohjauksen, kehitysvammaisten avopalvelut, vammaisten asumispalvelut, vammaisten työ- ja päivätoiminnan sekä alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen, vammaisten henkilöiden perhehoidon ja sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen palvelut Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan yhteistoiminta-alueelle.

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Ateriamaksuja korotetaan vuodelle 2021, koska aterioiden ostoihin on tullut korotuksia.

Vammaispalvelulain mukaisessa henkilökohtaisessa avussa asiakasmäärät ovat olleet vuosittain kasvussa. Lakisääteiset avustajatunnit 30 h/kk ovat pääsääntöisesti täysimääräisesti asiakkaiden käytössä. Määrärahalisäys 350 000 euroa on välttämätön lakisääteisten veloitteiden täyttämiseksi.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalveluiden kilpailutuksen vaikutusta kustannuksiin on vaikea arvioida. Määrärahaan esitetään vähennystä, mutta mikäli kilpailutuksen myötä taksien saatavuus paranee vastaamaan vaikeavammaisten ihmisten kuljetustarpeita, voi olla, että kustannussäästöä ei synny.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut on kilpailutettu. Kuljetuspalveluiden saatavuus on parantunut. Alueella toimii riittävä määrä kuljetuspalveluita laadukkaasti tuottavia taksiryittäjiä.	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaiden liikkumisen tarpeita vastaava määrä kilpailutettuja takseja Asiakastyytyväisyyttä mitataan asiakaskyselyllä Kustannusten seuranta 	Kilpailukyky ja vetovoima. Asukkaiden peruspalvelut.
Sähköisen palvelusetelin käyttöönoton laajentaminen asteittain vammaispalveluissa.	<ul style="list-style-type: none"> Kustannusten seuranta Palvelusetelituottajat eri palveluissa Palvelusetelipäätökset eri palveluissa 	Kilpailukyky ja vetovoima. Asukkaiden peruspalvelut.
Varautuminen maakunta- ja sote-uudistukseen osallistumalla vammaispalveluiden maakunnalliseen suunnitteluun ja kehittämällä yhdyspinta- ja hyvinvointiyhteistyötä. Henkilöstön muutosjohtaminen.	Osallistuminen maakunta- ja sote- uudistuksen työryhmiin ja hankkeisiin.	Asukkaiden peruspalvelut.
Kehitysvammaliiton tekemän palvelurakenteen selvityksen mukaiset kehittämistoimet ja uusien arviointimenetelmien ja toimintatapojen käyttöönotto.	Kehittämistoimien ja uusien arviointimenetelmien käyttöönoton etenemisen seuranta.	Asukkaiden peruspalvelut.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2021 – 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Varautuminen sote-uudistukseen mm. kehittämällä yhdyspinta- ja hyvinvointiyhteistyötä.	Asukkaiden peruspalvelut. Laadukkaat, monipuoliset ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut lisäävät Jämsän seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.
Kehitysvammaliiton tekemän palvelurakenteen selvityksen mukaiset kehittämistoimet.	Asukkaiden peruspalvelut/laadukkaat vammaispalvelut.

Tunnuslukuja

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	541	524	588	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia	31	32	30	määrä
Kuhmoinen				
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	498	520	580	euroa/asukas
Omaishoidontuen saajia	1	2	2	määrä

Vammaispalvelut	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	2 654 474	2 273 704	2 955 390	2 955 390	2 955 390
Menot	-13 562 319	-14 067 310	-14 678 153	-14 678 153	-14 678 153
Toimintakate	-10 907 845	-11 287 596	-11 722 763	-11 722 763	-11 722 763
Poistot	-2 893	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-10 910 738	-11 287 596	-11 722 763	-11 722 763	-11 722 763

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja Mai-Stiina Lampinen

Toiminnan kuvaus

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, omaishoidon ohjauksen, palvelupäivä- ja päiväkeskustoiminnan sekä muistipoliklinikkatoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vastaa 1.9.2015 lukien Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten vanhuspalvelut tuottaa Jämsän kaupunki.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana palvelusopimuksen ohella on ”Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimista” (980/2012) annetussa laissa ja lain muutoksessa (voimaan 1.10.2020) sekä laatusuosituksessa ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023” (STM ja Kuntaliitto 2020) esitetyt linjaukset. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakenteen lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Onnistuminen vanhuspalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävässä.	Järjestämisvastuulla olevien oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen palvelusopimusten vähimmäisvaatimusten ja laatukriteereiden toteutuminen.	Asiakkaiden peruspalvelut
Varautuminen sote-uudistukseen.	Osallistuminen sote-uudistuksen työryhmiin ja hankkeisiin.	Asiakkaiden peruspalvelut

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Varautuminen sote-uudistukseen	Asukkaiden peruspalvelut

Tunnuslukuja

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1028	1117	1138	euroa/asukas
Omaishoidon tuen saajat Jämsä	158	170	170	
Jämsän Terveys/Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut		275	272	asiakkaita keskimäärin/kk
Kuhmoinen				
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	1627	1658	1688	euroa/asukas
Omaishoidon tuen saajat Kuhmoinen	13	13	13	
Tehostetun asumispalvelun asiakkaita, oma toiminta ja ostopalvelut	30	31	30	asiakkaita keskim. /kk
Tk.n vuodeosastot	25	25	25	paikkamäärä

VANHUSPALVELUT	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	11 034 483	10 608 247	10 473 150	10 612 000	10 612 000
Menot	-31 772 172	-33 164 655	-33 171 933	-33 311 000	-33 311 000
Toimintakate	-20 737 689	-22 556 408	-22 698 783	-22 699 000	-22 699 000
Poistot					
Tilikauden tulos	-20 737 689	-22 556 408	-22 698 783	-22 699 000	-22 699 000

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Jyri Moilanen

Toiminnan kuvaus

Terveyspalvelut -tulosalue järjestää pääosin ostopalveluna perusterveydenhuollon lääkäreiden ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, työterveyshuollon palvelut, suun terveydenhuollon palvelut sekä kuntoutuspalvelut. Ympäri vuorokautiselle perusterveydenhuollon päivystykselle on saatu STM:n poikkeuslupa myös 1.1.2021 alkaen. Ostopalvelut tuottaa yhteisyritys Jämsän Terveys Oy. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa aiemmin voimassa olleen sopimuksen sisältö on siirtynyt osaksi JT Oy:n kanssa tehtyä sopimusta 1.1.2016 alkaen. JLT Oy toimii tällä hetkellä JT Oy:n alihankkijana. Jämsän Terveys Oy:n kanssa tehty sopimus on aiempaa JLT-sopimusta merkittävästi laajempi sisältäen myös työterveydenhuoltopalvelut, suun terveydenhuollon, kuntoutuksen, tukipalvelut ja dialyysin. Jämsän kaupunki on palvelujen järjestäjä, mutta se omistaa myös 49 % Jämsän Terveys Oy:stä. Laboratoriopalvelut ostetaan Fimlab Oy:ltä, lääkehuolto sekä osa kuvantamispalveluista Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kuvantamis- ja apteekkilikelaitokselta.

Sote-yhteistoiminta-alueen toisen kunnan, Kuhmoisten, palvelut tuotetaan osin omana toimintona, osin edellä mainittujen yritysten sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin toimesta. Suun terveydenhuollon palveluiden tuottamiseen käytetään osin myös muita ostopalveluja, kun rekrytoinneissa ei ole onnistuttu. Suun terveydenhuollon palvelujen kustannukset ovat Kuhmoisissa ostopalveluiden käytön myötä korkeammat kuin mitä palvelu olisi omana toimintana tuotettuna.

Sekä Kuhmoisissa että Jämsässä perusterveydenhuollon palvelutaso on ollut hyvä ja palveluiden saatavuus toivotulla tasolla. Palveluiden saatavuuteen on vaikuttanut keväällä 2020 vahvasti pandemiatilanne. Varsinaista jonoa on kertynyt lähinnä Jämsässä suunterveydenhuollon puolelle, mutta sielläkin palvelut pystytään tuottamaan vaadittujen aikarajojen puitteissa. Kuhmoisten osalta palveluiden saatavuuteen vaikuttaa tilapäisesti lomakaudet, koska pienessä kahden lääkärin yksikössä henkilökunnan lomat vaikuttavat merkittävästi kiireettömien palveluiden tuotantoon. Sijaisrekrytoinnissa on kuitenkin onnistu hyvin ja varsinaisia hoitojonoja ei ole päässyt kertymään.

Tulosalueeseen sisältyvät myös ympäristöterveydenhuollon palvelut, joita tuottaa yhteistoiminta-alueelle Keuruun johtama ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue.

Tavoitteet vuodelle 2021

Vuoden 2021 osalta Jämsässä palveluntuotannossa Jämsän Terveys Oy tulee edelleen kehittämään voimakkaasti digitaalisia palveluita. Erityisosaamista vaativat palvelut, kuten diabeteksen hoidon etäpoliklinikka, on ollut kokeilussa jo vuonna 2020 ja sitä viedään eteenpäin ja odotetaan ensimmäisiä alustavia tuloksia sen vaikuttavuudesta. Lisäksi käyttöön on tulossa kuntalaisilla mobiilialusta ja uusi palautteen keräämismalli (NPS) happy or not -laitteiden tilalle.

Hallinnollisesti kaupungin ja yhtiön välistä yhteistyötä ja valvontaa tiivistetään. Henkilökunnan koulutuksien määrää tullaan ensi vuonna seuraamaan tarkennetusti, sillä vuonna 2020 pandemiatilanteen vuoksi koulutuksia perutui paljon ja kouluttautuminen on muuttunut paljon etäpohjaiseksi.

Ympäri vuorokautista päivystystä tulla kehittämään akuuttilääketieteen erikoislääkärin johdolla ensi vuonna. Tavoitteena on, kuten tähänkin asti, tehokkaampi ja nopeampi potilaskohtainen hoitokokonaisuus huomioiden mahdollisimman hyvä potilaan kohtaaminen ja asiakastytytyväisyys.

Kuhmoinen osallistuu Pirkanmaan maakunnalliseen perusterveydenhuollon kehittämiseen ja siihen varataan henkilötöpanosta ensi vuodelle. Sote-kehittämistyön omavastuuosuutta katetaan henkilöstön työpanoksella. Perusterveydenhuollon avovastaanotto toiminnan muutoksiin sisältyy mm. perusterveydenhuollon ja kuntoutuksen uudet toimintamallit.

Lisäksi sekä Kuhmoisissa että Jämsässä tullaan panostamaan myös julkisten digitaalisten palveluiden kehittämiseen ja käyttöönottoon. Tällaista edustaa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen palvelu- ja asiointikanava Omaolo. Lautakunta on kokouksessaan 9/2020 hyväksynyt sen käyttöönoton. Omaolon laajentaminen valtakunnan tasolla on osa sote-kehittämistyötä.

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävässä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit ja niiden toteutuminen (kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Kuhmoisten yksikköjen toiminnan aktiivinen johtaminen ja tukeminen arkityössä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllisten yksikkökokousten pitäminen (kyllä/ei, puutteet) Kliinisen työn laatua mittaavien indikaattoreiden käyttöönotto vuoden 2020 aikana 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Aktiivinen osallistuminen terveydenhuollon kehitystyöhön ja maakuntaudistuksen valmisteluun.	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuminen maakuntaudistuksen työryhmiin (kyllä/ei) Palveluiden saatavuus säilyy nykyisellään (kyllä/ei) Leikkaustoiminnan säilyminen Jokilaakson sairaalassa 	Kilpailukyky ja vetovoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Palvelusopimuksen toteutumisen varmistaminen hyvässä yhteistyössä Jämsän Terveys Oy:n kanssa	Hyvä ja vaikuttava palvelutuotanto tukee koko kaupungin menestystä sekä sen kilpailukykyä ja vetovoimaa
Maakuntaudistukseen valmistautuminen ja Jokilaakson sairaalan aseman turvaaminen	Jämsän seudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman sekä edunvalvonnan turvaaminen.

Tunnuslukuja

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	555	585	576	euroa/asukas
Kuhmoinen				
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä	561	534	527	euroa/asukas

TERVEYSPALVELUT	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	5 303 665	5 361 191	5 341 070	5 341 070	5 341 070
Menot	-16 492 855	-16 953 223	16 802 410	16 801 352	16 801 352
Toimintakate	-11 189 190	-11 592 032	-11 461 340	-11 460 282	-11 460 282
Poistot	-7235	-91 650	27 910	27 910	27 910
Tilikauden tulos	-11 196 425	-11 683 682	-11 489 250	-11 488 192	-11 488 192

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: hallintoylilääkäri Jyri Moilanen

Toiminnan kuvaus

Erikoissairaanhoiton tulosalue järjestää yhteistoiminta-alueen erikoissairaanhoiton palvelut. Yhteistoiminta-alue kuuluu Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin. Palveluiden tuotannosta vastaa Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa palvelut yhteistyössä mm. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa. Paikallisesti tuotettavien erikoislääkäripalveluiden määrä on lisääntynyt joka vuosi. Jokilaakson sairaalan leikkaustoiminta on aluehallintoviraston tarkkailun ja selvityksen alla. Leikkaustoiminnasta on valvovalle viranomaiselle annettu selvitys viimeksi heinäkuussa 2020. Leikkaustoiminnan säilyttäminen Jokilaakson sairaalassa mahdollisimman laajamittaisena on yksi tärkeimmistä tavoitteista lähivuosina. Vaativat erikoissairaanhoiton palvelut hankitaan Pirkanmaan ja vähäisemmässä määrin myös Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikkö, joka jatkaa toimintaansa entisen käytännön mukaisesti Jämsän Terveys Oy:n tuottamana, mutta toimii samalla Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin ns. satelliitityksikkönä.

Erikoissairaanhoidon kulut kuuluvat Jämsän osalta Jämsän Terveydelle. Kuhmoisten osalta kustannukset ovat vaikeasti ennakoitavissa, koska yksittäiset potilastapaukset vaikuttavat pienessä kunnassa erikoissairaanhoidon menoihin suuresti. Laajalla paikallisella palveluntuotannolla ja hyvällä perusterveydenhuollon resursseilla pystymme vaikuttamaan erikoissairaanhoidon kustannuksiin osittain.

Tavoitteet vuodelle 2021

Erikoissairaanhoidon osalta Jämsässä panostetaan tulevanakin vuonna entistä enemmän paikallisen osaamisen kehittämiseen ja mahdollisimman paljon palveluiden tuottamiseen paikallisesti. Tätä edustaa esimerkiksi oman nefrologin palkkaaminen, jolloin dialyysiyksikön johtaminen voidaan entistä tehokkaammin hoitaa Jämsässä. Toki TAYS:n alaisuudessa edelleen.

Yhteistyötä sairaanhoitopiiriin, kaupungin ja Jokilaakson sairaalan sekä Jämsän Terveys Oy välillä tiivistetään ja tiedonkulkua tehostetaan. Tässä avainroolissa toimii hallintoylilääkäri, joka osallistuu niin sairaanhoitopiiriin tilaajarenkaan pääneuvottelijakokouksiin sekä säännöllisiin kokouksiin Jämsän Terveys Oy:n ja Jokilaakson sairaalan edustajien kanssa.

Kuhmoisten osalta pyritään asiakkaita hoitamaan edelleen mahdollisimman nopeasti ja lähellä, eli alueellista Jokilaakson sairaalaa ja sen palveluita käytetään paljon myös jatkossa.

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Onnistuminen palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä palvelusopimusten valvonta- ja ohjaustehtävässä.	<ul style="list-style-type: none"> Säännölliset, sovitut ohjaus- ja valvontakäynnit ja niiden toteutuminen (kyllä/ei) Palvelusopimusten seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei, puutteet) Kuhmoisten palvelujen järjestämisen ja tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei) 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
ESH-palvelujen turvaaminen nykyisessä laajuudessa Jokilaakson sairaalassa	<ul style="list-style-type: none"> Leikkaustoiminta jatkuu (kyllä/ei) 	Kilpailukyky ja vetovoima
Erikoissairaanhoidon palvelut ja niiden kustannustason säilyttäminen nykyisellään	<ul style="list-style-type: none"> Pirkanmaan sairaanhoitopiiristä ja Jokilaakson sairaalasta ostettavien erikoissairaanhoidon palvelujen toteuman seuranta erikoisaloittain. 	Asukkaiden peruspalvelut Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Maakuntaudistukseen valmistautuminen, maakunnallisen roolin vahvistaminen	Kilpailukyky ja vetovoima sekä asukkaiden peruspalvelut
Jokilaakson sairaalan integrointi kiinteäksi osaksi tulevan maakunnan toimintoja.	Kilpailukyky ja vetovoima sekä

Tunnuslukuja

Jämsä	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä	1235	1189	1236	euroa/asukas
Kuhmoinen				
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä	1461	1523	1564	euroa/asukas

Erikoissairaanhoido	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	7 430 211	6 527 600	6 414 300	6 414 300	6 414 300
Menot	32 357 026	30 281 698	31 075 770	31 075 766	31 075 766
Toimintakate	-24 926 815	-23 754 098	-24 661 470	-24 661 466	-24 661 466
Poistot	258	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-24 927 073	-23 754 098	-24 661 470	-24 661 466	-24 661 466

Ostopalvelut (Jämsän Terveiden kanssa solmitun palvelusopimuksen mukainen palvelukuvaus ja vaadittu palvelutaso):

Dialyysi
Jokilaakson sairaala
- Paikalliset erikoissairaanhoidon palvelut Jämsä
- Erikoissairaanhoidon ostopalvelut

4.4 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Sivistystoimi	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	2 853 194	2 993 936	3 347 810	3 404 807	3 408 807
Myyntituotot	838 164	683 370	712 770	713 000	714 000
Maksutuotot	1 194 848	915 100	954 800	1 003 807	1 004 807
Tuet ja avustukset	395 696	1 057 670	1 346 240	1 346 000	1 347 500
Muut tuotot	424 486	337 796	334 000	342 000	342 500
Toimintakulut	-36 868 657	37 752 160	38 199 690	38 077 089	37 875 089
Henkilöstökulut	-21 414 903	21 977 618	22 569 060	22 560 000	22 475 089
Palvelujen ostot	-8 706 526	8 653 762	8 459 360	8 450 000	8 400 000
Aineet, tarvikkeet	-863 343	905 110	904 540	904 000	900 000
Avustukset	-782 405	793 000	833 500	823 000	800 000
Muut kulut	-5 101 480	5 422 670	5 433 230	5 340 089	5 300 000
TOIMINTAKATE	-34 015 463	-34 758 224	-34 851 880	-34 672 282	-34 466 282
Poistot ja arv.alennukset	-154 984	-253 490	253 490	253 490	253 490
TILIKAUDEN TULOS	-34 170 447	-35 011 714	-35 105 370	-34 925 772	-34 719 772
TILIK.YL/ALIJÄÄMÄ	-34 170 447	-35 011 714	-35 105 370	-34 925 772	-34 719 772

Toiminnan kuvaus

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala haluaa rakentaa tulevaisuuden osaamista kaikille ja tekee sen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin strategian mukaisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävä. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Gradia Jämsä ja maakunnalliset korkeakoulut. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä, että kaupungin elinvoimatekijöitä.

Talousarvion tavoitteet on valmistelu strategian linjausten mukaisesti. Sivistyslautakunta on päättänyt tavoitteille painopistealueet, jotka pääosin kiinnittyvät hyvinvointikertomukseen. Nämä painopistealueet arvioidaan lautakuntatasolla.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla. Syntyvien lasten ikäluokka on pienentynyt 2010-luvun alkuvuosien noin 200 lapsesta merkittävästi ja perhepalvelukeskuksen ennuste vuoden 2021 on 100 syntyvää lasta. Asiaan vaikuttavat niin monet tekijät. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten lukumäärä vähenee. Osallistumisasteeksi on arvioitu 75 %. Myös perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskelijamäärät alenevat. Lukiokoulutuksen osalta opiskelijamäärän arvioidaan kuitenkin nousevan uudelleen nykytasolle 2020-luvun puolivälissä. Myös elämäntalutopalveluissa on nähtävillä asiakasmäärien vähentymistä. Äkillisen rakennemuutoksen vaikutuksia lasten ja nuorten ikäluokkiin sekä aikuisväestöön voidaan arvioida tosiasiallisesti vasta syksyllä 2021 ja sen jälkeen. Arviotuihin tuen tarpeiden lisääntymiseen on varauduttu psykososiaalisen tuen suunnitelmalla, jonka käsittely on kuitenkin kesken valtionhallinnolla.

Varhaiskasvatuksessa ennakoitaan Palomäen 42-paikkaisen päiväkodin sulkemista 1.8.2022 ja asia on otettu huomioon henkilöstösuunnitelmassa. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen budjettiriihi pitää sisällään esityksen vuoden 2021 talousarviossa asiakasmaksujen tulojen nostamisesta 31 %:lla ja toisen lapsen enimmäismaksun laskemisesta 50 %:sta 40 %:iin 1.8.2021 alkaen. Asian valmistelu on keskeneräinen. Asian valmistelua jatketaan ja asia tuodaan päätettäväksi vuoden 2021 lisätalousarviossa. Budjettiriihen linjausten mukaan valtio kompensoisi asian kunnille.

Kaupungin talouden heikkenemisestä johtuen suunniteltu Viiskulman päiväkodin peruskorjauksen tarkoituksenmukaisuus on arvioitava uudelleen, mikäli Palomäen päiväkodin tilat on edelleen mahdollista vuokrata päiväkotitoimintaa varten.

Talousarvioesitys pitää sisällään varhaiskasvatuksen opettajille ja esimiehille suunnatun palkkaohjelman 1.8.2021 alkaen. Perusteena on kaupungin kilpailukykyyn edistäminen rekrytointitilanteissa ja pitovoiman lisääminen suhteessa nykyiseen henkilökuntaan. Varhaiskasvatuksen aluejakoa uudistetaan ja muutoksella tavoitellaan esimiestyön selkeyttämistä jaetulla johtajuudella/pari johtajuudella ja pedagogiikan vahventamista.

Perusopetuksessa oppilasmäärän pieneneminen vaikuttaa sarjaisuuksiin: 2021-2023 sarjaisuuksiin vaikutus on 8 perusopetusryhmää; ennustejakson loppuun mennessä kuluvaan lukuvuoteen nähden 21 perusopetusryhmää. Kouluverkon osalta noudatetaan Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 päättämää linjausta.

Lv. 2019-2020 käynnistynyt koulutusmatkailuhanke on lepotilassa koronapandemiasta johtuen. Tämän hetkinen arvio on, että käytännön toimia eli kouluvierailuja ei pystytä tosiasiallisesti toteuttamaan ennen kattavaa rokotteen käyttöönottoa. Terveysturvallisuuskohdat painavat asiassa tällä kertaa muita näkökohtia enemmän. Vuoden 2021 aikana selvitetään vakinaistamisen reunaehdot ja organisoitumismuodot.

Oppivelvollisuuden uudistaminen on otettu talousarvioesityksessä huomioon niiltä osin kuin tietoa on ollut saatavissa. Resurssit on varattu perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Koulutuspoliittinen uudistus astuu voimaan 1.8.2021, osin jo vuoden 2021 alusta. Uudistuksen tavoitteena on väestön osaamis- ja koulutustason nostaminen, oppimiseröjen kaventaminen ja koulutuksellisen tasa-arvon lisääminen. Uudistus jakaantuu rakenteellisiin uudistuksiin, oppivelvollisuuden jatkamiseen 18 ikävuoteen. ja maksuttomaan toisen asteen koulutukseen.

Uudistus jatkaa oppivelvollisuusikää, laajentaa maksuttomuuden toiselle asteelle. Uudistus pitää sisällään koko joukon säädelyjä valvontaan ja ohjaukseen liittyviä velvoitteita erityisesti asuinkunnalle ja oppilaitoksille. Asuinkunnalla viimekätinen ohjaus- ja osoittamisvastuu. Opiskelijoilla säilyy vapaa hakeutumisoikeus. Opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan koulutukseen (16 §) sen kalenterivuoden loppuun jolloin täyttää 20-vuotta. Vapaaehtoisten opintoretkien osalta maksujen periminen opiskelijoilta on mahdollista. Koulumatkautuen raja on 7 km. Kunnalla tai koulutuksen järjestäjällä ei ole velvollisuutta kuljetusten järjestämiseen. Uudistuksen myötä muodostetaan uusi koulutuskokonaisuus TUVA-koulutus (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus) 1.8.2022 alkaen.

Lukion opetussuunnitelmaa on uusiutumassa ja se on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2021 lukio-opinnot aloittavilla. Uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Nykyisten kurssien sijaan opinnot tulevat koostumaan eri oppiaineiden moduuleista koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia

Korkeakouluopinnoissa vuonna 2021 arvioidaan aloittavan seuraavat kokonaisuudet:

Sairaanhoitajakoulutuksen perusopinnot 55 op lähihoitajakoulutuksen omaaville (JAMK) ja erityispedagogiikan opintokokonaisuus 25 op (JYU)

Elämänlaatupalveluissa pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta –palvelukokonaisuudesta suunnitellaan moderni ja houkuttava kohtaamispaikka ja olkkari kaikille. Palvelutarjonta rakennetaan kuntalaisia laajasti osallistavin menetelmin; palvelumuotoilu ja asiakasraatitoiminta. Palvelukokonaisuus vaikuttaa myönteisesti asiakasmääriin. Opistojen opiskelijamäärien arvioidaan pienenevän. Asian johdosta maltillisia muutoksia on tehty järjestettävän opetuksen määrään. Kulttuuripalvelut järjestetään vuoden 2014 linjausten mukaisesti.

Talousarvioon on sisällytetty maakuntaviestin järjestelykustannukset. Uimahallipalvelun osalta joudutaan varautumaan koronaepidemian johdosta asiakasmäärän pienenemiseen. Erityisesti ikääntyvien asiakkaiden määrä on vähentynyt epidemiasta johtuen.

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta on päättänyt vuoden 2021 ja lukuvuoden/toimintakauden 2021-2022 taksat ja maksut talousarviokokouksessaan. Taksat ja maksut ovat vuoden 2020 mukaiset. 1 lisätalousarviossa. Budjettiriihen linjausten mukaan valtio kompensoisi asian kunnille.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla	€/asukas väestön koulutustaso	Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta	Kuvailu	Kilpailukyky ja vetovoima

Tunnuslukuja

	TP 2019	TA + Lta 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintakate € / asukas	1657,78	1693,88	1722,83	1736,38	1727,64

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta	Kilpailukyky ja vetovoimaisuus, peruspalvelut, lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Koulutusmatkailu	Kilpailukyky ja vetovoima, lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Hallitusohjelmasta painotukset; oppivelvollisuuden pidentäminen, oppilas- ja opiskelijahuolto, oppilaaohjaus	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Kaupunkikulttuurin tukeminen;	Kaupungin elinvoima; kaupunkikulttuurin kehittämisen vaikutukset asukkaiden pysymiseen ja tänne hakeutumiseen; nuoret
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut

Väestön koulutustaso

	tot 2009	tot 2014	tot 2017	tot 2018	ta2019	ta2020	ta2021	ts2022	ts2023
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18695	18075	17859					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	6220	5644	5365					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	30,0	31	29	27	26	25
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12475	12431	12 494					
Suorittaneita %	62	67	69	70	69	71	73	74	75
Toinen aste yhteensä	8034	8338	8339	8210					
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	46					
Korkea-aste yhteensä	4077	4137	4092	4115					
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23					

toteumatiedot tilastokeskuksen tietokannasta (tarkastettu 6.10.2020)
äkillisen rakennemuutoksen vaikutuksia ei pystytä arvioimaan.

Riskienhallinta

TULOS-ALUE	RISKIN KUVAUS (SYY JA SEURAUUS)	VAIK.	TOD. NÄK	RISKI-LUKU	HALLINTATOIMENPITEET (MITÄ, KUKA, MIHIN MENNESSÄ)
Talouden tasapaino ja talous	1. Talousarvio; määrärahojen riittävyys: tiedossa olevat asiat, lakimuutokset.> kaikki ei ennakoitavissa ,ennakoimattomat palvelutarpeen lisäykset (ÄRM), ennakoimattomat palvelutarpeiden vähennykset (ÄRM) yhteensovittaminen 2. Hanketoiminnan laajuus 3. Koronaepidemian vaikutukset: kustannusten kasvu ja tulojen väheneminen	2	3	6	1.1. talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva , proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa 1.2. hanketoiminnan hallinnointiin sivistystoimelle osoitetaan resurssit sekä suunnittelu, toimeenpano, seuranta, arviointi, johtopäätökset, toimenpiteet, raportointi 1.3. korona; markkinointi ja tiedottaminen ja sitä kautta vaikuttaminen asiakasmäärien lisääntymiseen seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet terveys- turvallisuusnäkökohdat painottuvat ihmisten valinnoissa

Toiminnan laatu	1. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen; täyttölupien saannin kiristyminen 2. Digitalisaatio; osaaminen, laitteet ja sovellukset, fyysisten käyntien väheneminen, kaikkea toimintaa ei voida viedä verkkoon 3. Korona; hyvinvoinnin heikkeneminen, kielteiset vaikutukset oppimistuloksiin, henkilökunnan saatavuuteen liittyvät riskit	3	2	6	<p><u>2.1. työnantajamaine ja kilpailukyky:</u> 1) rekrytointien oikea-aikaisuus ja prosessin nopeus, 2) rekrytointikanavat, 3) rekrytoinneissa onnistuminen, 4) perehdys 5) täydennyskoulutus ja osallisuus 6) sijaisuudet: yhteistyö toimialan sisällä ja naapurikuntien kesken</p> <p><u>2.2. digitalisaatio</u> 1) tieto- ja viestintästrategia/ käynnistyy 11/2020, 2) yhteiskuntavastuu jämsäläisten osallisuudesta ja osaamisesta digimaailmassa, esim asiakkaiden digiopastus kirjastopalveluissa, vapaan sivistystyön koulutusten kohdentaminen 3) digitaalisten palvelujen markkinointi ja niistä tiedottaminen -> vaikuttaa kohtaan 2.3. (hyvinvointi)</p> <p><u>2.3. korona</u> 1) oikein-aikaiset ja oikein kohdennetut tukitoimet, 2) hanketoiminnan kautta resursseja tuen tarpeisiin, 3) toimiva, proaktiivinen yhteistyö eri tahojen kanssa</p>
Turvallisuus ja jatkuvuus	1. Arjen turvallisuus 2. Koronaepidemiasta johtuvat; ->tilanne voi eskaloitua nopeasti ->suositusten ja ohjeiden nopea muuttuminen; niiden löytäminen ->alueellinen hallintamalli; tuottaa eroavaisuutta kuntien välillä soveltamisessa -> pitkäkestoisen tilanteen vaikutukset; ei ole resursoitu henkilöstöä, tehdään osana perustyötä	3	3	9	<p><u>3.1. arjen turvallisuus:</u> 1) turvallisuussuunnitelmien ajantasaisuus, vaadittujen harjoitusten toimeenpano, vaadittujen koulutusten mahdollistaminen ja hyväksytyt suoritukset niissä. Tästä kokonaisuudesta valmistellaan tulosaluetasoinen koonta, josta vuotuisesti toteutettavat asiat koottu ja jonka avulla raportoidaan; 2) työ- ja oppimis/asiakasympäristön turvallisuus toimiva, proaktiivinen yhteistyö elinvoimatoimialan ja liikelaitoksen sekä eri viranomaisten kanssa; vikailmoitusten tekeminen heti, kun ongelma havaitaan.</p>

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä.

Hallintopalvelu tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Toimialan talousarvion ei sisälly omarahoitusosuuksia muulle hanketoiminnalle. Hankkeita tulee kiihtyvällä tahdilla jatkuvasti hakuun. Talousarvion valmistelu ei mahdollista omarahoitusosuuksien esittämistä vaan niihin joudutaan palaamaan lisätalousarvioissa. Ongelmana on myös se, että etukäteen kokonaisnäkömää haettaviksi tulevista avustuksista on erittäin vaikea tehdä. Toimialalla ei ole myöskään hankekoordinointiin tai hakuun erillistä resurssia, mikä on otettu huomioon riskiarvioinnissa.

Sivistyslautakunnan kokouksista puolet toteutetaan verkossa; koronaepidemiasta johtuen todennäköisesti enemmänkin.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.	€/asukas kuvailu	Koko strategia
Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteuttamisessa tukeminen.	kuvailu	Peruspalvelut
Kuntavaalien jälkeen valitun sivistyslautakunnan perehdyttäminen ja päätöksenteon tukeminen.	kuvailu (lautakunta arvioi kollegiona)	Kiinnitty kuntalain kautta strategiaan

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TA + Lta 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintakate € / asukas	14,54	15,92	13,21	12,75	12,75	12,75

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta	Kilpailukyky ja vetovoimaisuus, peruspalvelut, lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Oppivelvollisuusudistus	peruspalvelut, lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Koulutusmatkailu	Kilpailukyky ja vetovoima, lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut

Siv.toimen hallinto	TP 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	1 382	440	440	440	440
Menot	322 655	272 042	257 990	257 995	257 995
Toimintakate	-321 273	-271 602	-257 550	-257 555	-257 555
Poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-321 273	-271 602	-257 550	-257 555	-257 555

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Palvelujen piirissä arvioidaan olevan 75 % ikäryhmästä, esiopetuksessa luonnollisesti kaikki. Lasten lukumäärä vuonna 2021 arvioidaan olevan 603 lasta, vuonna 2022 564 lasta ja vuonna 2023 525 lasta. Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Kesken toimintavuotta tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

Varhaiskasvatuslaki ja -asetus muuttuivat 1.8.2020. Lakimuutoksen myötä lapsen oikeutta varhaiskasvatukseen ei enää rajata. Samoin päiväkodeissa kasvattajien ja yli 3-vuotiaiden, yli viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevien välinen suhdeluku muuttui aiemmasta 1/8:sta 1/7:ään. Tämä vaikutti päiväkotiryhmien paikkalukuun vähentävästi niin, että aiemman 24 sijaan ryhmässä saa olla enintään 21 kokopäiväpaikkaa.

Ikäluokkien huomattava pieneminen vaikuttaa kuitenkin selkeästi palveluntarpeisiin tulevana vuosina. Lähinnä ongelmana on ennakoimisen vaikeus erityisesti syntyvien ikäluokkien vaihtelusta johtuen. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten suhteellinen osuus 1 – 5 vuotiaiden ikäluokasta on kasvanut viime vuosina varsinkin alle 3-vuotiaiden lasten osalta.

Lasten ikäluokan ja sitä kautta palvelutarpeen pienenemiseen on varauduttu ratkaisulla, jossa kaupungin omaa palvelutuotantoa on ulkopuoliselta vuokratuissa tiloissa. Palomäen päiväkodin toiminta voidaan nykyisen arvion mukaan lakkauttaa syksyllä 2022 mikäli varhaiskasvatukseen osallistumisaste ei lähde nousemaan. Henkilöstön osalta arvioidaan voitavan hyödyntää eläkkeelle siirtymisiä ja määräaikaista vakanssitäyttöä toimintakaudella 2021-2022. Kaupungin taloudellisen tilanteen heikentymisen johdosta on perusteltua tehdä uudelleen arviointi Viiskulman päiväkodin peruskorjauksen tarkoituksenmukaisuudesta, jos Palomäen päiväkodille vuokratut tilat olisivat edelleen käytettävissä päiväkotitoimintaan.

Ikäluokkien pienenemisen johdosta perheille maksettavien avustusten määräraha-avauma pienenee. Edelleen ikäluokkien pienenemiset ja asiakasmaksujentulojen muutokset 1.8.2020 indeksitarkistuksesta johtuen vähentävät tuloja 8 % vuoden 2020 ensimmäiseen lisätalousarvioon verrattuna.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen budjettiriihen mukaan vuoden 2021 talousarviossa asiakasmaksujen tulorajat nousevat 31 %:lla ja toisen lapsen enimmäismaksu laskee 50 %:sta 40 %:iin 1.8.2021 alkaen. Asian valmistelu on keskeneräinen. Asian valmistelua jatketaan ja asia tuodaan päätettäväksi vuoden 2021 lisätalousarviossa.

Jämsän päivitetty esiopetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2020. Varhaiskasvatuksen arviointijärjestelmän ja –käytäntöjen valmistelu on aloitettu. Varhaiskasvatuksen tietovaranto Varda, otetaan käyttöön asteittain vuosien 2019 - 2020 aikana.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma on kolmivuotinen. Talousarviossa on varauduttu jatkamaan vuoden 2021 ajan varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon 1.8.2020 alkanutta kehittämishanketta. Hanke jatkaa varhaiskasvatuksen perhetyön sekä varhaiserityiskasvatuksen kehittämistä aiempien hankkeiden pohjalta. Talousarvioesityksessä on arvioitu, että v. 2021 haettavaksi tuleva hanke alkaa vuoden 2022 alussa. Näin ollen hankkeesta on ei ole tehty esitystä talousarvioon. Positiivisen diskriminaation hankkeen kestoaikaa on jatkettu 30.6.2021 saakka. Lisäksi jatketaan 1.10.2020 alkavaa perhepäivähoitajien pedagogisen osaamisen ja perhelähtöisen toimintakulttuurin vahvistamisen hanketta 31.5.2021 saakka. Erityisavustus on tarkoitettu varhaiskasvatukseen koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020-2021.

Pysyvä henkilöstö on yksi keskeinen varhaiskasvatuksen laatutekijä. Pitovoiman ja vetovoiman edistämiseksi esitetään varhaiskasvatuksen opettajien ja varhaiskasvatuksen esimiesten palkkaohjelmaa 1.8.2021 alkaen. Tavoitteena on palkkauksen tarkistaminen lähikuntia vastaavalle tasolle. Palkkaohjelmaan on erillinen varaus vuoden 2021 talousarviossa.

Varhaiskasvatuksen aluejakoa uudistetaan ja muutoksella tavoitellaan esimiestyön selkeyttämistä jaetulla johtajuudella/pari johtajuudella ja pedagogiikan vahvistamista. Kuuden toiminnallisen alueen sijaan alueita on kolme 1.8.2021 alkaen

Tavoitteet vuodelle 2020

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Tavoite: Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut	Mittarit: €/asukas, €/hoitolapsi, varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat kuvailu	Asukkaiden peruspalvelut
Tavoite: Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla	Mittarit: asiakaskyselyt lapsille vuosittain; kokonaistulos asiakaskyselyt huoltajille vuosittain eri teemoista; kokonaistulos henkilöstökyselyt vuosittain eri teemoista; kokonaistulos kuvailu	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
lasten ikäluokan pieneneminen; ennakointitoimenpiteet ja palveluverkko	palveluverkon sopeuttaminen vastaamaan palvelutarvetta; talouden tasapaino
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja rekrytointi	osaava henkilöstö, palvelun laatu
Yhteisöllisyyden sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen	tukee lasten ja perheiden hyvinvointia

Syntyneet vv. 2012-2019 ja ennuste 2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	ennuste 2020*
Syntyneet koko Jämsä	207	171	153	160	134	113	132	80	100

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2019	% päivä-hoidossa	TA 2020	% päivä-hoidossa	TA 2021	% päivä-hoidossa	TS 2022	% päivä-hoidossa	TS 2023	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	695	72 % (500)	695	75 % (522)	613	75 % (464)	564	75% (423)	535	75% (401)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP 2018	TP2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS2023
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	723	723	722	727	719	677
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	707	675	661	603	564	525
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	504	491	497	447	414	399
Lapsia esiopetuksessa	203	184	162	156	150	126
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitotuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha)	258	223	215	200	190	190
Lapsia yksityisissä päiväkodeissa	10	7,5	0	0	0	0
Lapsia vuorohoidossa	68*	102	95	60	60	60

*) tilanne 31.12.2018.

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:in, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa. Mikäli 5-vuotiaiden maksuton varhaiskasvatus toteutuu ja koko ikäluokka tulee palveluiden piiriin, lapsimäärät lisääntyvät noin 30 lapsella vuosittain. Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Tunnuslukuja

	TA 2018	TP 2018	TP 2019	TA +Lta 2020	TA 2021	TS 2022	TS2023
Toimintakate € / asukas	477	473,70	478,55	492,84	501,38	500,65	486,97
toimintakate €/hoitolapsi	14036	13801	14305	15381,17	16 672,74	17 706,84	18 156,37
varhaiskasvatus päiväkodissa € /hoitopäivä//lapsi	86,63	91,14	104,22	98,12	101,50	100,84	98,09
varhaiskasvatus perhepäivähoito €/hoitopäivä/lapsi	57,53	61,25	55,89	62,62	63,04	63,45	61,72

Varhaiskasvatus	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	1 109 059	1 105 173	925 440	957 433	1 086 433
Menot	10 752 271	11 040 172	10 979 100	10 944 094	10 800 094
Toimintakate	-9 643 212	-9 934 999	-10 053 660	-9 986 661	-9 713 661
Poistot	5 555	14 110	14 110	14 110	14 110
Tilikauden tulos	-9 648 767	-9 949 109	-10 067 770	-10 000 771	-9 727 771

Perusopetus

Tulosalueen esimies: ma. opetusjohtaja-opistojen rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhoillon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen. Entistä laajemman oppivelvollisuuden on tarkoitus astua voimaan 1.8.2021. Lakia on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, joiden oppivelvollisuus nykyisen lain mukaan päättyy vuonna 2021. Tuva-koulutuksen (eli tutkintoon valmentavan koulutuksen) suunnitteluun on varauduttu Jämsän perusopetuksessa määrärahavarauksella talousarviovuodelle 2021. Oppivelvollisuus uudistukseen on varauduttu lisäämällä oppilaanohjauksen resursseja ja tuva-koulutuksen suunnittelu- ja koordinointiresursseja.

Oppilasmäärä lv. 2020-2021 yhteensä 1 815 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2021-2022 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1 769 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2026-2027 mennessä 1 352 oppilaaseen. Sarjaisuudet vähenevät suunnittelukautena kahdeksalla ja ennustejaksolla noin 20:llä. Tähän arvioidaan voitavan vastasta eläkkeelle siirtymisillä ja tarvittaessa tehtäviä avautuu myös hanketoiminnan kautta.

Jämsän kaupunginvaltuusto päätti 17.4.2019 § 17, että mikäli Koskenpään, Länkipohjan tai Juokslahden koulun oppilasmäärä vähenee 30 oppilaaseen, niin kyseisen koulun lakkautusprosessi käynnistetään välittömästi siten, että koulu lakkautuu seuraavana parittomana vuonna. Oppilasmäärän tarkastelu tehdään vuosittain. Oppilasennusteen mukaan Länkipohjan koulu alittaa oppilasmäärän suunnittelukaudella. Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-2.-luokkalaisten määrä on vähentynyt oppilasmäärän vähenemisen vuoksi

Opetushallitus päivitti perusopetuksen opetussuunnitelmaa arvioinnin osalta. Jämsässä uudistuneet arviointikäytänteet otettiin käyttöön 1.8.2020 alkaen, jolloin mm. jatkuvan ja korjaavan palautteen oppilaalle antavan arvioinnin dokumentointivelvoite poistui. Opetushenkilöstö perehtyy uuteen arviointikulttuuriin lukuvuoden aikana, ja todistusohjeet päivitetään vastaamaan uusia linjauksia.

Arvioinnin yhdenvertaisuutta parannetaan laatimalla päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Opetushallitus julkaisee nämä kriteerit vuoden 2021 alussa, ja ne otetaan käyttöön 1.8.2021, jolloin 9. luokan aloittavat oppilaat saavat päättöarviointinsa näiden kriteerien perusteella.

Tuntijakoasetusta muutettiin siten, että A1-kielen opetus alkoi lukuvuonna 2019-2020 kaikilla oppilailta 1. vuosiluokalla. Asetuksen myötä koko perusopetuksen tuntimäärä kasvoi kahdella (2) vuosiviikkotunnilla, kun vierasta kieltä opiskellaan yksi tunti viikossa 1. ja 2. vuosiluokalla. Jämsän perusopetus on mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on tarkoitettu 6. ja 9.-luokkalaisten oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjyyskasvatusta.

Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kolmivuotisen kehittämissuunnitelman tavoitteena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja oppimistuloksia, vahvistaa lasten saamaa tukea sekä vahvistaa opetuksen laatua. Ohjelman toimenpiteille on suunnattu rahoitusta vuosille 2020-2022.

Jämsän perusopetus on saanut vuonna 2020 koulutuksellisen tasa-arvon valtionavusta 347 000€ ja osa tästä avustuksesta siirtyy käytettäväksi vuodelle 2021. Avustusta tullaan käyttämään resurssiopettajien, nuorisotyöntekijöiden, erityisopettajien ja opinto-ohjaajan palkkaamiseen. Vuodelle 2021 on myös arvioitu saatavan koulutuksellisen tasa-arvon valtionavustusta.

Jämsän perusopetus sai koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen 360 000€ valtion erityisavustusta. Lasten ja nuorten sosiaalisiin suhteisiin ja korona-ajan aiheuttamien tuen tarpeiden paikkaamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota. Tuen toimenpiteissä kiinnitetään huomio ennakointiin sekä tuen oikea-aikaisuuteen. Avustuksella palkataan sosiaaliohjaajia, erityisopettajia, resurssiopettajia sekä koulupsykologiharjoittelija. Avustuksen käyttöaika on 31.7.2021 asti.

Vuonna 2021 jatkuvat myös koulun kerhotoiminnan hankkeet, lukutaitohanke sekä tutor-opettajahanke.

Jämsän kaupungin perusopetus on ollut mukana koulutusmatkailuhankkeessa yhdessä Jämsek Oy:n ja Hi-moslomat Oy:n kanssa. Koulutusmatkailun toimenpiteitä (vierailujen vastaanottaminen) arvioidaan voitavan tehdä vasta, kun rokote virusta vastaan on kehitetty ja laajasti maailmanlaajuisesti käytössä.

Vuoden 2021 talousarviossa on mukana koulutusmatkailuhankkeen vakinaistamiseen tehtävä selvitys sekä siihen haettava avustus.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Tavoite: Hyvinvoiva oppilas asiakasläh- töisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla	€/asukas, €/oppilas Kouluterveyskyselyn tulokset kuvailu	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Tavoite: Koulutuksellinen tasa-arvo ja hyvät mahdollisuudet jatko-opintoihin	Jatko-opintoihin sijoittuminen kuvailu	Asukkaiden peruspalvelut Elinvoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Yhtenäiskoulut ja niiden monipuoli- nen käyttö	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja sujuvaa arkea omalla asuinalueella lisää se, että koulut tarjoavat mahdollisuuksia oppimisen lisäksi myös harrastamiselle. Koulujen uudistettuja piha-alueita voi hyödyntää myös iltaisin sekä sisätiloissa voi olla monenlaista vapaa-ajan toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille.
Oppilasmäärän väheneminen ja sii- hen reagointi	Ikäluokkien pieneneminen tulee vähentämään oppilasryhmien määrää. Toiminta tulee sopeuttaa tähän. Myös koulujen tilojen käyttöä tulee arvioida kestävästi ja resurssiviisaasti eli suunnitellaan jo etukäteen sitä, voidaanko tiloja oppilasmäärän vähentyessä hyödyntää esimerkiksi varhaiskasva- tuksessa tai muissa Jämsän kaupungin palveluissa.
Koulutusmatkailuhankkeen vahvista- minen	Kansainvälisyyskasvatuksen tuominen konkreetiksi osaksi koululaisten arkea luo uusia mahdolli- suuksia hahmottaa ympäröivää maailmaa, ymmärtää oman sekä vieraiden kulttuureiden moninai- suutta sekä kehittää kielitaitoa. Kuntastrategian mukaisesti tämä parhaimmillaan lisää alueen kil- pailukykyä ja vetovoimaisuutta.
Lasten ja nuorten syrjäytymisen eh- käiseminen; oppivelvollisuus uudistus	Korona-ajan ja Jämsän äkillisen rakennemuutoksen vuoksi on erityisen tärkeää panostaa koulu- laisten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen. Oppilashuollon palvelut sekä sujuva moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä perusopetuksen välillä on tukemisessa ensiarvoisen tärkeää. Oppivelvollisuus uudistus vaatii suunnittelu- ja toimeenpa- noresurssia sekä alueellista yhteistyötä.

	TP 2018	TA 2019	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Oppilasmäärä	1 913	1 872	1 862	1 833	1 815	1 769	1 721
€/oppilas	9 814	10 202	10 235	10 436	10 717	11 051	11 299
€/asukas	911	929	945	929	963	980	975

Oppilasennuste	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Juokslahti	60	58	60	55	63	57	49	44
Kaipola	142	133	132	129	119	109	101	86
Koskenpää	37	35	33	36	37	38	36	28
Länkipohja	35	33	28	26	20	24	22	19
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 ml. Korven koulu	339	334	328	330	316	296	270	247
Kuorevesi 1-6	94	99	98	95	91	82	76	70
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	539	512	491	463	422	383	362	328
Alakoulut yhteensä	1246	1204	1151	1106	1035	950	877	782
Kuorevesi 7-9	83	74	73	61	71	66	70	62
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	325	346	368	380	370	371	357	334
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	192	191	206	208	208	207	215	214
Yläkoulut yhteensä	600	611	618	615	609	604	602	570
Perusopetus yhteensä	1846	1815	1769	1721	1644	1554	1479	1352

PERUSKOULUN PÄÄTTÄVÄT JÄMSÄ – JATKOKOULUTUSTAUUKKO

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021arvio
Peruskoulun 9.-luokan päättäneet yht	248	255	241	229	237	206	196	172
Jatkoi heti opiskelua lukiokoulutuksessa	107	118	92	112	116	91	90	79
Jatkoi heti opisk. ammatill. koulutuksessa	132	127	135	105	100	115	99	88
Jatkoi heti opisk. valmistavassa koulutuksessa	0	6	4	2	12	0	6	5
Ei jatkanut heti em. koulutuksissa	9	4	10	10	8	0	1	0

Vuodet 2014-2018 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin

Vuodet 2019- 2020 perustuvat yläkoulujen opinto-ohjaajilta saatuihin tietoihin

Vuosi 2021 perustuu prosentuaaliseen arvioon verrattaessa edellisvuosiin

Perusopetus	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	968 799	1 302 596	1 542 660	1 542 662	1 542 662
Menot	20 009 461	20 569 602	21 054 640	21 054 640	21 054 640
Toimintakate	-19 040 662	-19 267 006	-19 511 980	-19 511 978	-19 511 978
Poistot	77 860	214 730	214 730	214 730	214 730
Tilikauden tulos	-19 118 522	-19 481 736	-19 726 710	-19 726 708	-19 726 708

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies lukiokoulutuksen rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja (LL 2 §, 1 mom.).

Hallitusohjelman ja vuoden 2021 budjettiriihipäätöksen mukaan oppivelvollisuus laajenee 18 ikävuoteen asti vuodesta 1.8.2021 alkaen. Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta. Lukiolaisten liitto on arvioinut, että nykyään lukio-opiskelijan oppimateriaalikustannus on koko lukion aikana keskimäärin 2500 euroa. Oppivelvollisuusiän nostoon varaudutaan varaamalla lisäresurssia mm. oppimateriaaleihin ja kannettaviin tietokoneisiin. Vaikutus vuoden 2021 talousarvioon on vielä melko vähäinen, mutta kustannukset kasvavat vuosittain ja ovat täydessä laajuudessa vuonna 2024

Jämsän ja Jämsänkosken lukiot yhdistyivät v. 2016 ja toiminta siirtyi peruskorjattuun ja laajennettuun Jokivarren koulun kiinteistöön. Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 lukiolaisia oli 353, vuonna 2019 opiskelijoita oli 278 ja 20.9.2020 laskennassa 255. Henkilöstön määrä on vähentynyt suunnilleen samassa suhteessa.

Opiskelijaennusteen mukaan kehitys on tulevaisuudessa lievästi laskeva. Lukuvuonna 2020-2021 kaupungin perusopetuksen päättävä ikäluokka on selvästi aiempaa pienempi. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä on lukuvuonna 2021-2022 vain 215. Tämän jälkeen lukion opiskelijamäärä kääntyy ennusteen mukaan kasvuun ja on lukuvuonna 2022-2023 231 ja seuraava lukuvuonna 236.

Toisen asteen aikana opiskelija voi suorittaa joko kaksois- tai kolmoistutkinnon. Näitä yhdistelmäutkintoja on valmistunut viimeisen neljän vuoden aikana vuosittain 5-9 kappaletta. Opetushallitus seuraa lukiokoulutuksen aloittaneiden ylioppilaaksi pääsyä. Jämsän lukiokoulutuksessa enintään 3,5 vuodessa valmistuneiden määrä on vakiintunut noin 90 prosenttiin aloittaneista. Läpäisyasteen pitäminen jatkossakin vähintään yhtä korkealla edellyttää vahvaa panostusta opinto-ohjaukseen, pedagogiikan kehittämiseen ja opiskeluhoitoon.

Lukion keskiarvoraja on tasan 7,0. Keskiarvorajan lasku lisäsi hiukan yhteisvalinnassa hyväksytyjen määrää. Lukion nykyinen opetussuunnitelma on otettu käyttöön 1.8.2016 ja sitä noudatetaan kaikilla ikäluokilla. Lukion opetussuunnitelmaa on uusiutumassa ja se on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2021 lukio-opinnot aloittavilla. Uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Nykyisten kurssien sijaan opinnot tulevat koostumaan eri oppiaineiden moduuleista

koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019. Lain myötä lukiot veloitetaan antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen veloitteet ovat lisääntyneet lisäänty. Uusi lukiolaki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Lukio on mukana lv. 2020-2021 liikkuva opiskelu -hankkeessa ja lukiolain toimeenpano -hankkeessa. Lisäksi lukio sai 39900 euroa korona-avustusta käytettäväksi kevään 2020 etäopiskelujakson aukkojen paikkaamiseen. Avustusta käytetään tuki- ja lisäopetukseen, opinto-ohjaukseen ja opiskeluhoitoon vahvistamiseen.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Uusi lukiolaki veloitaa myös korkeakoulu yhteistyöhön. Gradian urheiluvallennukseen osallistuu tällä hetkellä 20 lukion opiskelijaa. Lukuvuonna 2021-2022 varaudutaan siihen, että lukion kaikki vuosiluokat ovat kolmisarjaisia. Näillä resursseilla voidaan turvata yhteistyö Gradian kanssa. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kevään koronatilanteen vuoksi toisen asteen seutuviikko peruuntui keväällä 2020. Keväälle 2021 on suunnitteilla uudenlainen yhteistyömuoto Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Tavoite: Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö	€/asukas, e/opiskelija	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Tavoite: Ympäristöystävällinen lukio	Lukion ilmasto-ohjelman toteutus	Ympäristö

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Henkilöstön täydennyskoulutus	Kaupungin strategiassa halutaan vahvistaa kilpailukykyä ja vetovoimaa. Henkilöstön täydennyskoulutuksella vahvistetaan lukiokoulutuksen vetovoimaa, mikä osaltaan lisää paikkakunnan elinvoimaa.
Erityisopetus	Oppivelvollisuuden nostaminen 18 vuoteen ja lukion sisäänpääsykeskiarvon laskeminen veloitavat aiempaa enemmän huolehtimaan kunkin ikäluokan tasavertaisista koulutusmahdollisuuksista.
Verkostoyhteistyö	Uusi lukiolaki veloitaa koulutuksen järjestäjiä toisen asteen yhteistyön lisäksi korkeakoulu yhteistyöhön ja kansainväliseen toimintaan. Verkostoyhteistyöhön kuuluu myös yhteistyö muiden lukiokoulutuksen järjestäjien kanssa ja työelämäyhteistyö.

opiskelijaennuste												
lv	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
lukio	255	215	232	236	249	250	239	248	247	234	216	200

Tunnuslukuja

	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Opiskelijamäärä	281	278	260	235	222	234
€/ asukas	94,25	96,12	95,76	96,02	100,54	106,41
€/ opiskelija	6911	6976	7440	8254	9034	9071

	TA 2018	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Ylioppilaiden määrä	90	87	77	85	90	68	68
Yhdistelmäutukintojen määrä	6	3	2	5	5	5	5
Urheiluvallennettävien määrä	12	17	24	24	20	20	20

	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021
	tilastokeskus 2016, syksyllä 2013 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2014 aloittaneet		
Lukiokoulutuksen läpäisy enintään 3,5 v:ssä; Jämsä (sujuva arki tavoitteen mittari)	87,1 %	82,8 %	90 %	90 %
Koko valtakunta	76,6%	79,9		
	tilastokeskus 2016, vuoden 2015 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2016 ylioppilaat		
Sijoittuminen 1 vuosi YO-tutkinnon jälk. jatko-opintoihin; Jämsä (elinvoimatavoitteen mittari)	63,3 %	53,6	75 %	70 %
Koko valtakunta	57,6 %	52,5 %		

Lukio-opetus	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	23 820	38 400	42 900	42 900	42 900
Menot	1 961 057	1 978 980	1 982 470	2 048 478	2 165 478
Toimintakate	-1 937 237	-1 940 580	-1 939 570	-2 005 578	-2 122 578
Poistot	70 871	1 310	1 310	1 310	1 310
Tilikauden tulos	-2 008 108	-1 941 890	-1 940 880	-2 006 888	-2 123 888

Elämänlaatu palvelut

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatu palveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatu palveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Työväenopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kaupunkilaisille. Musiikkiopisto tarjoaa taitteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja. Työväenopisto hakee aiempien vuosien tapaan opintoseteliavustusta, jolla tuetaan senioreiden, työttömien ja maahanmuuttajien opintoja. Opistopalvelut myyvät molempien opistojen opintoja Kuhmoisten kunnalle. Kurssi- ja opintotarjonta tulee kuitenkin jatkossakin pitää monipuolisena ja tarjonnassa tulee huomioida eri-ikäiset kuntalaiset sekä heidän koulutus- sekä harrastustarpeet.

Opistopalvelujen opiskelijamäärät ovat vähentyneet koronaviruksen vuoksi. Musiikkiopiston opiskelijamäärän vähennykseen vaikuttaa osaltaan myös lasten ikäluokkien pieneneminen. Työväenopiston opiskelijamäärään vaikuttaa korona-ajasta johtuvat väljennystoimenpiteet eli kaikkien ryhmien enimmäisosallistujamäärää on jouduttu pienentämään. Edellä mainituista syistä musiikkiopiston opiskelijamäärän arvioidaan vähenemään 50 opiskelijalla kohdentuen lähinnä musiikkileikkikoulun ryhmiin. Suunnitteluvuosina arvioidut eläköitymiset tiivistävät henkilöstörakennetta ja opetusta. Työväenopiston opiskelijamäärän vähenevän 300 opiskelijalla. Opiskelijamäärän väheneminen vaikuttaa annettavan opetuksen määrään.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille.

Kirjastoaineistoon on kohdistettu aiemman suunnitelman mukaan korotusta. Jämsä sijoittuu aineistomääränsä €/asukas tilastoissa häntäpäähän sekä valtakunnallisessa että maakunnallisessa tilastossa. Tapahtumatuotantoa tehdään talousarviovuonna koronavirusrajoitukset huomioiden. Myös lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus (2017) toteutetaan rajoitusten mahdollistamassa laajuudessa. Kirjaston palvelutuotantoa ja työnjakoa arvioidaan uudelleen huomioiden henkilöstöresurssin supistuminen.

Pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta -palvelukokonaisuudesta suunnitellaan moderni ja houkuttava kohtaamispaikka kaikille. Hanke on elämänlaatu palvelujen kärkitavoite 2021-2023. Palvelutarjonta rakennetaan kuntalaisia laajasti osallistavien menetelmin; palvelumuotoilu ja asiakasraatitoiminta. Pääkirjastoon tulee omatoimivarustus. Jämsänkosken yhtenäiskoulun kirjastotila varustetaan pääkirjaston väistön päättymisen jälkeen omatoimikirjastoksi. Kirjastopalveluissa kävijämäärän arvioidaan vuoden 2019 toteutuman ja omatoimikirjastojen vaikutuksen takia kehittyvän positiivisesti. Pääkirjastohanke tuo toteutuessaan runsaan kasvun sekä kävijä- että lainausmääriin. Arvioidut eläköitymiset vaikuttavat työjärjestelyihin ja henkilöstön tehtäväkuviin.

Kulttuuripalvelut järjestetään vuoden 2014 linjausten mukaisesti. Pälämäen kotiseutumuseon esineluettelon digitalisointia ja sen myötä näyttelyn uudistusta jatketaan. Työhön haetaan museoviraston avustusta. Tavoitteena on saada työ valmiiksi vuonna 2021. Viljo Järvisen kulttuuripalkinto jaetaan.

Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestää ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan –hanke jatkuu. Nuorisovaltuuston

kanssa jatketaan toimintaa mm. osallistavan budjetoinnin myötä. Työvalmennussäätiö Avituksen kautta hoidettavia nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita jatketaan myös vuonna 2021. Tähän hanketoimintaan saadaan valtionavusta.

Nuorisopalvelut on hakenut aluehallintoviranomaiselta erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja tukemiseen. Avustusta haettiin 270 000 euroa Nuorten rinnalla koulussa –hankkeeseen. Hankkeen määrärahavaraukset on sisällytetty nuorisopalvelujen talousarvioesitykseen. Hanke on suunniteltu kaksivuotiseksi ja tarkoitus olisi palkata kaksi nuorisotyöntekijää perusopetukseen ja yksi nuorisotyöntekijä toiselle asteelle. Arvioitu eläköityminen vaikuttaa työjärjestelyihin ja tehtäväkuviin.

Jämsälle on myönnetty vuodelle 2021 hiihdon maakuntaviestin järjestäminen. Viesti järjestetään yhteistyössä Jämsänkosken Ilves ry:n kanssa. Määrärahavaraukset on sisällytetty vuoden 2021 talousarvioesitykseen.

Liikuntahallin kamppailulajitilojen käytön on suunniteltu jatkuvan toistaiseksi koko liikuntahallin elinkaaren ajan. Määrärahavaraukset tilan ylläpitoon on sisällytetty liikuntapalvelujen vuoden 2021 talousarvioesitykseen.

Uimahallin kävijämäärätavoitteeksi asetetaan 65 000 asiakasta. Kävijämäärätavoitetta alennetaan edellisvuodesta ja varaudutaan näin koronavirustilanteen mahdollisesti aiheuttamaan kävijämäärien alenemiseen. Alkukauden 2020 on ollut havaittavissa erityisesti ikääntyneiden asiakkaiden väheneminen uimahallilla. Tuloriviot on talousarvioesityksessä alennettu arvioidun asiakasmäärävähennyksen johdosta.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Tavoite: Kehitämme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa uudesta pääkirjastosta kaikkien yhteisten kohtaamispaikan ja olkkarin.	€/asukas asiakasraatointiminta asiakaskyselyt, kun tilat on otettu käyttöön kuvailu	Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden Hyvinvointi ja sujuva arki Peruspalvelut
Tavoite: Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla	lainaus/asukas % /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi) %/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista kuvailu	Hyvinvointi ja sujuva arki

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti. Museo24 ajantasaisaminen ja kotiseutuarkiston digitalisointi	Toimintaympäristö kehittyä ajantasaisena palveluna; Museo24 –toimintakonseptin uudistaminen 2022-2023
Liikuntaneuvonta	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 2022-2023
Omatoimikirjastokonseptin laajentaminen: pääkirjasto ja Jämsänkoski	Laajentaa peruspalvelun saavutettavuutta merkittävästi. Tukee lasten, nuorten ja lapsiperheiden sujuvaa arkea.
Kaupunkikulttuurin tukeminen; edellyttäisi resurssilisäystä; tuki voidaan suunnata joko kokonaan tai osin kaupunkioorganisaation ulkopuolisille toimijoille.	Kaupungin elinvoima; kaupunkikulttuurin kehittämisen vaikutukset asukkaiden pysymiseen ja tänne hakeutumiseen; nuoret
Kuhmoisten kunnan maakuntavaihdoksen vaikutukset opistopalveluihin	Peruspalvelujen järjestäminen
Senioreiden liikuntapalvelut sekä tietoteknisen osaamisen vahvistaminen	Asukkaiden peruspalvelut; osallisuus, terveys ja hyvinvointi

	TP 2018	TP 2019	TA 2020	LTA+Lta 2020	TA2021	TS 2022	TS 2023
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	400	403	400		350	350	350
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 937	1898	1900		1700	1700	1700
Yli 65-vuotiaat opiskelijat (määrä)	654	815	800		731	731	765
Yli 65-vuotiaat kaikista opiskelijoista (%)	34 %	43 %	42 %		43 %	43 %	45 %
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	87 858	97 875	87 000		92 000	104 400	104 400
Lainaus/asukas	12,6	11,7	12,08		12,3	13,4	13,4

Uimahallin asiakasmäärä	41 566 (8,5 kk)	61 711	72 000	57 000	65 000	70 000	70 000
vähintään tunnin päivässä liikkuvat 8-9 luokkalaiset %-osuus (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)		26,5 (vuoden 2019 kyselyn tulos)	30		33	35	37
€/asukas	194,39	148,08	156,51	157,59	150,65	145,91	143,40

*) käyttöön v. 2020 talousarviosta lähtien, vuosi 2019 arvioitu vuoden 2020 talousarviota valmisteltaessa

Elämänlaatu palvelut	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	750 134	547 327	836 370	861 372	736 372
Menot	3 823 213	3 891 363	3 925 490	3 771 882	3 596 882
Toimintakate	-3 073 079	-3 344 036	-3 089 120	-2 910 510	-2 860 510
Poistot	699	23 340	23 340	23 340	23 340
Tilikauden tulos	-3 073 778	-3 367 376	-3 112 460	-2 933 850	-2 883 850

4.5 Elinvoima

Toimialajohtaja: elinvoimajohtaja

Elinvoima	Tp 2019	Ta+Ita:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toimintatuotot	13 963 468	15 149 732	15 450 940	15 451 000	15 451 000
Myyntituotot	2 493 330	4 146 950	4 089 950	4 090 000	4 090 000
Maksutuotot	891 097	397 000	397 000	397 000	397 000
Tuet ja avustukset	53 180	110 508	328 940	329 000	329 000
Muut tuotot	10 525 862	10 495 274	10 635 050	10 635 000	10 635 000
Valmistus omaan käyttöön	228 460	219 380	219 380	218 000	218 000
Toimintakulut	13 505 815	16 851 004	16 369 770	16 369 000	16 369 000
Henkilöstökulut	3 401 682	3 609 633	4 010 280	4 010 000	4 010 000
Palvelujen ostot	4 983 088	7 780 863	6 972 250	6 972 000	6 972 000
Aineet, tarvikkeet	3 764 659	4 061 361	3 930 020	3 930 000	3 930 000
Avustukset	343 596	370 600	370 600	370 000	370 000
Muut kulut	1 012 789	1 028 547	1 086 620	1 087 000	1 087 000
TOIMINTAKATE	686 114	-1 481 892	-699 450	-700 000	-700 000
Poistot ja arv.alennukset	6 757 655	6 765 240	6 640 998	6 634 000	6 634 000
TILIKAUDEN TULOS	-6 071 541	-8 247 132	-7 340 448	-7 334 000	-7 334 000
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	247 000	247 000
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-5 824 930	-8 000 522	-7 093 838	-7 087 000	-7 087 000

Toiminnan kuvaus

Yhdyskuntatoimi muodostuu 1.1.2021 alkaen neljästä tulosalueesta, jotka ovat maankäyttö ja elinvoima, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut ja valvontatoimi. Tulosalueet jakautuvat tulosityksiköihin, jotka on esitelty tulosalueita koskevissa osioissa.

Jämsän kaupunginvaltuuston päätti kokouksessaan 2.12.2019 § 60 elinvoimatoimialan jatkovalmistelun periaatteista. Elinvoimatoimialan valmistelua on jatkettu valtuuston periaatepäätöksen mukaisesti ja uusi organisaatio hyväksyttiin valtuustossa 8.6.2020 § 24 pääosin periaatepäätöstä noudattaen. Joitakin muutoksia jouduttiin tekemään käytännön syistä järkevien toimintakokonaisuuksien ja johtosuhteiden aikaansaamiseksi.

Keskeisimmät muutokset ovat seuraavat:

- 1) Yhdyskuntatoimen toimialan nimi muutetaan 1.1.2021 elinvoimaksi
- 2) Yhdyskuntatoimen hallinnon sekä kaavoituksen ja tonttituotannon tulosalueet yhdistetään 1.1.2021 alkaen uudeksi tulosalueeksi, jonka nimi on maankäyttö ja elinvoima. Tulosalueelta hoidetaan yhdyskuntatoimen hallintoon, maankäyttöön, kaavoitukseen, tonttituotantoon, yrityspalveluihin, aluekehittämiseen ja metsäomaisuuden hoitoon liittyviä tehtäviä
- 3) Maankäyttö ja elinvoima tulosalueelle on siirretty liikkeenluovutuksella 1.8.2020 alkaen Jämsek Oy:stä yrityspalvelua tuottava henkilöstö.
- 4) Maankäyttö ja elinvoima tulosalueelle on siirretty 1.1.2021 alkaen kaupunginhallituksen tulosalueelta ja puistometsien tulosityksiköstä metsäomaisuuden hoidosta vastaava henkilöstö.
- 5) Elinvoimatoimialan ja konserniyhtiöiden (Jämsän Yrityskiinteistöt Oy, Kiinteistö Oy Jämsänmäki ja Jämsän Aluelämpö) johtamista on tiivistetty. Toimitusjohtajat kuuluvat elinvoiman johtoryhmään ja elinvoiman toimialalla on edustus yhtiöiden hallituksissa.
- 6) Teknisen lautakunnan nimi on tarkoitus muuttaa valtuustokauden päättyessä elinvoimalautakunnaksi. Samassa yhteydessä Ympäristölautakunta on tarkoitus muuttaa elinvoimalautakunnan jaostoksi. Nimenmuutos tulisi voimaan ja jaosto aloittaisi toimintansa vaalien jälkeen 1.6.2021 alkaen. Ympäristölautakunnan alainen tulosalue, valvontatoimi, jatkaa tulosityksiköineen myös ensi vaalikaudella

Elinvoima palvelee sekä sisäisiä, että ulkoisia asiakkaita. Sisäisten palveluiden tuotetaan kaupungin muille toimialoille tilapalveluiden ja mm. ulkoliikuntapaikkojen osalta. Suoraan kuntalaisille ja yrityksille palveluja tuotetaan eniten kunnallisteknisissä palveluissa, valvontatoimessa sekä maankäytössä ja elinvoimassa.

Talousarviovuosi 2021 sisältää paljon epävarmuustekijöitä erityisesti talouden puolella. Kaipolan tehtaan sulkeminen tulee heikentämään kaupungin tulovirtoja, mikä edellyttää yhtäältä niukkuuden jakamista, mutta toisaalta välttämättömyyttä panostaa kehittämiseen ja yritysten palveluihin, joiden avulla voidaan synnyttää uusia korvaavia työpaikkoja. Elinvoiman toimialalla on tehtävä priorisointeja resurssien käytön suhteen sekä investoinneissa, että käyttötaloudessa. Toteutukseen etenevien uusien hankkeiden ensisijaisena kriteerinä tulee

olla, että hanke edistää uusien työpaikkojen syntymistä. Samaan aikaan on pystyttävä huolehtimaan siitä, että yhdyskuntarakenne ei pääse rapautumaan, eikä korjausvelka entisestään kasvamaan. Myös ylläpidettävien kohteiden karsintaa joudutaan väistämättä tekemään tai pohtimaan vaihtoehtoisia keinoja kohteiden ylläpitämiseksi.

Elinvoiman toimialalle on 2020 aikana myönnetty täyttölupia joidenkin avaintehtävien hoitamiseen. Täytöt ovat kohtuullistaneet henkilöstön työkuormaa ja mahdollistaneet sijaisjärjestelyjä avaintehtäviin. Kehittämiseen vakinaisen henkilöstön resurssit ovat edelleen liian niukat. Elinvoiman toimiala tulee hakemaan jatkossa aktiivisesti tulorahoitusta ja resursseja hankkeiden avulla. Hankerahoitus edellyttää kaupungilta omarahoitusosuuksien kattamista. Elinvoimatoimialalle esitetäänkin 20 000 € varusta hankkeiden omarahoitusten kattamiseen. Suurten hankkeiden omarahoitukset valmistellaan jatkossakin hallituksen ratkaistavaksi.

Tulevina vuosina Jämsän kaupungin on jatkettava kunnallisteknisten verkostojen ja rakennusten korjausvelan lyhentämistä. Epäkurantit tilat puretaan ja parempikuntoiset rakennukset myydään pois. Liikenneväylät, yleiset alueet, puistot, liikuntapaikat ja vesihuollon verkostot on pidettävä kunnossa väestön vähenemisestä huolimatta. Vastuu rakennetun ympäristön kunnosta ja turvallisuudesta on kaupungilla.

Tulosalueiden selvityksistä ilmenee tarkemmat tulosalue- ja yksikkökohtaiset suunnitelmat ja niihin varatut määrärahat.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Rakennusten ja liikenneväylien ja vesihuoltoverkostojen korjausvelan vähentäminen	Korjatut m2 kiinteistöillä, korjatut metrit verkoissa. %-osuus kokonaismäärästä, eurot.	Kilpailukyky ja elinvoima
Luontomatkailun toimintaympäristön kehittämisen: Jämsäpuisto, Jämsänjoen rantareitti, reitit, ensilumenlatu	Ulkopuolinen rahoitus luontomatkailun toimintaympäristön kehittämiseen.	Kilpailukyky ja elinvoima sekä ympäristö
Jämsän yritysesokysteemin kehittäminen	Kaipolan tehdasalueen kehittämisen käynnistyminen. Yrityslähtöisten kehittämishankkeiden käynnistyminen (kpl) Uusien yritysten lukumäärä (kpl)	Kilpailukyky ja elinvoima sekä talous
Uudet työpaikat	Erialaisten toimenpiteiden seurauksena syntyneet uudet tai säilytetyt työpaikat	Kilpailukyky ja elinvoima sekä talous

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Korjausvelan lyhentäminen	Elinvoima ja kilpailukyky sekä asukkaiden peruspalvelut
Himosalueen kehittäminen yhteistyössä alueen maanomistajien ja yrittäjien kanssa	Elinvoima, kilpailukyky, hyvä asuminen
Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen	Elinvoima ja kilpailukyky
Kaipolan tehdasalueen kiinteistöratkaisun löytyminen ja uusien yritysten sijoittuminen alueelle	Elinvoima ja kilpailukyky
Digitalisaation käyttöönoton nopeutus koko toimialalla	Elinvoima, kilpailukyky, sujuva arki, asukkaiden peruspalvelut
Uudet työpaikat	Elinvoima, kilpailukyky ja talous

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Rakennusten ja infran korjausvelka.	3	3	9	Kunnossapidon, korjauksien ja saneerauksien suunnittelu ja priorisointi. Riittävä resursointi.
Toiminnan laatu	Henkilöresurssien riittävyys. Etätöiden riskit.	3	2	6	Täytöt. Tehtäväkuvien ja toimivallan tarkistaminen. Sijaisuuksien varmistaminen, tiimien perustaminen. Sähköisten työvälineiden käyttöönotto ja hyödyntäminen. Etätöiden johtaminen ja henkisen kuormituksen huomiointi esimiestyössä..
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työturvallisuuteen kohdistuvat riskit, koronapandemian eteneminen	3	2	6	Selkeät ohjeistukset pandemiaan liittyen, etätöiden suosiminen, henkilökohtainen suojautuminen.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit	2	2	4	Ilmastomuutoksen huomioiminen suunnittelussa. Verkostojen oikea mitoittaminen ja tulvareitit. Henkilöstön ammattitaito, asianmukainen kalusto.

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Maankäyttö ja elinvoima

Tulosalueen esimies: elinvoimajohtaja

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa yhdyskuntatoimen hallinnosta, kaupungin yrityspalveluista, strategisesta maankäytöstä, kaavoituksesta, kiinteistönmuodostuksesta, maapolitiikasta, kartaston ja paikkatietoaineiston ylläpidosta, mitauspalveluista sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta.

Yhdyskuntatoimen hallintopalvelut

Tulosyksiköstä huolehditaan yhdyskuntatoimen hallinnon järjestämisestä yhteistyössä toimistopalvelutiimien kanssa. Tulosalueen kautta maksetaan ja laskutetaan toimialan yleiskulut sekä hoidetaan kunnan asuntoviranomaisen tehtävät. Tulosalueella valmistellaan, hallinnoidaan ja toteutetaan työpaikkojen syntymistä edistäviä kehittämishankkeita sekä yritysryhmähankkeita. Vuoden 2021 aikana tulosalueella toteutetaan ainakin seuraavia hankkeita: Osaava Jämsä 2 ja Yritysvelho. Tulosalueella varaudutaan käynnistämään äkilliseen rakennemuutokseen liittyen useita Jämsä-paketin toteuttamiseen liittyviä hankekokonaisuuksia.

Kaavoitus ja tonttipalvelut

Maankäytön suunnittelulla tuetaan ja toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen kaupunkirakenne, riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta, kaupunkikuvan korkea laatu sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö. Kiinteistömuodostuksen kautta mahdollistetaan rakentaminen asemakaava-alueilla.

Maa- ja metsätilat

Kaupungin metsäomaisuuden suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä hoidolla varmistetaan, että metsät ja niiden kasvuolosuhteet pysyvät kunnossa. Metsillä on taloudellisen arvon lisäksi myös virkistysarvoja, jotka huomioidaan metsähoitotoimenpiteitä suunniteltaessa.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluissa tehdään kehittämistyötä Jämsän kaupungin elinvoimaohjelman mukaisesti antamalla neuvontaa yrityksen perustajille, toimiville yrityksille, välittämällä yritysten kasvu- ja kehittämisspalveluja, sekä osallistamalla Jämsän kaupungin edunvalvonta-, verkosto- ja aluekehittämistyöhön. Yrityspalvelut järjestää kasvu- ja kehittämisteemoihin liittyviä info- ja tiedotustilaisuuksia yrittäjille.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Huolehditaan talousarvioprosessin, asiakirjahallinnon, päätöksentekoprosessin sekä laskutuksen sujuvuudesta ja lainmukaisuudesta	Viivästymiset, oikaisuvaatimukset (lkm)	Asukkaiden peruspalvelut, sujuva arki
Jämsän kilpailukyyn ja elinvoiman kehittäminen maankäytön keinoin	Vireillä olevien kaavojen loppuunsaattaminen. Voimassa olevien asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioiminen ja uudistaminen tarvittaessa kaavamuutoksin. Yritystoiminnan mahdollistaminen maankäytön keinoin. Himoksen alueen kaavojen ja hankkeiden edistäminen.	Kilpailukyky ja elinvoima Hyvä asuminen
Metsäomaisuuden suunnitelmallinen hoito	Vuonna 2021 laaditaan talous- ja taajamametsäsuunnitelmat.	Hyvä asuminen Talous
Kiinteistöveroselvitys	Vuonna 2020 käynnistetään kiinteistöveroselvitys, hankkeen kesto n. 2 vuotta. Hankkeen tavoitteena on varmistaa kunnan asukkaiden tasapuolisen kohtelun toteutuminen kiinteistöveron määrätymisperusteiden osalta. Kiinteistöveroselvityksen tavoitteena on tasapuolisella ja kokonaisvaltaisella tavalla paikallistaa kunnan kiinteistöverotuksen/rekisterin puutteet sekä saada kiinteistöveron piiriin myös rekistereistä puuttuvat rakennukset.	Talous
Yrityspalvelut	Laadukkaiden tarvelähtöisten yrityspalvelujen tuottaminen: - uudet perustetut yritykset - yritysten liiketoiminnan kehittäminen ja investoinnit - uusien yritysten sijoittumisen edistäminen mm. Kaipolan yrityskylään	Kilpailukyky ja elinvoima
Hankkeet	Jämsä-paketin työpaikkoja synnyttävien hankkeiden valmistelu rahoitettavaksi	Kilpailukyky ja elinvoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Himoksen matkailukeskuksen kehittämisen varmistaminen: Varmistetaan Himoksen kehittyminen alueen kaavoja ja hankkeita edistämällä.	Kilpailukyky ja elinvoima
Asemanseudun kehittäminen: Selvitetään asemanseudun tulevaisuuden toiminnan laatu, käynnistetään tarvittaessa alueen kaavoitus.	Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Ympäristö.
Jämsän yritys ekosysteemin kehittäminen: Kaipolan tehtaan yrityskyläsuunnitelman päälinjat ovat hahmottuneet, markkinointi on käynnistynyt ja ensimmäiset toimijat ovat jo muuttaneet entiselle tehdasalueelle ja kiinteistön hallinta on ratkennut. Työllistymis- ja koulutuspolkuja on käynnistetty Kaipolasta työttömiksi jääville. Alihankintaverkoston yrityksiin kohdentuva hanke on lähtenyt käyntiin ja ensimmäisiä valmennuksia yrityksille lähtee toteutukseen.	Kilpailukyky ja elinvoima
Metsien hoidon tehostuminen ja suunnitelmallisuuden vahvistuminen: Metsien hoitoa tehdään 2021 vahvistuneiden metsänhoitosuunnitelmien pohjalta.	Talous, ympäristö, hyvinvointi, elinvoima.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
KTJ-rekisteröinnit	55	150	50	50	50
Uudet kiinteistöt	23	60	20	20	20
Kiinteistöjen ostot/myynnit	3/16	15	15	15	15
Rakennusmittaukset	150	210	150	150	150
Hyväksytyt asemakaavat, ha	1	40	20	20	20
Uudet yritykset (prh)	70	70	73	80	75
Jämsään myönnetty yritysten kehittämis- ja investointituet	-	-	700 000 €	900 000 €	1 200 000 €
Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	34	40	40	45	50
Lautakunnan kokouksia / pykälä	11/110	13/140	15/150	18/180	18/180
Viranhaltijapäätöksiä	400	320	320	320	
Toimintakate €/asukas	8,22	42,27	54,85	54,85	54,85

Maankäyttö ja elinvoima	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot			1 952 450	1 952 000	1 952 000
Menot			1 913 830	1 914 000	1 914 000
Toimintakate			38 620	39 000	38 000
Poistot			6 670	0	0
Tilikauden tulos			31 950	32 000	38 000

Kunnallistekniset palvelut

Tulosalueen esimies: kaupungininsinööri

Toiminnan kuvaus

Kunnallistekniset palvelut -tulosalue vastaa liikenneväylien, puistojen, venesatamien sekä liikuntapaikkojen suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta asetettujen tulostavoitteiden ja talousarviomäärärahojen rajoissa. Lisäksi tulosalue vastaa jätehuollon järjestämisestä.

Kunnallistekninen suunnittelu ja rakennuttaminen

Tulosyksikön tehtävänä on katu- ja kunnallistekniikan suunnittelu, rakentaminen ja rakennuttaminen yhteistyössä kaavoituksen ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa. Lisäksi tehdään maankäyttöön liittyvää kunnallistekniikan yleissuunnittelua. Tulosyksikköön sisältyy Hulevedet -kustannuspaikka.

Jätehuolto

Tulosyksikön tehtävänä on jätehuollon järjestäminen ja kaatopaikkatoiminnasta vastaaminen.

Liikenneväylät

Tulosyksikön tehtävänä on kaupungin ylläpitämien liikenneväylien hoito kustannustehokkaasti vuosisuunnitelmien mukaan ja siten, että saavutetaan hyväksytty laatuolosuhteissa. Liikenneväylät tulosyksikköön sisältyvät Liikenneväylät, Konekeskus ja Yksitystiet - kustannuspaikat.

Puistot ja liikuntapaikat

Tulosyksikkö suunnittelee, rakentaa ja kunnossapitää kaupungin puistoja, leikkipaikkoja ja ulkoliikunta-alueita. Lisäksi tulosyksikön vastuulle kuuluvat venerannat, -satamat ja puistometsät.

Varasto

Tulosyksikkö hankkii keskitetysti kunnallistekniikan rakentamisen ja kunnossapidon rakennustarvikkeet kilpailuttamalla ja yleisiä hankintaohjeita noudattaen sekä huolehtii tarvikkeiden asianmukaisesta varastoinnista ja luovutuksesta.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Jämsäpuiston ja rantareitin rakentaminen	Puistosuunnitelmien toteutuminen vaiheittain	Kilpailukyky ja elinvoima Hyvä asuminen Lasten nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki
Perusinfran kunnossapito, saneeraus ja rakentaminen	Toteutuneet metrit	Kilpailukyky ja elinvoima Asukkaiden peruspalvelut Hyvä asuminen
Himos-alueen kehittäminen yhteistyössä maanomistajien ja yritysten kanssa (esim. ensilumenlatu)	Toteutuneet alueet	Kilpailukyky ja elinvoima

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Jämsäpuiston ja keskustan alueen kehittäminen, mukaan lukien Seppolan satama-alue	Edellytysten luominen matkailullisesti vetovoimaiselle ja viihtyisälle keskusta-alueelle

Tunnusluvut	Tp 2018	Tp 2019	Ta 2020	Ts 2021	Ts 2023
Katuja ja kaavateitä km	193	193	194	194	194
Kevyen liikenteen väylät ja raitit	94	94	95	96	96
Puistot ha	67	67	67	67	67
Leikkikentät ja leikkipaikat kpl	46	46	48	46	46
Toripäiviä kpl	103	100	104	104	104
Venepaikat kpl	825	770	811	811	811
Uimarannat kpl	11	9	9	9	9
Myönnetyt kunnossapitoavustukset, km	557	530	550	520	520
Työkoneet, käyttötunnit	8 127	6037	7 000	6 000	6 000
Ajoneuvot. ajokilometrit	122 777	104089	120 000	110 000	110 000
Varastoluovutukset, kpl	375	375	400	400	400
Toimintakate €/asukas	-90,55	-139,91	-154,13	-201,21	-201,21

Kunnallistekniset palvelut	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	1 421 151	3 087 069	2 502 570	2 503 000	2 503 000
Menot	4 244 093	6 229 379	6 196 460	6 196 000	6 196 000
Toimintakate	-2 822 942	-3 142 310	-3 693 890	-3 694 000	-3 693 000
Poistot	2 935 652	2 935 640	2 811 398	2 811 000	2 811 000
Tilikauden tulos	-5 758 594	-6 077 950	-6 505 288	-6 505 000	-6 504 000

Tilapalvelut

Tulosalueen esimies: kiinteistöpäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tilahallinto ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö toimii omistajan edustajana kaupungin eri toimitiloissa ja rakennuttajatehtävissä. Tehtävänä on omistajastrategian toteuttaminen sekä rakennuttamispalvelut.

Kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Tulosyksikkö tuottaa kiinteistöhuolto-, kunnossapito- ja käyttäjäpalveluita kaupungin eri toimialoille omakustannushintaan. Kiinteistöhuolto ja kunnossapito on jaettu kahteen eri kustannusyksikköön tunnisteella.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tulosalueelle kuuluvien rakennusten ja huoneistojen käyttöaste pidetään mahdollisimman korkeana ja vuokrataso kilpailukykyisenä. Vuokratuotot jakautuvat ulkoisiin ja sisäisiin vuokriin. Ulkoiset vuokrat määritetään ns. ”markkinahintaisina”. Sisäinen vuokra on eri hallintokuntien maksama korvaus tilojen käytöstä tilahallintaan erikoistuneelle yksikölle, tilapalveluille. Sisäiset vuokrat määritetään omakustannusperusteisiksi. Talousarviossa toimitiloille määritetään vuokra-arvo, joka käsittää pääoma- ja ylläpitovuokran. Vuokra-arvo laskutetaan tasaerin kalenterikuukausittain. Toteumaan perustuvaa tasausta ei suoriteta.

Tarpeettomista rakennuksista ja huoneistoista luovutaan. Osa rakennuksista ja huoneistoista on vapautunut käytöstä ja myynti- tai purkuprosessissa ovat (Villa Saksala, Lamminsuon rivitalot, vanha lukio, Jämsänkosken kirjasto, Sairaalantie 11 rakennukset C, F sekä vanhusten palvelutalot Rantakuja 9-15 talot B ja C). Kohteille on varattu ylläpitomääräraha koko talousarviovuodeksi. Mahdolliset purkutoimenpiteet päätetään erikseen ja niille varataan päätöksenteon yhteydessä kate talousarviosta tai konsernirahastosta.

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Haahtela-ohjelmiston käyttöönoton aloittaminen	Budjetintekovalmius	Kilpailukyky ja elinvoima
Korjausvelan vähentäminen	Rakennusten laatu ja asiakastyytyväisyys	Kilpailukyky ja elinvoima
Kiinteistöjen laadukas hoito	Asiakastyytyväisyyskysely.	Hyvä asuminen, lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi sekä sujuva arki

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2021 - 2022

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Käyttökelvottomien rakennusten purku	Kaupunkikuvan parantaminen ja kulurakenteen pienentäminen, ympäristö
Kiinteistöstrategian valmistelu	Kiinteistöjen hallinta paranee, kilpailukyky paranee
Kiinteistöjen kuntotutkimukset	Tukee kiinteistöjen pitkäikäisyyden budjetointia, hyvä asuminen, terveet työtilat

Tunnusluvut

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Rakennuksia, kpl	100	97	93	93	93
Rakennusten ka-m2	123 260	123 260	112 235	112 235	112 235
Huoneistot, kpl	12	12	12	12	12
Huoneistot ha-m2	1 816	1 816	1 816	1 816	1 816
Kiinteistönhuoltopalvelu ka-m2	132 638	132 638	131 541	131 541	131 541
Kiinteistönhuolto- ja erikoisammattimiespalvelut €/h	42	42	42	42	42
Toimintakate €/asukas	188,88	153,68	167,32	167,32	167,32

Tilapalvelut	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	11 191 754	10 801 404	10 689 870	10 690 000	10 690 000
Menot	7 380 763	8 397 013	7 507 540	7 508 000	7 508 000
Toimintakate	3 810 991	2 404 391	3 182 330	3 182 000	3 182 000
Poistot	3 814 308	3 822 929	3 822 930	3 823 000	3 823 000
Tilikauden tulos	-3 316	-1 418 538	-640 600	-641 000	-641 000
Varausten muutokset	246 611	246 609	246 610	247 000	247 000
Tilikauden yli/alijäämä	243 295	-1 171 929	-393 990	-394 000	-394 000

Valvontatoimi

Tulosalueen esimies: johtava rakennustarkastaja

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo rakentamista ja kaavojen toteuttamista maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyllä tavalla. Lupamenettelyllä pyritään huolehtimaan yleisen edun vaatimusten täytymisestä sekä rakennuksen soveltumisesta rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Lisäksi rakennuksen tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämät rakenteiden lujisuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käytöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset. Rakennusvalvonta valvoo myös osaltaan rakennusten ja rakennetun ympäristön hoitoa ja kunnossapitoa sekä maa-ainesten ottoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää kunnan ympäristönsuojelua puhtaan, viihtyisän ja terveellisen ympäristön tarjoamiseksi asukkaille. Ympäristönsuojelu pyrkii lupa-, valvonta- ja neuvontamenettelyin vaikuttamaan siihen, että kuntalaisten ja yritysten toiminta aiheuttaisi mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja, ja että mahdolliset haitat olisivat kohtuullisin keinoin ja kustannuksin torjuttavissa. Ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteena on järjestää toimialaan kuuluvat palvelut mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Tavoitteet vuodelle 2021

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Lupa-asioiden viivytyksetön käsittely	Käsittelyaika	Kilpailukyky ja elinvoima
Sähköisen arkistoinnin lisääminen ja järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen	Paperiarkistojen digitointi, Lupapiste kaupan hyödyntäminen	Kilpailukyky ja elinvoima, sujuva arki

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 - 2023

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköisten järjestelmien ja sähköisen asiainnin kehittäminen, paperiarkistojen digitointi	Asiakaspalvelun taso pysyy vähintään nykyisellä tasolla ja palvelu säilyy lähellä asiakasta. Vanhoja paperiarkistoja digitoidaan resurssien puitteissa, jolla tehostetaan sähköisiä palveluita asiakkaiden suuntaan.

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Rakentamisen luvat ja ilmoitukset	421	500	500	500	500
Katselmukset	850	1 300	1100	1100	1100
Ympäristöluvat ja meluilmoitukset, rekisteröinnit YSL 116 §	25	15	15	15	15
Uudet maa-aineluvat, jatkoluvat ja yhteisluvat yht.	3	8	8	8	8
Ympäristönsuojelun valvonta- ja neuvontakäynnit	40	50	50	50	50
YSL:n mukaiset määräaikaistarkastukset	2	5	5	5	5
Toimintakate € / as	-15,41	-15,72	-11,58	-11,58	-11,58

Riskienhallinta

TAVOITE	RISKI	VAIKUTUS	TOD. NÄK.	RISKI-TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Toiminnan laatu	Henkilöresurssi ei riitä riittävän valvonnan takaamiseksi rakennuskohteissa ja ympäristölupa-asioissa.	2	3	6	Täyttölupien saaminen ja pätevän henkilöstön rekrytoiminen.
Toiminnan laatu	Pitkäaikaisten työntekijöiden eläköitymisten myötä häviää paljon tietoa, jota ei saada siirrettyä uusille työntekijöille	2	3	6	Uusien täyttölupien saanti riittävän ajoissa. Riittävä resursointi ja ennakointi.
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointi on vaikeaa	3	3	9	Palkkausjärjestelmän ja työsuhte-etuuksien kehittäminen. Työnantajakuvan parantaminen.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työturvallisuuteen kohdistuvat riskit, koronapandemian eteneminen	2	3	6	Selkeät ohjeistukset pandemiaan liittyen, etätöiden suosiminen, henkilökohtainen suojautuminen
Selvitys valvontatoimen tilanteesta:					
Henkilöstöä on viime vuosina vähentynyt ja vain yksi täyttölupa on saatu (rakennustarkastajan virka). Virka on ollut haussa ja täytettiin, mutta virkaan valittu henkilö ei ottanut virkaa vastaan. Tällä hetkellä virka on uudelleen avoinna. Resurssipula on akuutti. Ennakointi ei ole tuottanut tulosta, koska täyttölupia ei saatu riittävän ajoissa. Ns. hiljaista tietoa on poistunut pitkäaikaisten työntekijöiden eläköitymisten myötä. Henkilöstön vähentyminen on myös johtanut siihen, että valvontakäyntejä niin rakennuskohteissa kuin ympäristölupakohteissakin on jouduttu oleellisesti vähentämään ja tällä hetkellä suoritetaan lähinnä vain lain puitteissa pakolliset tarkastukset ja katselmukset. Koronapandemian johdosta keväällä toimistot olivat suljettuina asiakkailta ja etätöitä tehtiin mahdollisuuksien puitteissa. Katselmusten määrää vähennettiin entisestään vain ihan välttämättömiin. Tällä hetkellä katselmuksia tehdään normaalisti ja etätöitä jatketaan edelleen niiltä osin kuin ovat mahdollisia.					

Valvontatoimi	Tp 2019	Ta + lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Tulot	233 227	306 050	306 050	306 000	306 000
Menot	468 432	573 747	532 560	533 000	533 000
Toimintakate	-235 205	-267 697	-226 510	-227 000	-227 000
Poistot				0	0
Tilikauden tulos	-235 205	-267 697	-226 510	-227 000	-227 000

5 INVESTOINTISUUNNITELMA

5.1 Investoinnit 2021 - 2024

Investointimenona budjetoidaan pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot sekä sijoitukset osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investointiosassa käsitellään myös näiden erien muutokset. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot jäljempänä esitetyllä hanke- ja hankeryhmäjaolla. Investointiosa on tällä jaottelutasolla valtuustoon nähden sitova mahdollisine erillisperusteluineen. Liikelaitosten osalta valtuustoon nähden sitovia ovat kokonaisinvestointien määrä ja erikseen päätetyt ja nimetyt kohteet.

Investointisuunnitelma on tehty neljälle vuodelle. Määrärahat ovat investointiosassa hankkeittain tai hankeryhmittäin. Investoinnit aktivoituvat vuosikuluksi vaikutusaikanaan erillisen kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaan. Taloussuunnitelman kolmen ensimmäisen vuoden investoinnit on ajoitettu sitovasti, viimeinen vuosi on rahoitustarpeen laskemisen apuväline ja ohjeellinen summaltaan. Suunnitelmaan arvioitu valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitus on niiden hankkeiden toteuttamisen edellytys, joiden tuloksi ulkopuolista rahoitusta on merkitty.

Valmisteltu investointiohjelma ei sisällä Himoksen kylpyläinvestointia, koska hankkeen viivästyttä uuden kaavan laatiminen on kesken, eikä tarkkaan tiedetä, miten mahdollinen kaupungin osuus kokonaisuudessa muuttuu. Aiemmin käsitellyistä hankkeista ei ole mitään osia mukana investointisuunnitelmassa.

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Muut pitkävaikutteiset menot	1 442 000	20 000	0	0	1 462 000
Maa- ja vesialueet	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0
Hallinto- ja laitosrakennukset	15 000	650 000	550 000	0	1 215 000
Liikenneväylät	2 480 000	1 700 000	1 500 000	1 650 000	7 330 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat	1 075 000	1 030 000	850 000	490 000	3 445 000
Koneet ja kalusto	995 000	625 000	130 000	40 000	1 790 000
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	0	0
Investointimenot yhteensä	6 407 000	4 425 000	3 430 000	2 580 000	16 842 000
Muut pitkävaikutteiset menot	550 000	0	0	0	550 000
Maa- ja vesialueet	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0
Hallinto- ja laitosrakennukset	0	0	0	0	0
Liikenneväylät	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset	0	0	0	0	0
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat	123 400	94 000	71 000	0	288 400
Koneet ja kalusto	15 000	15 000	0	0	30 000
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	0	0
Investointitulot yhteensä	888 400	309 000	271 000	200 000	1 668 400
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, netto, kaupunki	5 518 600	4 116 000	3 159 000	2 380 000	15 173 600

KOKO KAUPUNKI liikelaitokset mukana	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kaupunki	6 407 000	4 425 000	3 430 000	2 580 000	16 842 000
Vesi	4 313 000	1 068 000	1 600 000	1 100 000	8 081 000
Ateria	0	0	0	0	0
Menot yhteensä	10 720 000	5 493 000	5 030 000	3 680 000	24 923 000
Kaupunki, tulot	888 400	309 000	271 000	200 000	1 668 400
Vesi, tulot	0	0	0	140 000	140 000
Ateria, tulot	0	0	0	0	0
Tulot yhteensä	888 400	309 000	271 000	340 000	1 808 400
NETTO, liikelaitokset mukana	9 831 600	5 184 000	4 759 000	3 340 000	23 114 600

Kaikki investoinnit tarvitsevat ennen toteutusta erillisen toimeenpanopäätöksen hallintosäännön ja talousarvion sitovuusohjeiden mukaisesti. Maankäyttösopimuksin tehtävien kunnallistekniikan hankkeiden toteutusta

ei tämä suunnitelma sisällä, vaan päätökset siltä osin tehdään kaupunginvaltuustossa erikseen kunkin hankkeen kohdalta, koska toteuttamisaikataulu on riippuvainen maanomistajasta.

Investointisuunnitelman vaikutus poistoihin

Investointitaso pitäisi pitkällä tähtäyksellä olla vuosipoistojen suuruinen. Ohjelman investointitaso on alle poistotason (keskimäärin 5,5 milj.€) liikelaitokset mukaan lukien. Pitkällä tähtäyksellä tämä laskeva kehitys parantaa kaupungin rahoitusasemaa, kun kaupungin elinvoima ja kehittämisinvestoinnit pystytään tekemään maltillisella ajoituksella. Rakennemuutosten vuoksi käyttämättä jäävä omaisuusmassa on päästävä poistamaan käyttöomaisuudesta, jotta turhilta käyttökuluilta vältytään. Poistosuunnitelma on tarkistettu vuonna 2012 voimaan tulleiden Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti. Maankäyttösopimuksilla tehtäviä investointeja ei ole taloussuunnitelmaan ennakoitu, vaan kaikki mahdolliset maankäyttösopimusinvestoinnit tehdään erillisillä valtuuston päätöksillä.

Muut pitkävaikutteiset menot

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
ICT ohjelmistot	456 000	20 000	0	0	476 000
- Yleishallinto	110 000	20 000			130 000
- Sote	346 000				346 000
Muut aineettomat hyödykkeet	986 000	0	0	0	986 000
Ensilumen latu Himos	786 000				786 000
Tekonurmikenttä	200 000				200 000
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	1 442 000	20 000	0	0	1 462 000
Muut pitkävaikutteiset tulot					
Ensilumen latu Himos	550 000				550 000
Muut pitkävaikutteiset, tulot yhteensä	550 000	0	0	0	550 000
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET, NETTO	892 000	20 000	0	0	912 000

ICT-ohjelmistot:

Yleishallinto:

Siirtyminen sähköiseen arkistointiin, johon hankitaan arkiston digitalisointiin tarvittava ohjelmisto. Digitalisointi on useamman vuoden projekti, jossa pyrkimyksenä on analogisen aineiston pienentämiseen ja hävittämiseen.

Sosiaali- ja terveystoimi:

Effica LifeCare pääjulkaisut versioiden V2019 ja V2020 päivityksistä, ohjelmiston uudet versiot ja lakisääteiset muutokset. Lisäksi ohjelmistoon on tulossa GDPR-muutokset ja raportoinnin uusi versio sekä laskutuksen lakisääteiset muutokset.

Kotihoito-Effican mobiili ja optimointi, versiot V2019 ja V2020. Effica sosiaalipalveluiden Kanta-integraatio -ratkaisu ja vanhojen tietojen arkistointiin liittyvät kustannusarviot ovat investointiesityksessä mukana.

Himoksen ensilumen latu

Ensilumenlatu on yksi toimenpide osana Jämsän kaupungin Himos Master Plan kokonaisuutta. Ensilumenlatua on toivottu alueen yritysten toimesta ja on ensimmäinen konkreettinen toimenpide Himos Master Planissa. Hankkeessa rakennetaan ensilumenlatupohja n. 1,3 km. Ladun leveys on 8 metriä, jolloin se on edestakaisin hiihdettävä. Ladun lähtöpiste on Keski-Himoksella ja käänköpaikka Pohjois-Himoksella. Ensilumenlatu toimii talvisin hiihtoladuna ja se yhdistyy nykyiseen latupohjaan.

Ensilumenlatu kasvattaisi alueen vetovoimaa ja paikkakuntalaiset saadaan käyttämään paremmin Himoksen palveluja. Ensilumenladulle tavoitellaan hiihtäjiä ja hiihtoseuroja, jotka nyt mieltävät lumileirejä Rovaniemelle, Kontiolahdelle tai Lapin keskuksiin. Myös moni eteläsuomalainen jäisi hiihtämään Himokselle lyhyen välimatkan takia. Panostamalla ensilumenlatuun olisi Himoksen alueelle loka-marraskuulle mahdollista saada hiihtäjistä koostuva sesonki, ajankohta on muuten matkailullisesti hiljainen. Ensilumenlatu kasvattaisi majoitusyritysten sekä alueen ruokapalvelujen myyntiä.

Himoksen ensilumenladun lumi tehdään talvella ja säilötään kesäksi purun alle. Säilölumi tykitetään ja kerätään kahdelle lumensäilöimispaikalle, joista se levitetään ladulle. Säilömiseen käytetään purua, joka estää keuhkalla sulamisen. Säilölumesta saadaan hyödynnettyä ensilumenladulle ensimmäisenä vuotena noin 60% ja myöhäisemmässä vaiheessa enemmän. Säilölumipaikkoihin tulee 1-2 vuodessa syvä routa, jolloin maasta tuleva lämpö ei sulata lunta. Lunta tarvitsee säilöä 1,3 km ladulle noin 15 000 kuutiota.

Hankkeeseen on budjetoitu kaupungin osuus, kokonaiskustannukset ovat noin 785.000 euroa ja investointivastuun määräksi on arvioitu 70 %, avustuksen myöntäminen on edellytys hankkeen etenemiselle.

Tekonurmikenttä

Kaupunginhallitus on 17.2.2020 kokouksessaan hyväksynyt tekonurmikentän sijoituspaikaksi Paunun jäähallin päätynurmikentän. Jämsänkosken Ilves vastaa tekonurmihankkeen toteuttamisesta ja hakee toteutukseen avustusta Keski-Suomen ELY-keskukselta. Jämsän kaupunki rahoitusosuus kentän kokonaiskustannuksesta on 10 %, joka määräytyy kaupungin (koululaiskäyttö) laskennallisesta käyttöosuudesta. Lisäksi kaupungin kustannuksiksi tulevat alueen halki kulkevan vesijohdon ja osittain alueelle sijoittuvan kevyen liikenteen väylän siirtäminen.

Tekonurmen käyttö on mahdollista 45 viikkoa vuodessa nurmikentän 16 -20 viikon sijaan. Tekonurmen tunti-määräiselle käytölle ei ole ylärajaa kuten nurmikentillä. Nurmikentän kunnossapidon kustannus on vuodessa noin 9 000 €, kun taas tekonurmen kunnossapito kustantaa 3 000 €/vuosi (Palloliiton tekonurmiopas).

Maa- ja vesialueet

MAA- JA VESIALUEET	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kiinteistöjen ostot	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Maa ja vesialueet, menot yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Tonttien myynti ja kiinteistöjen realisointi	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Maa ja vesialueet tulot yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
MAA-JA VESIALUEET, netto	0	0	0	0	0

Pienten maa-alueiden ostoon varataan vuosittain määräraha. Maanhankintaa tehdään lähinnä kaava-alueilta ja niiden läheisyydestä.

Osakkeet ja osuudet

OSAKKEET JA OSUUDET	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet, menot	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet, tulot	0	0	0	0	0
OSAKKEET JA OSUUDET, netto	0	0	0	0	0

Osakkeiden ostoja ja myyntejä ei ole tiedossa.

Rakennukset ja rakennelmat

HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Viiskulman päiväkodin peruskorjaus		550 000	550 000		1 100 000
Jokivarren päiväkotien pihakatos/katokset	15 000				15 000
Sairaalan pihatie ja parkkialue, pohjaus, asfaltointi		100 000			100 000
Hallinto- ja laitosrakennukset menot yhteensä	15 000	650 000	550 000	0	1 215 000
Hallinto- ja laitosrakennukset tulot	0	0	0		0
Hallinto- ja laitosrakennukset tulot yhteensä	0	0	0	0	0
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT, netto	15 000	650 000	550 000	0	1 215 000

Viiskulman päiväkodin peruskorjaus

Keväällä 2019 tehdyn kuntotutkimuksen mukaan kiinteistö on pääosin alkuperäiskunnossa. Viiskulman päiväkodin kiinteistöön kohdistuu korjaustarpeita mm. märkätilojen ja ikkunoiden sekä lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmän osalta seuraavan 10 vuoden tarkastelujaksolla. Investoinnin suunnitteluvaiheessa käydään lävitse koko varhaiskasvatuksen skenaario tulevaisuuteen ja strategiset valinnat vuoden 2021 aikana.

Jokivarren päiväkodin katos/katokset

Jokivarren päiväkoti on jatkuvasti avoinna oleva päiväkoti, jonka ulkoilupihalla ei ole auringolta suojaavia alu-

eita. Kesällä piha on todella kuuma helleaikaan. Katoksen suunnittelu tapahtuu vuonna 2020. Kevytrakenteisemmalle katokselle varattu jo tälle vuodelle 2020 investointirahaa, joka käytetään nyt kunnollisen katoksen suunnittelutyöhön. Katoksen hinta-arvio tarkentuu, kun arkkitehti tekee piirustukset, katselmus suoritettu 10.6.2020. Toimeksianto piirustusten tekemisestä tehty.

Sairaalan pohjoispuolen ympäristie ja parkkialue, pohjaus ja asfaltointi

Sairaalan pohjoispuolen tie on pahasti routavaurioitunut ja vaatii kunnostamisen. Tien varrella olevat parkki-paikat ovat kunnostettu ja ne päällystetään tien päällystämisen yhteydessä. Korjauksen aloittaminen tarvitsee erillisen kaupunginhallituksen päätöksen.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

LIIKENNEVÄYLÄT	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Liikenneväylät yleiset	1 650 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	5 850 000
Kadunsaneeraus	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 300 000
Katujen päällystäminen	450 000	200 000	200 000	200 000	1 050 000
Katuvalaistus	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Liikenneväylät erilliset	830 000	300 000	100 000	250 000	1 480 000
Pääväylien ympäristön parannus	100 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Siltojen peruskorjaus	100 000	250 000	50 000	200 000	600 000
Koskentien valaistuksen uusiminen	50 000				50 000
Patajoen pienveneväylä	80 000				80 000
Himoshuipunttien kunnostus, asfaltointi ja kevyen liik. väylä	500 000				500 000
Himoksen alue	500 000	0	0	0	500 000
Liikenneväylät menot, yhteensä	2 480 000	1 700 000	1 500 000	1 650 000	7 330 000
Liikenneväylät, tulot yhteensä	0	0	0	0	0
LIIKENNEVÄYLÄT, netto	2 480 000	1 700 000	1 500 000	1 650 000	7 330 000

Kadunsaneeraus

Saneerauskohteet määritellään 3 kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa. Työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Katujen päällystäminen

Päällystyskohteet määritellään teknisessä lautakunnassa vuosittain hyväksyttävässä päällystysohjelmassa.

Katuvalaistus

Katuvalaistuksen saneerausta toteutetaan pääosin verkkoyhtiöiden kaapelointitöiden yhteydessä. Vuonna 2021 saneeraus painottuu Myllymäen alueelle.

Pääväylien ympäristön parantaminen

Pääväylien ympäristön parantamista toteutetaan mm. pääväylien ympäristön siistimisellä, huomiota kiinnitetään erityisesti kasvillisuuteen ja alueiden helppohoitoisuuteen. Vuonna 2021 toteutetaan Koskentiellä Saha-ranta-Siltakatu välillä olevan ajoradan ja kevyen liikenteen väylän välisen välikaistan kunnostaminen.

Siltojen peruskorjaus

Kaupungin siltoihin teetetään vuonna 2021 tarkastukset. Tulevina vuosina varaudutaan mm. Orivuoren ja Nikkarinmäen siltojen peruskorjauksiin.

Koskentien valaistuksen uusiminen

Koskentien katuosuuden valaistus uusitaan led-valaisimiksi.

Himoshuipunttien kunnostaminen, asfaltointi ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen

Himoshuipunttien kunnossapito ja liikennöinti on geometrian ja liikennemäärän vuoksi haasteellista murskepin-taisena. Kadun asfaltointia on toivottu myös käyttäjien toimesta. Vuonna 2019 on Himoshuipuntiellä, välillä Länsi-Himoksen tunnelit-Länsihuipuntie, toteutettu maaperätutkimuksia, joiden perusteella katu edellyttää mm. kantavuuden ja kuivatuksen parantamista ennen asfaltointia. Liikenneturvallisuutta parantaa katuvalais-tuksen ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen. Sähköverkkoyhtiö on toteuttamassa vuonna 2021 aikana Himoshuipunttien varrella kaapelointitöitä.

Patajoen pienveneväylä

Patajoen pienveneväylästä on jätetty aluehallintovirastolle lupahakemus. Luvitushankkeen tavoitteena on kalaston liikkumisen parantaminen, pienveneiden kulun mahdollistamista Päijänteen ja Patalahden välillä sekä olevien rakenteiden pysyttäminen. Määrärahalla toteutetaan mm. pohjapadon muutokset, kalaportaat ja vene-rullien rakentaminen.

Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset

HULEVESI	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Hulevesiviemärin rakentaminen	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Hulevesiviemärin saneeraus	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet erill. menot, yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Tulot	0	0	0		0
Kiinteät rakenteet ja laitteet erill. tulot, yhteensä	0	0	0		0
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET, ERILLISET,	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000

Hulevesiviemärin rakentaminen

Hulevesiviemäreiden rakentamista tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä. Työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Hulevesiviemärin saneeraus

Hulevesiviemäreiden saneerausta tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä. Työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Puistot, leikki- ja liikuntapaikat

PUISTOT, LEIKKI - JA LIIKUNTAPAIKAT	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Puistot ja leikkipaikat, yleiset	190 000	80 000	50 000	50 000	370 000
Leikkikenttien peruseräparantaminen	100 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Liikennepuiston leikkikentän peruskorjaus	60 000				60 000
Jääkenttien aitojen uusiminen	30 000	30 000			60 000
Liikunta-, ulkoilupaikat, erilliset	885 000	950 000	800 000	440 000	3 075 000
Jämsäpuisto, Seppolan satama-alue, Jämsänjoen rantareitti	200 000	300 000	300 000	200 000	1 000 000
Urheilukenttien suorituspaikkojen kunnostus		180 000			180 000
Paunun tenniskenttien ja tekojääradan kunnostaminen	180 000				180 000
Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikka	120 000				120 000
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka	75 000	50 000			125 000
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka	50 000	75 000			125 000
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka		5 000	100 000		105 000
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka		5 000	60 000		65 000
Särkijärven lähiliikuntapaikka		5 000	40 000		45 000
Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen	40 000	40 000	40 000	40 000	160 000
Satamat ja venerannat	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Matonpesupaikkojen kunnostaminen	20 000				20 000
Koirapuiston rakentaminen		30 000			30 000
Koivulinnan päiväk. piharemm. ja Korventie 3		60 000	20 000		80 000
Viiskulman päiväkodin piha			40 000		40 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat, menot yhteensä	1 075 000	1 030 000	850 000	490 000	3 445 000
Urheilukenttien suorituspaikkojen kunnostus		54 000			54 000
Paunun tenniskenttien ja tekojääradan kunnostaminen	45 000				45 000
Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikka	38 400				38 400
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka	25 000	15 000			40 000
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka	15 000	25 000			40 000
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka			35 000		35 000
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka			21 000		21 000
Särkijärven lähiliikuntapaikka			15 000		15 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat, tulot yhteensä	123 400	94 000	71 000	0	288 400
PUISTOT, LEIKKI - JA LIIKUNTAPAIKAT, netto	951 600	936 000	779 000	490 000	3 156 600

Leikkikenttien perusparantaminen

2-4 leikkikentän peruskorjaus vuoden 2021 aikana ja tuleville vuosille varataan määräraha 1-2 kentän kunnostamiseen / vuosi. Leikkikenttien kunnostamisessa käytetään hyödyksi poistuvien leikkikenttien kunnostettuja kalusteita.

Liikennepuiston leikkikentän peruskorjaus

Liikennepuiston leikkikenttä on Jämsän keskusta-alueen suosituin leikkikenttä. Nykyiset leikkikentän välineet ovat huonokuntoisia ja ne on uusittava. Kenttä sijaitsee keskustan sisääntuloväylän varrella ja muodostaa uudistetun maauimalan liikuntapuiston sekä Jämsäpuiston alueiden kanssa eri-ikäisiä liikkujia houkuttelevan monipuolisen ulkoilualueen.

Jääkenttien aitojen uusiminen

Ns. pienjääkenttien aitoja on tarve uudistaa turvallisuussyistä. Vuoden 2021 aikana uusitaan Kääpälän ja Kumpulän alueen pienjääkenttien huonokuntoiset aidat.

Jämsäpuisto, Seppolan satama-alue ja Jämsänjoen rantareitti

Maauimalan liikuntapuiston alueelle laaditaan suunnitelma alueelle sijoittuvasta kahvio-, wc- ja saunarakennuksesta. Alueelle sisällytetään salibandykenttä. Aistipolun toteutus käynnistetään. Jämsänjoen rantareitin ideasuunnitelman kohteita toteutetaan. Kaksoislammenpuiston alueelle laaditaan puistosuunnitelma, joka pitää sisällään myös lammen ruoppaustyöt. Vuonna 2016 valmistui Keskuskadun ja Seppolan satama-alueen yleissuunnitelma, jonka tavoitteena on mm. satama-alueen rakentaminen korkeatasoiseksi ja viihtyisäksi alueeksi niin kuntalaisten, yritysten kuin matkailijoidenkin käyttöön. Rakentamisella mahdollistettaisiin nykyistä huomattavasti paremmat satamapalvelut, mutta myös pienen kahvilan/ravintolan rakentaminen alueelle, mikä osaltaan vähentäisi ilkvallan mahdollisuuksia. Samalla toteutettaisiin tasokkaampaa viherrakentamista satama-alueen molemmin puolin sekä siltojen välillä myös joen toiselle puolelle.

Koirapuiston perustaminen

Koirapuiston rakentamisesta on tullut viime vuosina useita toiveita ja aloitteita. Koirapuisto esitetään rakennettavaksi Rusulan alueelle, valtateiden risteysalueella sijaitsevien huoltoasemien läheisyyteen, jonne sijoitettuna koirapuisto palvelisi myös ohikulkijoita ja matkailijoita.

Matonpesupaikkojen kunnostaminen

Länkipohjan matonpesupaikan kunnostetaan ja mattomankeleita uusitaan myös muilla matonpesupaikoilla.

Koivulinnan päiväkodin pihan kokonaisremontti ja uudistaminen

Koivulinnan päiväkodin piha on alkuperäisessä kunnossa (2001). Pihassa on tehty valaisimien uusintaa ja rikkinäisiä leikkivälineitä on poistettu. Koivulinna on päivystävä päiväkotit Jämsänkosken alueella eikä piha vastaa tämän hetken ohjeita mm. lasten liikkumisen suosituksista. Korventie 3:n tontti on suunniteltu liitettäväksi osaksi päiväkodin pihaa.

Viiskulman päiväkodin piha

Pihavälineiden uusiminen päiväkodin remontin yhteydessä.

Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen

Vuonna 2021 uusitaan Länkipohjan valaistun reitin ja Koskenpään kaukalon valaistus. Suunnitelmavuosina on varauduttava valaistuksen saneeraukseen muiden reitistöjen ja kenttien osalta.

Urheilukenttien suorituspaikkojen perusparannus

Oinaalan urheilukentän pinnoite on uusittu kertaalleen vuonna 2003. Urheilukentällä on havaittavissa kuluminen jälkiä sekä pinnoitteen halkeamisia. Suomen Urheiluliiton edustajat ovat huomauttaneet juoksuratojen kunnosta jo muutama vuosi sitten kesän yleisurheilukarnevaalien aikana. Oinaalan urheilukentän juoksuratojen ja suorituspaikkojen kunnostamista ruiskuttamalla/uusimalla pinnoite ja maalaamalla viivoitukset. Lisäksi Oinaalan urheilukentällä tulee uusia kentän ja juoksuradan välinen sadevesikouru. Jos pinnoitustyö venyy pidemmälle kuin 2022, saatetaan pinnoite joutua uusimaan kokonaan, jolloin kustannukset kasvavat kentän osalta noin 380.000 euroon. Ennen hankkeen aloitusta tehdään kokonaisvaltainen liikuntapaikkojen kartoitus, lisäksi hankkeen toteuttamisen ehtona on saada liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Paunun tenniskenttien ja tekojääradan kunnostus

Paunun urheilukentän vieressä olevien tenniskenttien kunnostus. Tekojäärädan pinnoitteena on läpäisevä asfaltti Plexipave-pinnoitteella, johon on merkitty 4 tenniskenttää. Asfaltin pinta on halkeillut ja kupruillut ja osa kentistä on vaarallisia käyttäjille. Kunnostuksen yhteydessä kentän alla oleva tekojään jäähdytysputkisto uusitaan. Kohteeseen haetaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun lähiliikuntapaikka

Jämsänkosken yhtenäiskoulun pihan lähiliikuntapaikkahanke on kytketty koulun rakentamisen yhteyteen. Suunnitelma lähiliikuntapaikka-alueesta on valmistunut toukokuussa 2019. Oppilaille tehdään välituntiliikunta houkuttelevaksi ja lisäksi Jämsänkosken alueella on erityisen painottunut tarve lähiliikuntapaikalle. Vuosina 2019 ja 2020 on toteutettu koulun yläpihan alue ja osa alakentän alueesta ja vuonna 2021 toteutetaan alakentän kunnostus ja oppilaiden jättö- ja noutopaikan asfaltointi- ja kiveystyöt. Hankkeeseen on myönnetty liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta. Avustus on käytettävä vuoden 2021 loppuun mennessä.

Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka

Kaipolan koululle on kyläläisten aloitteesta laadittu piha-alueen ja urheilukentän alueiden suunnitelmaa yhteistyössä puistotoimen, Kaipolan koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempainiimin kanssa. Pihalla on vähänlaisesti aktiviteetteja ja leikkivälineet alkavat olla elinkaarensa päässä. Kokonaisvaltainen piharemontti urheilu- ja ulkoliikuntapaikkoineen puolustaisi paikkaansa myös sikäli, että koulun oppilasmäärä on viime vuosina lisääntynyt. Lisäksi vähäisten leikkivälineiden lisääntynyt käyttö lisää turvallisuusriskiä jo nyt huonossa kunnossa olevissa leikkivälineissä. Hankkeelle haetaan valtionavustusta lähiliikuntapaikkarakentamista varten. Valtionavustuksen saaminen on ehtona hankkeen toteuttamiselle.

Lähiliikuntapaikkojen rakentamisen tarkeysjärjestys on määriteltä vuonna 2016 tehdyn koulu- ja päiväkotipihojen liikuntaolosuhdekyselyyn, kaupungin liikunta- ja puistotoimen viranhaltijoiden näkemykseen sekä alueen asukkaiden aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen perustuen. Kaipolan koulun pihan tilanne liikuntaolosuhteiltaan on arvioitu heikoksi. Kohteeseen haetaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka

Kuoreveden yhtenäiskoulussa oppilaita on noin 200. Koulun piha-alue on nykyisellään liikuntaolosuhteiltaan heikko etenkin sisäpihan osalta. Hankkeelle haetaan valtionavustusta. Valtionavustuksen saaminen on ehtona hankkeen toteuttamiselle. Kuoreveden koulun pihan tilanne on arvioitu liikuntaolosuhteiltaan heikoksi.

Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka

Juokslahden alue on sijainniltaan keskeinen Jämsän pohjoispuolella Jyväskylään päin mentäessä. Ns. kyläkaavan ansiosta voi olettaa asujaimiston alueella myös lisääntyvän tulevaisuudessa.

Juokslahden koulun piha-alueet ovat uusimisen tarpeessa ja kyläläisille tarvittaisiin ehdottomasti hyvä harrastus-, ulkoliikunta- ja tapahtumien pitopaikka. Hanketta onkin käynnistetty jo aiemmin vuosina 2010–2011, jolloin alueelle on tehty alustavaa suunnitelmaa. Suunnitelmasta päiväkodin puoleinen piha-alue on jo toteutettu. Näiden jo kerättyjen tietojen (mm. kysely kyläläisille on tehty) pohjalta koulun piha-aluetta lähdetään kehittämään lähiliikuntapaikaksi, jossa niin koululaiset kuin kyläläisetkin saavat monipuolisemmat ja nykyaikaisemmat liikkumisen mahdollisuudet. Hankkeeseen voidaan hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka

Koskenpään koulun alue on tällä hetkellä puitteiltaan varsin vaatimaton ja epäviihtyisä, leikkivälineitä ja leikki- paikkoja sekä erilaisia toimintamahdollisuuksia on oppilasmäärään nähden vähän. Sen vuoksi alueelle on jo tehty suunnitelmaa puistotoimen, Koskenpään koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempainyhdistyksen yhteistyönä. Koska Koskenpäältä puuttuu kaikkien yhteinen leikki- ja liikunta-alue, olisi järkevää tehdä alueen toteutuksesta lähiliikuntapaikkahanke, johon haetaan valtionavustusta. Avustuksen kautta pihalle saataisiin mm. ulkokuntoiluvälineitä ja pituushyppypaikka. Koulun lähintä piha-aluetta kehitettäisiin viihtyisämmäksi ja toiminnallisemmaksi istutusten ja uusien leikkivälineiden avulla. Kyläläisiltä löytyy myös talkoohenkeä, joten toteutus voidaan tehdä kohtuullisella budjetilla. Hankkeeseen voidaan hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta. Valtionavustuksen saaminen on ehtona hankkeen toteuttamiselle.

Särkijärven lähiliikuntapaikka

Suunnittelu vuonna 2022 ja rakentaminen vuonna 2023. Särkijärven lähiliikuntapaikka sijoittuu Särkijärven kuntotalon ympäristöön. Lähiliikuntapaikan rakentaminen on ajankohtaista asutuksen lisääntyessä Särkijärven rannan läheisyydessä Särkijärvi I ja Särkijärvi II asuinalueilla. Kuntotalon uimaranta on erittäin suosittu ja jo kunnostuksen tarpeessa. Myös laiturit uusitaan ja veteen asennetaan hapetin/suihkujärjestelmä estämään järiveden rehevöitymistä ja leväkasvillisuuden lisääntymistä. Beach-volleykentät kunnostetaan ja alueelle hankitaan ulkokuntoiluvälineitä. Hankkeeseen voi hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Satamat ja venerannat

Vuonna 2021 on suunnitelmissa Länkipohjan sataman ruoppaus ja sataman kiinteän laiturin kunnostaminen. Uusitaan ja kunnostetaan myös muita laitureita ja satamarakenteita (veneenlaskuluiskia, valaistusta, vesipisteitä yms.), lisäksi venerantoja (yht. 21 kpl) on tarvetta kunnostaa. Suunnitelmissa on myös Vaherin sataman aallonmurtajalaiturin uusiminen sekä septien uusiminen Vaherin ja Pajulahden satamaan. Suunnitelmuvuosina toteutetaan mm. Hulkkion sataman aallonmurtajalaituri.

Koneet ja kalusto

KALUSTO	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kuljetusvälineet ja autot	40 000	250 000	40 000	0	330 000
Huoltoautot, kiinteistöhuolto ja kunnossapito	40 000				40 000
Kuorma-auto		250 000			250 000
Pakettiauto, konekeskus			40 000		40 000
Liikkuvat työkoneet	450 000	255 000	0	0	705 000
Vaakatasoruohonleikkuri, liikuntapaikat		20 000			20 000
Kiinteistöhoitokone, liikuntapaikat		60 000			60 000
Lavamönkijä, liikuntapaikat		25 000			25 000
Tiehöylä, konekeskus	450 000				450 000
Pyöräkuormaaja, konekeskus		150 000			150 000
Muut koneet ja kalusto	505 000	120 000	90 000	40 000	755 000
ICT tietohallinto palvelimet	40 000	40 000	40 000	40 000	160 000
Pääkirjaston ja neuvonnan kalustaminen	350 000	20 000			370 000
Nuorisotilan kalustus	50 000				50 000
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus		40 000			40 000
Tekoäly pääkirjasto		20 000			20 000
Korven koulu ja JYK-rakennus, väliovi ja pimennysverhot	15 000				15 000
Vitikalan liikuntasalin av-ohjaus, audio- ja videojärjestelmä	50 000				50 000
Viiskulman päiväkodin irtokalusteet			50 000		50 000
Koneet ja kalusto, menot	995 000	625 000	130 000	40 000	1 790 000
Pääkirjaston ja neuvonnan kalustaminen	15 000				15 000
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus		15 000			15 000
Kalusto tulot yhteensä	15 000	15 000	0	0	30 000
KALUSTO, netto	980 000	610 000	130 000	40 000	1 760 000

Huoltoautot, kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Ajoneuvojen käyttöaika alkaa olla lopussa, huoltokustannukset kasvussa.

Kuorma-auto

Vaihdetaan vm. 2005 kuorma-auto uuteen vastaavaan. Autoa käytetään työmaahuoltoon ja se palvelee tarvikkeiden siirrossa yhdyskuntatoimen kaikkia yksiköitä.

Pakettiauto

Hankitaan vm. 2004 olevan pakettiauton tilalle. Auto on käytössä pääosin kunnallistekniikan työmailla.

Vaakatasoruohonleikkuri liikuntapaikoille

Vaakatasoruohonleikkuri mm. Oinaalan urheilukentän läheisyydessä sijaitsevien alueiden kunnossapitoon.

Kiinteistöhoitokone liikuntapaikoille

Vuonna 2007 hankitun LM Trac 385 –kiinteistöhoitokoneen vaihto. Koneella hoidetaan Paunun urheilukentän nurmikonleikkua sekä alueiden ja pienjääkenttien auraukset.

Lavamönkijä

Liikuntapaikoilla, latupohjilla ja reitistöillä käytettävän, vuosimallia 2008 olevan lavamönkijän vaihto. Ko. konetta käytetään kesällä myös puistojen kunnossapitotöissä.

Ruohonleikkuri puistoille

Vuonna 2021 hankitaan radio-ohjattava rinneleikkuri, nykyiset vastaavat käytössä olevat leikkurit ovat jo huonokuntoisia.

Tiehöylä

Hankitaan nykyisen tiehöylän (vm. 1976) tilalle uusi. Nykyinen tiehöylä on peruskunnostettu hankinnan yhteydessä vuonna 2003, höylään tehtiin koneremontti v. 2013. Höylän emäterän runko on kertaalleen katkennut. Höylän vaatimat välttämättömät korjaukset kahden seuraavan vuoden sisällä ovat kustannuksiltaan n. 100 000 € ja esim. kallistusautomaattika on korjauskelvoton. Tiehöylää käytetään katujen kesä- ja talvikunnossapidossa sekä kadunrakennuksessa ja -saneerauksessa.

Pyöräkuormaaja

Pyöräkuormaajan vaihto Volvo L60F (vm 2008), vuonna 2022 käyttötuntimäärä on arviolta 11 000. Koneen ikä ja käyttötunnit ovat siinä vaiheessa, että edessä on suuria remonteja. Koneetta käytetään pääasiassa katujen ja pihojen kunnossapitoon sekä kunnallistekniikan työmailla. Uusimalla koneen toimintavarmuus paranee.

ICT tietohallinto palvelimet

Tietohallinto huolehtii kaupungin palvelinkaluston määräaikaisesta uusimisesta (4-6 vuoden kierto käyttötarpeesta riippuen). Palvelimien on täytettävä ohjelmistojen käytön ja kehityksen tarpeet.

Pääkirjaston ja nuorisotilan kalustaminen

Uuden pääkirjaston kalustaminen tarkentuu hankkeen edetessä, hankkeen yhteydessä valmistellaan uudenlaisia tapoja palvelun tuottamiseen. Kirjastossa on luontevaa suunnitella esim. tilojen ja aineistotyyppien sijaintineuvontaa tai asiakaspalautteen keräämistä digitoitavaksi. Hankintaa varten on selvítettävä mahdollisuus saada kirjastojen kehittämishankerahoitusta. Digitalisoinnin edistämisen rahoitusmahdollisuudet myös tämän suhteen selvitetään. Väistöä varten hankitut työtuolit, lainausautomaatti ja muuta kalustusta hyödynnetään. Vuodelle 2021 esitetään ennakoimattomiin hankintoihin 20.000 €. Sen käytöstä päätettäisiin erikseen erillisen suunnitelman mukaan. Kalustamismäärärahaesitys ei pidä sisällään uudisrakentamisessa urakkaan kuuluvia kiinteitä kalusteita. Hankkeeseen haetaan valtionavustusta, mikäli ko. toimintaan avustussuunnitelmaa osoitetaan. Forum tiloihin sijoittuvan nuorisotilan kalustaminen 50 000 euroa. Kierrätyskalusteet joiltain osin mahdolliset. Nuorisotilojen kalustamisessa voidaan osa toteuttaa nuorten kesätoiminä kierrätyskalusteita kunnostaen. Tätä toimintaa varten tulee työllistämissuunnitelmaan varata työnohjaaja. Kalustamismäärärahaesitys ei pidä sisällään uudisrakentamisessa urakkaan kuuluvia kiinteitä kalusteita.

Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustaminen ja varustaminen

Pääkirjaston väistön päättymisen jälkeen Jämsänkosken yhtenäiskoulun koulukirjastotilaan toteutetaan koulu ja koko aluetta palveleva omatoimikirjasto. Omatoimikirjastossa hyödynnetään pääosin pääkirjaston nykyisiä kalusteita. Investointiesityksen valmisteluvaiheessa pääkirjaston toteutusaikataulu on osin avoin, aikaisintaan kuitenkin vuonna 2021. Esitetään omatoimikirjastoon vuodelle 2022 yhteensä 40 000 €. Käyttöönotto olisi tuolloin aikaisintaan kesä 2022. Hankkeeseen haetaan valtionavustusta, mikäli ko. toimintaan avustussuunnitelmaa osoitetaan. Valtionavustuservio on 15.000 euroa.

Tekoäly

Pääkirjastokokonaisuuteen esitetään hyödynnettäväksi tekoälyä. Uuden pääkirjastohankkeen yhteydessä on valmisteltava uudenlaisia tapoja palvelun tuottamiseen. Tekoäly on kehittymässä nopeasti. Kirjastossa on luontevaa suunnitella digitaalisia palveluja. Hankintaa varten tulee selvittää mahdollisuus saada kirjastojen kehittämishankerahoitusta. Tekoälyä voidaan mahdollisesti hyödyntää myös kaupungin muissa toiminnoissa kuten matkailuneuvonnassa.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun kalustaminen

Väliovi ja välioviaukko Korven koulun opetustilojen 116 ja 117 välille. Pimennysverhot JYK –rakennuksen luokkatiloihin 2002 ja 3002. Luokkatilojen välioviratkaisulla voidaan em. tilojen yhteiskäyttöä tehostaa. Ikkunaseinien häikäisyn estoon erityisesti kevättalvella. Asiaan on kiinnitetty huomiota mm. työpaikkaselvityksen yhteydessä.

Jämsänjoen yhtenäiskoulun Vitikkalan liikuntasalin AV-järjestelmän uusiminen

Vitikkalan liikuntasalin av-hankinta (av-ohjaus-, audio- ja videojärjestelmä). Järjestelmä on yhteensopiva kesällä 2020 valmistuvan Vitikkala-salin av-järjestelmän kanssa.

Viiskulman päiväkodin irtokalusteet

Viiskulman päiväkodin remontti, jossa uusitaan myös vanhentunut irtokalusto.

6 RAHOITUSSUUNNITELMA

6.1 Rahoituslaskelma

Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelman ensimmäinen osa kuvaa varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirtaa. Vuosikatteen määrä on suoraan verrannollinen kaupungin rahoitusaseman kehitykseen. Tästä osasta nähdään miten vuosikatteen ja tulorahoituserien määrä riittävät investointien kattamiseen.

Rahoituksen rahavirta

Jälkimmäisessä laskelman osassa arvioidaan rahoitustoiminnan kassavirta. Tärkeitä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman erien muutokset. Rahoituslaskelma osoittaa, onko kaupungin investointiohjelma tulorahoitukseen ja vuosikatteen tasoon nähden liian suuri. Silloin kun tulorahoitusta ei riitä ja investointien menot joudutaan kattamaan velanotolla.

RAHOITUSLASKELMA TA2021	Tp 2019	Ta+lta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Kaupunki ilman liikelaitoksia					
Toiminnan rahavirta	3 960 145	-1 473 692	5 654 512	5 286 010	5 952 022
Vuosikate	3 756 010	-473 693	5 954 512	5 586 010	6 252 022
Tulorahoituksen korjauserät	204 134	-1 000 000	-300 000	-300 000	-300 000
Investointien rahavirta	-7 079 281	-3 063 500	-5 218 600	-4 074 000	-3 305 000
Investointimenot	-7 490 609	-4 670 000	-6 407 000	-4 370 000	-3 505 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	126 185	406 500	688 400	96 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	285 143	1 200 000	500 000	200 000	200 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 119 137	-4 537 192	435 912	1 212 010	2 647 022
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	370 481	593 300	779 666	448 160	448 160
Antolainasaamisten lisäykset	-1 550 000				
Antolainasaamisten vähennykset	1 920 481	593 300	779 666	448 160	448 160
Lainakannan muutokset	-3 816 608	4 123 338	2 908 000	-392 000	-392 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000 000	9 000 000	8 000 000	5 000 000	5 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 579 664	-4 876 662	-5 092 000	-5 392 000	-5 392 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 236 944				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-572 715				
Rahoituksen rahavirta	-4 018 842	4 716 638	3 687 666	56 160	56 160
Vaikutus maksuvalmiuteen	-7 137 979	179 446	4 123 578	1 268 170	2 703 182

6.2 Lainoitus

Antolainat

Kaupungin suurimpia rahoitusriskejä on konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen rahoittaminen. Tytäryhteisöille annettavia lainoja käytetään pääasiassa tilapäisrahoitukseen, johon käytetään osin myös konsernitiiliä. Mikäli tilanne perustellusti edellyttää lainan myöntämistä, siitä päätetään erikseen valtuustossa. Vaihtoehtona antolainaukselle on kaupungin takaus tytäryhteisöille rahalaitokselta otettavaa lainaa varten, siltä osin kuin takaus voidaan kuntalain mukaisesti antaa. Konserniyhtiöille, eikä muille yhteisöille, ole arvioitu antolainatarvetta tässä talousarviossa. Oheisessa taulukossa on kaupungin antolainat sekä niiden lyhennykset ja korot lyhennysohjelman mukaisesti.

Vuosi	Pääoma 1.1	Uudet	lyhennys	Pääoma 31.12	+/-	Korot	lainaa €/as	korot €/as
2017	5 914 543	154 000	610 616	5 457 927	-456 616	47 723	261	2
2018	5 457 927	850 000	347 104	5 960 823	502 896	40 646	282	2
2019	5 960 823	950 000	1 320 481	5 590 342	-370 481	39 149	272	2
2020	5 590 342	1 099 825	593 300	6 096 867	506 525	34 090	302	2
2021	6 096 867		779 666	5 317 201	-779 666	32 000	263	2
2022	5 317 201		609 833	4 707 368	-609 833	24 400	233	1
2023	4 707 368		558 666	4 148 702	-558 666	18 500	205	1

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Kaupungin lainamäärä vuoden 2012 lopussa oli noin 45 milj. € (2.008 €/asukas). Vuoden 2019 lopussa lainamäärä oli liikelaitokset mukaan lukien noin 38,4 milj. € eli 1.873 euroa/asukas. Talousarvion laatimisajan kohtaan mennessä vuonna 2020 on nostettu uutta lainaa Jämsän Vesi liikelaitoksen perusparannuksen investointiin. Talousarviolainantarpeeksi vuonna 2021 ennustetaan enintään 8,0 milj. €. Lainamäärä sisältää myös varauksen ennalta odottamattomiin kehitysinvestointeihin.

PITKÄAIKAISET OTTOLAINAT JA LYHENNYKSET								
pääoma	1.1.	nosto	lyhennys	31.12.	lis /väh	korot	lainaa €/as	korot €/as
2016	30 822 658	11 000 000	4 092 100	37 712 566	6 889 908	556 438	1 767	26
2017	37 712 566	10 000 000	4 263 577	43 448 989	5 736 423	354 810	2 080	17
2018	43 448 989	4 000 000	4 530 910	42 918 078	-530 910	314 086	2 083	15
2019	42 918 078		4 531 553	38 386 525	-4 531 553	313 835	1 873	15
2020	38 386 525	4 000 000	5 176 331	37 210 194	-1 176 331	253 540	1 842	13
2021	37 210 194	8 000 000	5 092 000	40 118 194	2 908 000	305 000	2 011	15
2021	40 118 194	5 000 000	5 392 000	39 726 194	-392 000	280 000	1 992	14
2023	39 726 194	5 000 000	5 392 000	39 334 194	-392 000	275 000	1 972	14

Tervehdyttämistoimenpiteiden tuloksena lainamäärä on pystytty pitämään kohtuullisena. Lainamäärä ei vuonna 2021 alene, vaan uuden lainanoton vuoksi nousee. Lainanotossa avainasemassa on investointiohjelma, jotka mitoitetaan ja aikataulutetaan siten, ettei investoinneista koidu ylitsepääsemätöntä rahoitusriskiä kaupungille. Taseomaisuuden ja tuotantokäytössä tarpeettomaksi käyneen omaisuuden realisointi ja suurien investointien siirtäminen muihin rahoitusmuotoihin vähentävät osaltaan lainanottotarvetta.

Lainoja maksetaan takaisin lyhennysohjelman mukaisesti. Korkomenot säilynevät maltillisina, ennusteiden mukaan korot pysyttelevät suhteellisen alhaisina talousarviovuonna. Riskienhallinnan kannalta korkojen nousuun on varauduttu pitämällä osa lainasalkusta pitkissä koroissa ja käyttämällä suojauksia.

7 LIKELAITOKSET

7.1 Jämsän Ateria ja Puhtauspalvelut liikelaitos

Liikelaitosjohtaja

Toiminnan kuvaus

Liikelaitoksen toiminta jakautuu talousarviossa kolmeen toimialueeseen; Hallinto, Ruokapalvelut ja Puhtauspalvelut. Liikelaitos tuottaa kilpailukykyisesti terveellisiä, turvallisia ja laadukkaita ruoka- ja puhtauspalveluja pääasiassa Jämsän kaupungille. Asiakkaiden kanssa sovitaan yhteisten laatuksien ja sopimusten mukaisesti sopivat palvelupaketit.

Sopimukset ovat kumppanuussopimuksia ja asiakkuudet aitoja ja toimivia kumppanuussuhteita. Vakituksella henkilöstöllä on alan peruskoulutus. Liikelaitos toimii laatuksien mukaisesti ja toiminnan jatkuva parantaminen, arviointi ja uudistumiskyky on vakiintunut käytäntö.

Liikelaitoksen toiminta on taloudellisesti terveellä pohjalla, liikelaitosta hoidetaan hyvien liiketoiminta-periaatteiden mukaisesti ja toiminta kattaa tulo-rahoituksella lyhytvaikutteiset menot ja investointien poistot. Tuottavuutta parannetaan jatkamalla palvelujen tuotteistamista, kehittämällä hinnoittelua ja kannattavuuslaskentaa eri toimialueille.

Palvelutuotanto on tehokasta ja kannattavaa, toiminta on täsmällistä ja joustavaa. Asiakkaiden kanssa tehtävissä palvelusopimuksissa sovitaan palvelu- ja laatuksien. Toiminnan laatua ja asiakastyytyvyyttä seurataan ja kehitetään. Tuotanto vastaa suosituksia, mitoitusstandardeja ja asetettuja laatuksien standardeja.

Liikelaitos hoitaa edelleen uimahalli Koskikaran kahvio- ja lipunmyynnin. Toimintaa ja asiakaspalvelua kehitetään yhteistyössä sivistystoimen kanssa.

Liikelaitoksen peruspääoma on 600.000 €, joka muodostuu liikelaitoksen käyttöomaisuudesta. Kunnan talousarviossa liikelaitosta sitovia eriä ovat: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaismenot.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2021

1. Liikelaitoksen toimintojen sopeutus muuttuneisiin ja muuttuviin olosuhteisiin.
2. Sopeutetaan toimintaa TOPA-hankkeen myötä tulevien muutosten mukaisesti
3. Jatketaan laaturaporttijärjestelmien ja prosessikuvausten tekemistä kaikissa liikelaitoksen yksiköissä sekä mitoitusta ruoka- ja puhtauspalveluissa.
4. Tuottavuutta parannetaan jatkamalla palvelujen tuotteistamista, kehittämällä hinnoittelua ja kannattavuuslaskentaa eri toimialueille.
5. Mittareiden käyttöönotto
  - laadun tasaisuutta mitataan asiakastyytyvyysselvityksillä (Webropol) ja Fredman Pro- omavalvonta- sekä ATOPflow-laaturaportointiohjelmilla
  - ammattitaidon ylläpitoa seurataan koulutuspäivien lukumäärällä (suositus 3 koulutuspv/hlö/v)
  - sairauspoissaolojen hallinta, työstä johtuvat/ muut sairauspoissaolot, raportoidaan tehdyt toimenpiteet

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Tavoitteen toteutumisen arviointi
laadun tasaisuus	asiakastyytyvyysselvitys, WEBROPOL laatumittarit Fredman Pro ja ATOP flow	asiakaskyselyt ja laatuksien
ammattitaidon ylläpito	koulutuspäivät, tavoite 3 pv/v/hlö	koulutuspäivien määrän seuranta
sairauspoissaolojen määrän hallinta/ reagointi	sl päivät/ hlö, -> työstä johtuvat/ muut sairauspoissaolot -> tehdyt toimenpiteet	poissaolojen seuranta, aktiivisen tuen keskustelujen toteutumisen seuranta, jatkotoimenpiteiden seuranta

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 – 2023

Toimivat tilat, ajanmukaiset koneet ja laitteet takaavat ammattitaitoisen henkilöstön työn tuottavuuden asiakkaalle.

Jämsän Terveys Oy:llä on sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen oma toimintamalli, joka vaikuttaa myös liikelaitoksen Jämsän Terveys Oy:lle tuottamien palvelujen määrään.

Työhyvinvoinnin kehittämisen tavoitteena edelleen on sairauspoissaolojen hallinta ja kasvun pysäyttäminen sekä vähentää ennen aikaiselle eläkkeelle joutumista. Työterveyshuollon kanssa jatketaan aktiivisesti yhteistyötä.

Esimiestyöskentelyä kehitetään koulutuksella, perehdyttämällä ja sisäisin järjestelyin koko liikelaitoksen toimialalla. Esimieskoulutuksen myötä vahvistuu sekä Lean- että asiakasnäkökulma. Laitoshuoltajien jo aiemmin alkanutta työkiertoa jatketaan ja kehitetään edelleen.

Ruokapalvelujen tuottavuutta parannetaan prosessisuunnittelua jatkamalla siten, että parannetaan toiminnallisia olosuhteita ja turvallisia työolosuhteita keittiöissä. Jatketaan valmistuneiden mitoitusten tarkentamista käyttökokemuksiin perustuen. Hyödynnetään laiteteknologiaa ja tehostetaan Jamix-ohjelman FPM-tilausjärjestelmän käyttöä sekä lisätään kylmävalmistusmenetelmällä tuotettujen aterioiden määrää. Yhden valmistuskeittiön malli - kaikki kustannukset ja tulot kirjataan yhdelle kustannuspaikalle - helpottaa henkilökunnan työkiertoa tuotantokeittiön alaisuudessa ja vähentää myös ostotositteiden kirjausta. Fredman Pro-omavalvontaohjelman avulla saadaan reaaliaikaista tietoa bion määrästä, jolloin muutoksiin voidaan reagoida nopeasti tarvittaessa määrää vähentävästi.

Ruokapalvelujen Menu mobiilisovelluksen käyttöä jatketaan osana Jamix-tuotannonohjausjärjestelmää. Kuntalaiset näkevät varhaiskasvatuksen, koulujen, ikääntyneiden palvelujen sekä työpaikkaruokailun ruokalista omalla älypuhelimella tai tabletilla. Sovelluksella nähdään myös aterioiden tuoteselosteet, allergien tiedot ja ravintoarvot.

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Ammattitaitoisen työvoiman saaminen <ul style="list-style-type: none"> - paikallisia - nuoria/ ammatinvaihtajia - maahanmuuttajia - oppisopimuskoulutuksella - eläköityvän henkilön työtehtävien arviointimallin kehittäminen 	Hyvinvointi ja sujuva arki (palveluiden tuottaminen asiakkaille mahdollistuu mahdollisimman hyvin ammattitaitoisella henkilöstöllä) Kilpailukyky ja vetovoima (työn turvaaminen tukee paikallista elinvoimaa, hyvinvointia, työllisyyttä, verotuloja)
Ateriapalvelut; *ravitsemus-, maku- ja taloudellisuusnäkökohta -> hävikin pienentäminen -> asiakasraudit (kasvisruoan kehittäminen) *lajittelu/ jätteiden kierrätys *työpisteiden välinen kulkeminen *laadunarviointi	Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, ym.) Hyvinvointi ja sujuva arki (taloudellisuusnäkökulman kannalta)
Puhtauspalvelut; *hygienia, tilojen kunto ja taloudellisuusnäkökohta -> päiväkotilasten käsihygieniaprojekti *lajittelu/ jätteiden kierrätys -> paperipyyhe-> kangaspyyhe *työpisteiden välinen kulkeminen *laadunarviointi	Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, ym.) Hyvinvointi ja sujuva arki (taloudellisuusnäkökulman kannalta)
PVA:n (palvelujen vaativuuden arviointi) kehittäminen säännölliseksi työkaluksi. Arviointi toteutettaisiin kvartaaleittain: <ul style="list-style-type: none"> - asiakkaiden, - henkilöstön, - esimiestyön/ hallinnon, - prosessin, - imagon ja - talouden näkökulmasta 	Hyvinvointi ja sujuva arki (palveluiden tuottaminen asiakkaille mahdollistuu mahdollisimman hyvin ja oikea-aikaisesti, taloudellisuusnäkökulma huomioiden) Kilpailukyky ja vetovoima (työn turvaaminen tukee paikallista elinvoimaa, hyvinvointia, työllisyyttä, verotuloja) Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, kulkeminen asiakaskohteiden välillä, koneiden käyttö ja huolto, digitalisaation hyödyntäminen)

Tunnusluvut	TP 2019	TA+LTA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Aterioita/vuosi	1 177 486	1 162 900	1 126 143	1 126 143	1 126 143
Puhtauspalvelutunnit/vuosi	83 792	83 625	81 432	81 432	81 432
Tekstiilipalvelut kilot/vuosi	40792	0	0	0	0
Tehokkuus ja taloudellisuus					
Aterian keskituotantohinta	3,78	3,81	3,81	3,81	3,81
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut ym. pp kohteet	21,81	22,21	22,21	22,21	22,21
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut, joissa ap ja pp palvelu	22,22	22,98	22,98	22,98	22,98
Puhtauspalv. hinta €/tunti, päiväkodit, joissa ap ja pp palvelu	23,33	23,75	23,75	23,75	23,75
Tekstiilipalvelun hinta €/kg	3,04	0	0	0	0

Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
LIIKEVAIHTO, myyntitulot	6 582 192	6 937 954	6 619 390	6 619 390	6 619 390
Liiketoiminnan muut tulot					
Vuokratuotot		1 036	1 040	1 040	1 040
Muut tuotot	72		42 040	42 040	42 040
Tuet ja avustukset	69 506	37 395	37 400	37 400	37 400
Tuet ja avustukset kunnalta					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	1 755 269	1 720 735	1 717 630	1 717 630	1 717 630
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)					
Palvelujen ostot	677 941	943 851	877 455	877 455	877 455
Henkilöstömenot					
Palkat ja palkkiot	3 037 657	2 805 728	2 861 740	2 861 740	2 861 740
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	702 973	652 291	650 190	650 190	650 190
Muut henkilöstösivukulut	102 695	120 456	115 900	115 900	115 900
Henkilöstökorvaukset		-47 710	-63 800	-63 800	-63 800
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	126 464	126 464	126 460	126 460	126 460
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	226 951	206 454	200 985	200 985	200 985
Liikeliiketoiminnan ylijäämä	21 823	400 406	213 310	213 310	213 310
Rahoitustuotot ja -kulut	279				
Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä	22 102	400 406	213 310	213 310	213 310
Satunnaiset tuotot - ja kulut					
Ylijäämä(alijäämä) ennen varauksia	22 102	400 406	213 310	213 310	213 310
Poistoerän lisäys (-) tai vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	22 102	400 406	213 310	213 310	213 310

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	TP 2019	TA+LTA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta					
Liikeliiketoiminnan ylijäämä	21 823,33	16 683,00	213 310,00	213 310	213 310
Poistot ja arvonalennukset	126 464,28	126 464,00	126 464,00	126 460	126 460
Rahoitustuotot ja -kulut	278,96				
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	148 566,57	143 147,00	339 770,00	339 770	339 770
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kunnalta	-367 985,03				
Saamisten muutos muilta	306 846,11				

Korottomien velkojen muutos kunnalta	-8 984,69				
Korottomien velkojen muutos muilta	-78 442,96				
Rahoituksen rahavirta	-148 566,57				
Rahavarojen muutos	0,00	143 147,00	339 770,00	339 770	339 770
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12	170,00				
Rahoituslaskelman tunnusluvut					
Investointien tulo-rahoitus, %	ei investointeja	ei investointeja	ei investointeja		
Quick ratio	3,30				
Current ratio	3,30				

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa liikelaitosjohtaja sekä palvelupäälliköt ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

TAVOITE	RISKI	VAIKU- TUS	TOD. NÄK.	RISKI- TASO	HALLINTATOIMENPIDE
Talouden tasapaino	Konekannan toimimattomuus (Arina).	3	2	6	Kohdekohtainen valmiussuunnitelma (käyttöopastuksesta huolehtiminen, koneiden säännölliset huollot)
Talouden tasapaino	Oman palveluhinnan "karkaaminen".	3	1	3	Palveluhinnan määrittely tarkoituksen mukaiseen työmäärämitoituksiin perustuen, hankintojen suunnitelmallinen hallinta.
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän väheneminen. (esim. korona)	3	2	6	Säännöllinen yhteydenpito/ asiakaspalaverit palveluntuottajan ja asiakkaan kesken.
Toiminnan laatu	Henkilökunnan ammattitaidon taso vaihteleva.	2	2	4	Toimipaikkakoulutusta ja täydennyskoulutusta järjestettävä suunnitelmallisesti
Toiminnan laatu	Palveluprosessi ei toimi suunnitellusti. (esim. korona)	2	1	2	Prosessi keskusteltava asiakkaan kanssa ja tarkastettava toimintamalli ja siihen sitouduttava.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Mitoituksen mukaisen henkilöstömäärän alittuminen.	2	2	4	Täyttölupa mitoituksen edellyttämään henkilöstömäärään sekä lupa sijaisten palkkaamiseen.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön puute.	2	2	4	Elinvoimainen kaupunki (palveluiden saatavuus), hyvät työolot, kilpailukykyien palkkarakenne, kouluttautumismahdollisuus esim. oppisopimuskoulutuksella
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työkyvyn alenema, useita henkilöitä samanaikaisesti räättälöidyissä tehtävissä.	2	2	4	Työnanatajan tarjoamien tukitoimien hyödyntäminen, henkilökohtainen vastuu oman terveyden ylläpidosta, ammatillisen kuntoutumisen hyödyntäminen
Turvallisuus ja jatkuvuus	Äkillinen ja laajamittainen henkilöstön sairastuminen (esim. korona)	3	1	3	Noudatetaan THL:n ohjeita mm. käsihygieniasta, etäisyyksistä. Huomioidaan henkilöstön työskentely/ työvuorojen eriyttäminen mm. Arinassa.

INVESTOINNIT

Ei investointeja vuodelle 2021.

7.2. Jämsän Vesi liikelaitos

Vesihuoltopäällikkö

Toiminnan kuvaus

Jämsän Vesi liikelaitos toimii omana liikelaitoksenaan. Vesilaitos on palvelulaitos, jolla ei ole viranomaistehtäviä, vaan se hoitaa vesihuoltolain ja liikelaitosmallin mukaisesti vesihuoltopalvelut toiminta-alueellaan periaatteella, että kulut katetaan asiakkailta saatavilla maksuilla. Vesihuoltolain mukaista tiedottamista hoidetaan mm. kaupungin Internet-sivujen kautta.

Jämsän Vesi liikelaitos on 1.1.2008 alkaen toiminut liikelaitoksena, johon on 1.1.2009 liitetty Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesihuoltolaitos. Jämsän Vesi liikelaitokselle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2008 tilinpäätöksen taseista.

Kuluttajille toimitetaan keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaava määrä ja laatuvaatimukset täyttävää juomavettä ja jätevedet johdetaan jätevesiverkostojen ja pumppaamojen kautta jätevesipuhdistamoille. Jätevesipuhdistamojen tavoitteena on kehittynein toimintamuodoin järjestää taloudellinen, vakaa ja lupaehdot täyttävä jätevesien käsittely, kuitenkin niin, että koko ajan pyritään lupaehtoja huomattavasti parempiin tuloksiin, mikäli se on kohtuullisin kustannuksin saavutettavissa.

Tavoitteet vuodelle 2021

Määräraharauksissa on oletettu, että vesi- ja viemärijohtovikoja sekä pumppaamojen laitevikoja on sama määrä kuin edellisenä vuonna. Vesi- ja viemärijohtojen saneerausta jatketaan vanhoilla rakennetuilla alueilla. Saneerauksessa toimitaan yhteistyössä yhdyskuntatoimen Kunnallistekniset palvelut -tulosalueen kanssa ja toimenpiteet tehdään asianomaisille kohteille samanaikaisesti. Tämän lisäksi Jämsän Vedellä on myös omia saneerauskohteita.

Himoksen alueen lisävesitarve tyydytetään vuonna 2016 päivitetystä yleissuunnitelmassa esitetyllä tavalla suurentamalla runkovesijohtoja alueella ja rakentamalla uudet runkovesi- ja jätevesiputket Himoksesta Jämsään. Himoksen alueelle rakennetaan lisää runkovesijohtoa ja jätevedenpainejohtoa Himoksen alueen rakentamisen tahdissa. Toteuttamisen ehtona on yksityisten investointien alkaminen. Vesiliikelaitoksen toiminta-alueeseen ei kuulu Himoksen alue, mutta liikelaitos toimii tiiviissä yhteistyössä tehden alueen investoinnit ja vuokraamalla rakennelmat, laitteet ja putkistot alueen toimijan Himos-Infra Oy:n käyttöön. Vuokralla katetaan pitkällä aikavälillä investointien pääoma- ja rahoituskulut.

Liikelaitoksen peruspääomalle 10,5 milj.€ ei peritä korkoa. Peruspääomalainalle 3,9 milj.€ maksettava korko vuodelle 2020 on 4 %. Liikelaitoksella on lisäksi kaupungilta lainaa, jonka korko on normaalien konserniehtojen mukainen.

Tavoite	Mittari = millä mitataan	Strateginen tavoite, jota palvelee
Häiriötön vesihuolto	Keskeytykset, häiriöt / vuosi	Hyvä asuminen
Laatuvaatimukset täyttävä juomavesi	Valvontatutkimusohjelman mukaiset analyysit	Hyvä asuminen
Lupaehtojen mukainen jätevesien käsittely	Ympäristölupien mukainen velvoitetarkkailu	Ympäristö

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2022 – 2023

Vedenottamoiden, vesijohtoverkostojen, viemäriverkostojen ja jätevedenpuhdistamoiden valvomot keskitetään yhteen paikkaan. Tämä mahdollistaa vähäisten henkilöstöresurssien tehokkaan käytön. Tiukentuvat laatuvaatimukset talousvedelle ja jätevesien puhdistukselle lisäävät liikelaitoksen käyttökustannuksia ja investointitarpeita. Samanaikaisesti vanhenevien verkostojen ja laitosten saneeraustarve kasvaa. Liikelaitoksen taksoja on korotettava tarvittaessa, jotta investoinnit voidaan toteuttaa investointisuunnitelman mukaisina. Investointien rahoittamiseen liikelaitos ottaa tarvittaessa lainaa.

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Keskuspuhdistamon saneeraus	vähentää päästöjä vesistöön, parantaa vesistön käyttömahdollisuuksia
Verkostojen saneeraus	vähentää vesihuollon häiriöitä
Vedenottamoiden tehostaminen	turvataan riittävä raakavesi

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Laskutettava vesimäärä, m ³	1 097 705	1 150 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Pumpattu vesimäärä, m ³	1 551 604	1 500 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Vedenhukkaprocentti, %	29,3	12	12	12	12
Vesimittarivaihdot, kpl	66	500	500	500	500
Laskutettava jätevesimäärä, m ³	813 097	920 000	820 000	820 000	820 000
Vesimaksu / jätevesimaksu, euroa (sis.alv) / m ³	1,72 / 2,55	1,86 / 2,74	1,95 / 2,88	2,03 / 2,95	2,03 / 2,95
Henkilöstö	11	11	10	10	10

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS					
Tuloslaskelma ulkoinen	Tp 2019	Ta+lta:t 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Liikevaihto	4 104 802,48	4 448 500,00	4 443 500,00	4 623 500,00	4 623 500,00
varastojen lisäys(+) tai vähennys (-)					
Valmistus omaan käyttöön	55 984,87	68 000,00	68 000,00	68 000,00	68 000,00
Liiketoiminnan muut tuotot					
Vuokratuotot	47 339,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00
Muut tuotot	21 831,01				
Tuet ja avustukset	5 906,47	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	746 573,10	760 000,00	769 000,00	790 000,00	790 000,00
Palvelujen ostot	1 130 727,24	1 104 350,00	1 123 950,00	1 150 000,00	1 150 000,00
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	566 555,10	512 740,00	512 780,00	512 780,00	512 780,00
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	131 787,77	120 050,00	120 670,00	120 670,00	120 670,00
Muut henkilösivukulut	17 575,28	21 330,00	20 750,00	20 750,00	20 750,00
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	970 085,20	1 116 640,00	1 116 640,00	1 250 000,00	1 250 000,00
Liiketoiminnan muut kulut	87 685,02	80 700,00	71 700,00	71 700,00	71 700,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	584 875,12	851 690,00	827 010,00	826 600,00	826 600,00
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot	12 608,19	12 000,00	12 000,00	12 000,00	12 000,00
Kunnalle maksetut korkokulut	125 034,36	160 000,00	160 000,00	160 000,00	160 000,00
Muille maksetut korkokulut	21 611,11	20 230,00	20 230,00	20 230,00	20 230,00
Muut rahoituskulut	64,51				
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	450 773,33	683 460,00	658 780,00	658 370,00	658 370,00
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	450 773,33	683 460,00	658 780,00	658 370,00	658 370,00
Poistoerän lisäys (-) vähennys (+)					
Vapaaehtoisten varausten lisäys(-) tai vähennys (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	450 773,33	683 460,00	658 780,00	658 370,00	658 370,00

Investoinnit

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 240 000	1 025 000	1 600 000	1 100 000	7 965 000
Vesijohtoverkoston rakentaminen	85 000	90 000	90 000	90 000	355 000
Vesijohtoverkoston saneeraus	170 000	170 000	170 000	170 000	680 000
Jätevesiviemärin rakentaminen	85 000	90 000	90 000	90 000	355 000
Jätevesiviemärin saneeraus	250 000	250 000	250 000	250 000	1 000 000
Keskuspuhdistamon laajennus ja saneeraus	3 500 000				3 500 000
Lisä kaivot vedenottamoille	60 000	60 000			120 000

Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen			800 000	100 000	900 000
Rekolantien vesihuolto			150 000		150 000
Länkipohjan vesilaitos			50 000		50 000
Oinasojan vesihuolto		165 000			165 000
Länkipohjan viemärlaitos	30 000				30 000
Pihlaiston jätevesiverkosto				400 000	400 000
Himoksen vesihuoltohankkeet	60 000	200 000			260 000
Kalusto	73 000	43 000	0	0	116 000
Pakettiauto	43 000	43 000			86 000
Kaukovalvonnan uudistaminen	30 000				30 000
Vesilaitos menot yhteensä	4 313 000	1 068 000	1 600 000	1 100 000	8 081 000
Tulot	0	0		140 000	140 000
Pihlaiston jätevesiverkosto	0			140 000	140 000
Vesilaitos yhteensä netto	4 313 000	1 068 000	1 600 000	960 000	7 941 000

Vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentaminen

Liikelaitos varautuu vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentamiseen, jotta vesihuolto voidaan toteuttaa samanaikaisesti kadun rakentamisen yhteydessä. Konkreettisesti kohteet päätetään kolme kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa noudattaen yhdyskuntatoimen kohteiden rakentamishjelmaa. Vesijohtojen ja viemäreiden uudisrakentamiseen on varattu vuonna 2021 yhteensä 170.000 euroa.

Vesi- ja jätevesiverkoston saneeraus

Vanhon vesi- ja jätevesiverkoston saneerauksia tehdään vuosittain. Kohteet määräytyvät kolme kertaa vuodessa hyväksyttävän työohjelman mukaisesti. Saneerauksiin on varattu vuonna 2021 yhteensä 420.000 euroa.

Keskuspuhdistamon laajennus ja saneeraus

Vuosina 2013 - 2014 rakennettiin jälkikäsitteily flotaatioprosessilla sekä UV-desifointi. Jälkikäsitteilyprosessia käytetään myös ohitusvesien erilliskäsittelyyn suurimpien virtaamien aikana. Toisessa vaiheessa vuosina 2019 - 2021 toteutetaan ympäristöluvan vaatima ammoniumtypen poisto. Hanke valmistuu toukokuussa 2021.

Länkipohjan vesilaitos

Länkipohjan taajaman mahdollisesti tarvitsema lisävesi hankitaan rakentamalla uusi porakaivo. Lisäksi varaudutaan mahdolliseen kaava-alueen laajenemisen vaatimiin vesihuoltotöihin.

Länkipohjan viemärlaitos

Länkipohjan jätevedenpuhdistamon ilmastimien uusiminen.

Pihlaiston jätevesiverkosto

Pihlaiston alueella on olemassa kaupungin vesilaitoksen vesijohtoverkosto. Alueen viemäriverkoston toteuttamisesta ns. paineviemärinä on tehty alustava suunnitelma ja kustannusarvio. Jotta hanke olisi vesiliikelaitokselle kannattava, tulisi siihen saada ulkopuolista rahoitusta 40 % ja kiinteistöjen tulisi maksaa liittymismaksu 2.310 euroa sekä kustantaa ja ylläpitää taloviemäri ja kiinteistöpumppaamo. Alue on tärkeällä pohjavesialueella.

Himoksen vesihuoltohankkeet

Pohjois-Himoksesta tulevan paineviemäriin muutos.

Oinasojan vesihuolto

Länkipohjan taajama-alueella sijaitsevan Oinasojan varressa on runsaasti pientaloja joiden jätevesijärjestelmät eivät ole kunnossa. Kohteen viemäroinnistä on neuvoteltu ELY:n kanssa. Järkevin ratkaisu on toteuttaa alueella paineviemärointi.

Rekolantien vesihuolto

Rekolantie kuuluu Jämsän Veden toiminta-alueeseen, mutta alueelle ei ole vielä rakennettu vesihuoltoverkostoa.

Kaukovalvonnan uudistaminen

Vesihuollon kaukovalvonnan täydentäminen.

Pakettiauto

Korvataan yksi nykyinen huoltoauto uudemalla pakettiautolla.

JÄMSÄN VESI LIIKELAITOS					
RAHOITUSLASKELMA	Tp 2019	Ta-lta 2020	Ta 2021	Ts 2022	Ts 2023
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)	584 875	851 690	827 010	826 600	826 600
Poistot ja arvonalentumiset	970 085	1 116 640	1 116 640	1 250 000	1 250 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-134 102	-168 230	-168 230	-168 230	-168 230
	1 420 859	1 800 100	1 775 420	1 996 270	1 996 270
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 146 049	-4 910 000	-4 313 000	-1 068 000	-1 600 000
Rahoitusosuudet investointeihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 132 115				
	1 406 925	1 406 925	-3 109 900	-2 537 580	928 270
Toiminnan ja investointien rahavirta					
	1 406 925	1 406 925	-3 109 900	-2 537 580	928 270
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	-170 000	5 130 000	-570 000	-570 000	-570 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		5 300 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta	-170 000	-170 000	-170 000	-170 000	-170 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta			-400 000	-400 000	-400 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 236 925				
	-1 406 925	5 130 000	-570 000	-570 000	-570 000
Rahoituksen rahavirta					
	-1 406 925	5 130 000	-570 000	-570 000	-570 000
Rahavarojen muutos	0	2 020 100	-3 107 580	358 270	-173 730

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa vesihuoltopäällikkö sekä muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

RISKI UHKAA	RISKIN KUVAUS (SYY JA SEURAUUS)	VAIKUTUS	TOD. NÄK	RISKI-LUKU	HALLINTATOIMENPITEET (MITÄ, KUKA, MIHIN MENNESSÄ)
Turvallisuus ja jatkuvuus	Talousveden saastuminen (mikrobiologinen tai kemiallinen)	3	1	3	Varautumis- ja tiedotussuunnitelman ajan tasalla pitäminen. Koulutus / harjoittelu. Päivystys
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sähkökatkot	1	2	2	Kriittisten kohteiden varavoima. Verkoston rakenne (ylävesisäiliöt) Isojen jv.pumppaamoiden ylivuotoaltaat. Päivystys.
Turvallisuus ja jatkuvuus	Pandemia	3	2	6	Työtekijöiden hajasijoittaminen, suojarusteet, hygienia, vain pakolliset asiakastapaamiset.
Toiminnan laatu	Viemäritulva tai ylivuoto	1	2	2	Riittävät resurssit. Tiedottaminen. Ympäristövahinkojen torjunta. Päivystys.
Toiminnan laatu	Urakoitsijoiden toimintavarmuus	1	1	1	Sopimustekniikka hallittava, taustojen selvittäminen ja urakoiden valvonta.
Toiminnan laatu	Putkirikko / toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen	1	2	2	Tiedottaminen. Verkoston ja laitosten suunnitelmallinen kunnossapito. Päivystys.

7.3 Liikelaitosten vaikutus tilikauden tulokseen

Tuloslaskelma TA 2021, ulkoiset ja sisäiset erät	kaupunki, ilman				Kaupungin tuloslaskelma, ml liikelaitokset, eliminointien jälkeen
	liikelaitoksia	Ateria	Vesi	Eliminoinnit	
Toimintatuotot	50 636 330	6 699 870	4 498 500	-4 171 047	57 663 653
Myyntituotot	27 182 770	6 619 390	4 443 500	-4 171 047	34 074 613
Maksutuotot	7 768 220				7 768 220
Tuet ja avustukset	2 689 140	37 400	1 000		2 727 540
Muut tuotot	12 996 200	43 080	54 000		13 093 280
Valmistus omaan käyttöön	219 380	0	68 000		287 380
Toimintakulut	182 543 688	6 360 101	2 622 850	-4 171 047	187 355 592
Henkilöstökulut	42 167 200	3 564 030	654 200		46 385 430
Palvelujen ostot	114 605 118	877 456	1 123 950	-4 171 047	112 435 477
Aineet, tarvikkeet	5 417 700	1 717 630	773 000		7 908 330
Avustukset	8 835 050				8 835 050
Muut kulut	11 518 620	200 985	71 700		11 791 305
TOIMINTAKATE	-131 687 978	339 769	1 943 650	0	-129 404 559
Verotulot	90 390 000				90 390 000
Valtionosuudet	46 660 490				46 660 490
Rahoitustuotot- ja kulut	592 000	0	-168 230		423 770
Korkotuotot	19 000				19 000
Korkotuotot liikelaitoksilta	160 000			-160 000	0
Muut rahoitustuotot	654 000		12 000		666 000
Korkokulut lainoista	240 000				240 000
Korkokulut kaupungille			160 000	-160 000	0
Muut rahoituskulut	1 000		20 230		21 230
VUOSIKATE	5 954 512	339 769	1 775 420	0	8 069 701
Poistot ja arv.alennukset	7 026 118	126 460	1 116 640		8 269 218
Satunnaiset tuotot+/kulut-					0
TILIKAUDEN TULOS	-1 071 606	213 309	658 780	0	-199 517
Poistoeron muutos	246 610				246 610
Varausten muutos	0				0
Rahastojen muutos	0				0
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-824 996	213 309	658 780	0	47 093

eliminoinnit: kaupungin ostot liikelaitoksilta, liikelaitoksille annettujen lainojen korot

Rahoituslaskelma TA2021	Kaupunki	Ateria	Vesi	eliminoinnit	yhteensä
Toiminnan rahavirta	5 654 512	526 870	1 775 420	0	7 956 802
Vuosikate	5 954 512	526 870	1 775 420		8 256 802
Satunnaiset erät (netto)					0
Tulorahoituksen korjauserät	-300 000				-300 000
Investointien rahavirta	-5 218 600	0	-4 313 000	0	-9 531 601
Investointimenot	-6 407 000		-4 313 000		-10 720 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	688 400				688 400
Pysyvien vast. hyödykkeiden luov.tulot	500 000				500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	435 912	526 870	-2 537 580	0	-1 574 798
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	779 666	0	0	-170 000	609 666
Antolainasaamisten lisäykset					0
Antolainasaamisten vähennykset	779 666			-170 000	609 666
Lainakannan muutokset	2 908 000	0	-570	170 000	3 077 430
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000 000	0	0		8 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 092 000		-570	170 000	-4 922 570
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		0			0
Rahoituksen rahavirta	3 687 666	0	-570	0	3 687 095
Rahavarojen muutos	4 123 578	526 870	-2 538 151	0	2 112 297

eliminoinnit: antolainasaamisen vähennys Vesi-liikelaitokselta

8. TALOUSSUUNNITELMA 2021 – 2023

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelma vuosien yli, vaan yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet on hyväksyttävä taloussuunnitelmassa.

Taloussuunnitelmassa korostetaan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sitovuutta. Toiminta ja talous sidotaan yhteen, jolloin toimivalta ja taloudellinen vastuu ovat myös yhtenevät. Talousarvio vuodelle 2021 on noin 60.000 euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelma vuosille 2021-2023 on kokonaisuutena ennustettu olevan ylijäämäinen, joten KuntaL 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä ei tarvitse tehdä. Myös vuonna 2020 tasassa oleva noin 600.000 euron alijäämä pystytään ennusteiden mukaisesti kattamaan tilinpäätöksessä vuodelta 2020, joten Kunta L 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä ei tämänkään johdosta tarvitse tehdä.

Suunnitelmavuosien 2021-2023 arvioinnissa on käytetty seuraavia talousennusteita ja arviointeja:

- henkilöstökulut arvioitu eläköitymisennusteiden ja tiedossa olevien valtakunnallisten muutosten ja korotusten perusteella.
- Sosiaali- ja terveystoimen nettomenojen on arvioitu nousevan +1 % muita toimialoja nopeammin, joka on arvioitu edellisen koko organisaatiota koskevan palkankorotuksen lisäksi.
- Verotulot on arvioitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti ottaen huomioon alueelliset haasteet uusien työpaikkojen luomisessa sekä yhteisöverotuoton väheneminen Kaipolan tehtaan lakatessa joulukuussa 2020.
- Valtionosuudet on arvioitu valtionvarain ministeriön ja kuntaliiton laatiman kuntatalousohjelman painelaskelman ennusteen mukaisesti
- Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu kokonaisuutena, ottaen huomioon riskit konsernin ja palveluja tuottavien yhdistysten rahoituksessa.
- Poistoarviot on arvioitu nykyisen voimassaolevan poistosuunnitelman mukaisesti suunniteltujen investointiohjelmassa olevien hankkeiden mukaisesti.
- Suunnitelmavuosien toimintakate €/asukas -laskelmissa on käytetty vuoden 2021 asukasluennustetta

Taloussuunnitteluun liittyy aina epävarmuustekijöitä. Suurimmat taloudelliset vaikutukset voivat olla tulopuolella verotuloissa ja valtionosuuksissa, mutta myös mahdolliset maailmanlaajuiset uhkat ja muutokset, kuten koronapandemia kuluvana vuonna, voivat johtaa nopeisiin suunnanmuutoksiin. Konserniyhtiöiden tai ympäristön yritysmaailman taloudelliset riskit saattavat aktualisoitua yllättäen. Myös kansainväliset konfliktit ja muut riskitekijät saattavat kriisiytyä ja johtaa yhteiskunnan nopeisiin muutoksiin.

8.1 Käyttösuunnitelmat

Toimielinten ja liikelaitosten johtokuntien on hyväksyttävä talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat alaisiltaan tulosalueilta. Käyttösuunnitelmassa voidaan korjata mahdolliset talousarvion teon jälkeen tulleet numeraaliset muutokset. Käyttösuunnitelmat on hyväksyttävä vuoden 2020 loppuun mennessä. Määrärahojen käyttö tulee tarvittaessa priorisoida tärkeimpiin tehtäviin ja palveluihin.

8.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet

Talousarvion 2021 laadinnasta on annettu erillinen ohje kaupunginhallituksen kokouksessa 15.6.2020. Talousarvion raamia on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa 15.6.2020 ja 17.8.2020. Käyttötalouden osalta raamiin hyväksyttiin 1 %:n palkankorotusvara ja euromääräinen lisäys ostopalvelusopimukseen perustuen. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy erilliset talousarvion sitovuusohjeet. Talousjohtaja antaa tarvittaessa talousarvion valmisteluun liittyviä tarkennuksia ja ohjeita.

8.3 Raportointi

Talousarvion toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi kaupunginhallitukselle tehdään neljännesvuosittain koko kaupungin ja liikelaitoksien tasolla, sekä toimiala- ja tulosaluetasolla. Neljännesvuosiraportit käsitellään lautakunnissa ja liikelaitosten johtokunnissa. Neljännesvuosiraporttien lisäksi laaditaan kuukausikohtaisesti koko kaupungin tuloslaskelma tiedoksi kaupunginhallitukselle. Talousarvion seurannasta ja neljännesvuosiraportin sisällöstä antaa kaupunginhallitus tarkemman ohjeistuksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä.

JÄMSÄN KAUPUNKI		NIMISTÖT 2021		OSASTOKARTTA = D	
TOIMIALA					
Toimielin	Tulosalue	Tuloyksikkö	Kustannuspaikka	Tunniste 1	
	KV-taso	KH+LTK-taso			
100000	JÄMSÄN KAUPUNKI				
100010	KONSERNIPALVELUT (Toimiala)				
100100	KAUPUNGINVALTUUSTO				
	101000	KAUPUNGINVALTUUSTO			
		110000	KAUPUNGINVALTUUSTO		
			11000	Kaupunginvaltuusto	
100110	KESKUSVAALILAUTAKUNTA				
	101100	VAALIT			
		111000	VAALIT		
			11010	Vaalit	
100120	TARKASTUSLAUTAKUNTA				
	101200	TARKASTUSLAUTAKUNTA			
		112000	TARKASTUSTOIMI		
			11200	Tilintarkastus	
100130	KAUPUNGINHALLITUS				
	101300	KAUPUNGINHALLITUS			
		113000	KAUPUNGINHALLITUS		
			11300	Kaupunginhallitus	1000
					1200
					1201
			11310	Kaupunginhallituksen projektit	
					1000
					1050
			11330	Palo- ja pelastustoimi	
			11430	Maaseututoimi	
			11460	Joukkoliikenne	1100
					1101
			11470	Hankintapalvelut	
		113600	TYÖLLISTÄMINEN		
			11360	Työllistäminen	
			11440	Työllistämisen kuntakokeilu	
	101400	HALLINTOPALVELUT			
		114000	HALLINTOPALVELUT		
			11400	Hallintopalvelut	1000
					1190
					1501
					1505
					1520
					1530
					1560
		114200	TIETOHALLINTO		
			11420	Tietohallinto	1000
					1010
		114700	HENKILÖSTÖPALVELUT		
			11740	Henkilöstöpalvelut	1000
					1700
					1701
	101800	TALOUSPALVELUT			
		118000	TALOUSPALVELUT		
			11800	Talousspalvelut	
			11820	Kirjanpito- ja talouspalvelut	
			11840	Palkkahallinto	
	101900	MATKAILU JA MARKKINOINTI			
		119000	MATKAILU JA MARKKINOINTI		
			11910	Matkailu, markkinointi ja viestintä	
			81000	Rahoitus	
90	INVESTOINNIT				

TOIMIALA

Toimielin osasto1	Tulossa osasto3	Tulosityksikkö osasto4	Kustannuspaikka budjetointitaso	Tunniste 1
	KV-taso	KH+LTK-taso		

100030	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI (Toimiala)				
100300	SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA				
103000	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO				
130000	SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMEN HALLINTO				
30000	Yhteiset talous- ja hallintopalvelut				
30001	Yhteiset talous- ja hallintopalvelut, JÄ				
30005	Yhteiset talous- ja hallintopalvelut, KU				
103200	SOSIAALITYÖ JA PERHEPALVELUT				
132000	SOSIAALITYÖN JA PERHEPALVELUIDEN HALLINTO				
32000	Sosiaalityön ja perhepalveluiden hallinto			Sosiaalityön ja perhepalv,hallinnon 1-tunniste:	
32001	Sosiaalityön ja perhepalveluiden hallinto, JÄ				
32005	Sosiaalityön ja perhepalveluiden hallinto, KU			3371	Sosiaaliamies
132010	TYÖIKÄISTEN SOSIAALITYÖ JA OHJAUS				
32010	Aikuissosiaalityö (yhteensä)				
32011	Aikuissosiaalityö, JÄ				
32015	Aikuissosiaalityö, KU				
32020	Toimeentuloturva, JÄ				
32030	Toimeentuloturva, KU				
132030	LAPSIPERHEIDEN SOSIAALITYÖ JA OHJAUS				
32070	Lapsiperheiden sosiaalityö (yhteensä)			Lapsiperheiden sosiaalityö ja ohaus 1-tunniste:	
32071	Lapsiperheiden sosiaalityö, JÄ			3270	Muut lasten ja perheiden palvelut
32075	Lapsiperheiden sosiaalityö, KU				
132050	LASTENSUOJELUN PALVELUT				
32080	Avohuollon tukitoimenpiteet, JÄ				
32090	Avohuollon tukitoimenpiteet, KU				
32100	Jälkihuolto, JÄ				
32110	Jälkihuolto, KU				
32120	Lastensuojelun perhehoito, JÄ				
32130	Lastensuojelun laitoshoido, JÄ				
32150	Lastensuojelun perhehoito, KU				
32160	Lastensuojelun laitoshoido, KU				
132200	PERHEPALVELUKESKUS				
32200	Neuvola- koulu- ja opiskelijath-toim, JÄ				
32205	Neuvola- koulu- ja opiskelijath-toim, KU				
32221	Perheneuvolatoiminta, JÄ				
32225	Perheneuvolatoiminta, KU				
132300	PÄIHDE- JA MIELENTERVEYSPALVELUT				
32051	Sosiaalityön asumispalveluiden ostot, JÄ				
32052	Päihdehuollon asumispalvelut, JÄ				
32055	Sosiaalityön asumispalveluiden ostot, KU				
32180	Sosiaalityön vuokra-asunnot, JÄ				
32311	Päihdehuollon palvelut, JÄ				
32315	Päihdehuollon palvelut, KU				
32321	Katkaisu- ja vieroitushoito, JÄ				
32351	Aikuispsykiatria, JÄ				
32355	Aikuispsykiatria, KU				
32361	Psykiatrinen päivätoiminta, JÄ				
32365	Psykiatrinen päivätoiminta, KU				
103300	VAMMAISPALVELUT				
133000	VAMMAISPALVELUIDEN HALLINTO				
33000	Vammais- ja kuntoutuspalveluiden hallinto				
33001	Vammaispalveluiden hallinto, JÄ				
33005	Vammaispalveluiden hallinto, KU				
133100	VAMMAISTEN MUU TUKI JA PALVELUT				

			33440	Lukkoilantien asunnot, JÄ	3602	Ohjattu asuminen	
					3603	Tuettu asuminen	
			33200	Vammaisten Ohtuki, JÄ			
			33250	Vammaisten Ohtuki, KU			
			33260	Vammaisten perhehoito, JÄ			
			33265	Vammaisten perhehoito, KU			
			33290	Keva neuvolatoiminta, JÄ			
			33295	Keva neuvolatoiminta, KU			
			33300	Perhetyö ja palveluohjaus			
			33301	Perhetyö ja palveluohjaustoiminta, JÄ			
			33305	Perhetyö ja palveluohjaustoiminta, KU			
			33450	Vammaisten henkilökohtainen apu, JÄ			
			33455	Vammaisten henkilökohtainen apu, KU			
			33460	Vammaisten kuljetuspalvelut, JÄ			
			33465	Vammaisten kuljetuspalvelut, KU			
			33480	Muut vammaispalvelut, JÄ		Muut vammaispalvelut 1-tunnisteet:	
			33485	Muut vammaispalvelut, KU	3500	Tulkkipalvelu	
					3501	Eriytistuki	
					3502	Asuntojen muutostyöt	
					3504	Apuvälineet Vpl	
					3505	ELVA-toiminta	
					3506	Sopeutumisvalmennus	
			33310	Keva avopalvelut, JÄ		Keva avopalvelut 1-tunnisteet:	
			33350	Keva avopalvelut, KU	3614	Kerhotoiminta	
					3640	Muut KEVA avopalvelut	
					3330	Asumispalvelut	
					3603	Tuettu asuminen	
			33500	Keva ostopalvelut, JÄ		Keva ostopalvelut 1-tunnisteet:	
			33550	Keva ostopalvelut, KU	3600	Sopimuksen mukainen laitoshoido	
					3601	Autettu asuminen	
					3602	Ohjattu asuminen	
					3603	Tuettu asuminen	
		133200	VAMMAISTEN TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN				
			33420	Linnakoti, JÄ	3601	Autettu asuminen	
			33430	Kuhmoisten asuntola (Päijäläkoti), KU	3601	Autettu asuminen	
			33490	Palveluasumisen ostot, JÄ	3330	Asumispalvelut	
			33495	Palveluasumisen ostot, KU	3330	Asumispalvelut	
		133600	Työ- ja päivätoiminta				Työ- ja päivätoiminta 1-tunnisteet:
			33660	Työ- ja päivätoiminnan ostot, JÄ	3615	Päivätoiminta	
			33665	Työ- ja päivätoiminnan ostot, KU	3616	Työtoiminnan ostot	
			33690	Kuhmoisten työ- ja toimintakeskus, KU	3631	Työsuhteinen työtoiminta (Työkeskukset AVITUS)	
					3632	Ei-työsuhteinen työtoiminta	
		103400	VANHUSPALVELUT				
		134000	VANHUSPALVELUIDEN HALLINTO				
			34010	Yhteiset vanhuspallvelut			
			34011	Vanhuspallveluiden hallinto, JÄ			
			34015	Vanhuspallveluiden hallinto, KU			
		134100	IÄKKÄIDEN ASUMISEN TUKEMINEN				
			34100	Kotihoito, JÄ			
			34105	Kotihoito, KU		Kotihoito, KU 1-tunnisteet:	
					3400	Kotihoito	
					3441	Päijännekodin palveluasunnot	
			34108	Kotihoidon talot ja asunnot, JÄ			
		134200	IÄKKÄIDEN TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN				
			34125	Päijännekoti tehpa, KU	3430	Palvelupäivätoiminta	
			34130	Vanhusten asumispallveluiden ostot, JÄ			
			34135	Vanhusten asumispallveluiden ostot, KU			
			34155	Kuhmoisten tehpa, KU			
		134300	PERUSTASON VUODEOSASTOHOITO				
			34200	Vuodeosasto 10, KU			
			34220	Vuodeosasto 2, kuntoutus, JÄ			
			34230	Vuodeosastopallveluiden ostot, JÄ			

				34240	Vuodeosastopalveluiden ostot, KU			
			134400	IÄKKÄIDEN KESKITETTY ASIAKAS- JA PALVELUOHJAUS				
				34335	Palvelupäivätoiminta, KU			
				34400	Vanhusten Ohtuki, JÄ			
				34410	Vanhusten Ohtuki, KU			
				34451	Muut ikääntyneiden palvelut, JÄ			
				34461	Vanhpa yhteiset terveysterveyst, JÄ	<i>lääkkäiden keskitetty asiakas... 1-tunniste:</i>		
				34465	Vanhpa yhteiset terveysterveyst, KU	3491	Muistipoliklinikka	
			103500	TERVEYSPALVELUT				
				135000	TERVEYSPALVELUIDEN HALLINTO			
					35001	Terveysterveysterveyst, JÄ		
					35005	Terveysterveysterveyst, KU		
				135100	VASTAANOTTOPALVELUT			
					35100	Avohoito, JÄ		
					35200	Avohoito, KU		
				135500	SUUN TERVEYDENHUOLTO			
					35501	Hammashuolto, JÄ		
					35510	Hammashuolto, KU		
				135600	PÄIVYSTYS			
					35601	Terveysterveysterveyst, JÄ		
					35605	Terveysterveysterveyst, KU		
				36000	Tukipalvelut			
					36400	Laboratorio		
				136100	KUNTOUTUSPALVELUT			
					33821	Lääkinnällinen kuntoutus ja apuvälineet, JÄ		
					33825	Lääkinnällinen kuntoutus ja apuvälineet, KU		
					33900	Veteraanikuntoutus, JÄ		
					33955	Veteraanikuntoutus, KU		
				136900	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO, JÄMSÄ		<i>Ympäristöterveydenhuolto 1-tunnisteet:</i>	
					39200	Ympäristöterveydenhuolto, JÄ	3703 YHT-hallinto	
							3704 Eläinlääkintähuolto	
							3705 Terveysterveyst	
				103800	ERIKOISSAIRAANHOITO			
					138000	ERIKOISSAIRAANHOITO		
						38701	Erikoissairaanhoidon hallinto, JÄ	
						38705	Erikoissairaanhoidon hallinto, KU	
						38800	Erikoissairaanhoito sairaanhoitopiiri, JÄ	
						38805	Erikoissairaanhoito sairaanhoitopiiri, KU	
						38850	Jokilaakson sairaala, JÄ	
						38855	Jokilaakson sairaala, KU	

JÄMSÄN KAUPUNKI		NIMISTÖT 2021			OSASTOKARTTA = D	
TOIMIALA						
Toimielin	Tulosalue	Tulosyksikkö	Kustannuspaikka	Tunniste 1		
	KV-taso	KH+LTK-taso				
1E+05	SIVISTYSTOIMI (Toimiala)					
1E+05	SIVISTYSLAUTAKUNTA					
	104000	SIVISTYSTOIMEN HALLINTO				
		140000	SIVISTYSTOIMEN HALLINTO			
			40000	Sivistystoimen hallintopalvelut	1000	Hallintopalvelut
					1011	Kehittämispalvelut
	104100	Varhaiskasvatus				
		141000	PERHEPÄIVÄHOITO			
			41010	Jämsänkosken alueen perhepäivähoito		Perhepäivähoidon 1-tunnisteet
					3010	Perhepäivähoito
					3020	Ryhmäperhepäivähoito
			41030	Palomäen alueen perhepäivähoito		Perhepäivähoidon 1-tunnisteet
		141100	PÄIVÄKOTIHOITO			
			41100	Hallin päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
					3220	Esiopetus
					3200	Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
					3210	Osapäivähoito
					3215	Erityispäivähoito
			41110	Kaipolan päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41120	Koivulinnan päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41130	Palomäen päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41150	Puukilan päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41160	Viiskulman päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41170	Jokivarren päiväkotit		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
		141200	MUUT PÄIVÄHOITOPALVELUT			
			41200	Varhaiskasvatuksen hallintopalvelut		
			41210	Erityispäivähoito		Päiväkotihoidon 1-tunnisteet
			41220	Esiopetus	3220	Esiopetus
			41230	Lasten kotihoidon tuki		
	104200	PERUSOPETUS				
		142000	PERUSOPETUS			
			42030	Juokslahden koulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
					1000	Hallintopalvelut
					1100	Kuljetuspalvelut
					1110	Koulumatkakuljetukset
					3220	Esiopetus
					4000	Varsinainen opetustoiminta
					4014	Pidennetty oppivelvollisuus
					4015	Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava koulutus
					4021	Koulunkäynninohjaajat
					4030	Iltapäivätoiminta
					4040	Sosiaaliohjaaja- ja psykologiapalvelut
					4300	Oppilashuollon ravintopalvelut
					4400	Kiinteistöhoito
			42050	Kaipolan koulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42060	Koskenpään koulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42070	Kuoreveden koulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42090	Länkipohjan koulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42150	Lievemmin kehitysvammaisten opetus E1		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42160	Vaikeimmin kehitysvammaisten opetus E2		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42170	Opetuksen maksuosuudet (sairaalaopetus)		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42180	Perusopetuksen yhteiset erät		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42190	Perusopetuksen hanketoiminta		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42200	Jämsänjoen yhtenäiskoulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
			42300	Jämsänkosken yhtenäiskoulu		Perusopetuksen 1- tunnisteet
	104300	LUKIOKOULUTUS				
		143000	LUKIOKOULUTUS			
			43000	Jämsän lukio	1000	Hallintopalvelut
					4000	Varsinainen opetustoiminta
					4013	Erityisopetus
					4022	Oppilashuollon tukipalvelut

JÄMSÄN KAUPUNKI		NIMISTÖT 2021			OSASTOKARTTA = D	
TOIMIALA						
Toimielin	Tulosalue	Tulosyksikkö	Kustannuspaikka	Tunniste 1		
	KV-taso	KH+LTK-taso				
100050	ELINVOIMA					
100500	TEKNINEN LAUTAKUNTA (ELINVOIMALAUTAKUNTA 1.6.2021 ALKAEN)					
	105000	MAANKÄYTTÖ JA ELINVOIMA				
		150000	ELINVOIMA			
			50000	Yhdyskuntatoimen hallintopalvelut		
			50100	Vesihuollon hankesuunnittelu		
			50200	Asuntotoimi	1000	Hallintopalvelut
					5100	Korjausneuvonta
			50300	Yrityspalvelut		
		150100	KAAVOITUS			
			51000	Kaavoitus		
			150200	TONTTIPALVELUT		
			51100	Tonttipalvelut	5200	Kiinteistötoimitukset
					5210	Maan hankinta ja luovutus
					5220	Kartasto
					5230	Maastomittaus
			51200	Maa- ja metsätilat		
	105200	KUNNALLISTEKNISET PALVELUT				
		152000	KUNNALLISTEKNINEN SUUNNITTELU JA RAKENTAMINEN			
			52000	Kunnallistekninen suunnittelu ja rakentaminen		
			52050	Hulevesi		
		152060	JÄTEHUOLTO			
			52060	Jätehuolto		
			52070	Kaatopaikkatoiminta		
		152100	LIIKENNEVÄYLÄT			
			52100	Liikenneväylät	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5510	Kesäkunnossapito
					5520	Talvikunnossapito
					5530	Sillat
					5540	Katuvalot
					5550	Romuautojen hävittäminen
			52200	Yksityistiet	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5610	Avustukset yksityisille
					5620	Työsuoritukset yksityisille
			53100	Konekeskus	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5700	Oma kalusto
		152300	PUISTOT JA LIIKUNTAPAIKAT			
			52300	Puistot, torit leikkipaikat	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5630	Puistot
					5635	Torit
					5640	Leikkikentät
					5645	Taajamametsät
			52400	Liikuntapaikat	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5650	Jäähallit
					5655	Uimalat ja uimarannat
					5660	Ulkouureitit ja liikuntareitit
					5665	Urheilukentät
			52500	Venesatamat	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5670	Venesatamat ja venerannat
					5675	Matonpesupaikat
			52600	Muu toiminta	1010	Yhteiset jakamattomat toiminnot
					5680	Alueiden kunnossapito
					5681	Jätehuolto
		153000	VARASTO JA VARIKKO			
			53000	Varasto		
		153100	VEDELTÄ LASKUTETTAVAT			
			75900	Vesilaitos (Vedeltä laskutettavat)		
			76000	Viemärlaitos (Vedeltä laskutettavat)		

		105400	TILAPALVELUT				
			154000	TILAHALLINTO JA RAKENNUTTAMINEN			
				54000	Tilojen vuokraus		
				54100	Tilasuunnittelu ja rakennuttaminen		
			154400	KIINTEISTÖHUOLTO JA KUNNOSSAPITO			
				54400	Kiinteistöhuolto ja kunnossapito		
						5810	Kiinteistöhuolto
						5820	Kunnossapito
		105500	VALVONTATOIMI (1.6.2021 ALKAEN)				
			155000	RAKENNUSVALVONTA			
				59500	Rakennusvalvonta		
			155600	YMPÄRISTÖNSUOJELU			
				59600	Ympäristönsuojelu		
100590			YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA (31.05.2021 ASTI)				
		105900	VALVONTATOIMI				
			159000	RAKENNUSVALVONTA			
				59000	Rakennusvalvonta		
			159100	YMPÄRISTÖNSUOJELU			
				59100	Ympäristönsuojelu		